

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 18 oktober justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:65

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:65 Barnomsorg på obekväma arbetstider

av Jim Svensk Larm (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 10 november 2023.

Skälet till dröjsmålet är sjukdom.

Stockholm den 6 november 2023

Utbildningsdepartementet

Lotta Edholm

Interpellation 2023/24:90

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:90 Konsekvenser av neddragningarna på studieförbunden

av Linus Sköld (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 16 november 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade arrangemang.

Stockholm den 6 november 2023

Utbildningsdepartementet

Mats Persson

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2023/24:31 till socialutskottet

2023/24:36 till socialförsäkringsutskottet

Motioner

2023/24:2766–2768 till skatteutskottet

2023/24:2764 till skatteutskottet

2023/24:2758, 2760, 2761 och 2763 till miljö- och jordbruksutskottet

2023/24:2759 och 2762 till kulturutskottet

2023/24:2765 till försvarsutskottet

EU-dokument

COM(2023) 528 till skatteutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 15 januari 2024.*

COM(2023) 638 till utrikesutskottet

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

§ 4 Vissa skärpta villkor för anhöriginvandring och begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av humanitära skäl

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU5

Vissa skärpta villkor för anhöriginvandring och begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av humanitära skäl (prop. 2023/24:18) föredrogs.

Anf. 1 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Sverige har under senare år haft en omfattande invandring som i kombination med en bristande integration har bidragit till att Sverige har stora problem med ett växande utanförskap och skuggsamhälle och allt som följer i dess spår.

För att bryta och vända den negativa utvecklingen behöver en rad åtgärder vidtas, och den moderatledda regeringen genomför nu det paradigmskifte inom svensk migrationspolitik som vi fick väljarnas mandat för förra året.

Vi ser redan nu att antalet asylsökande till Sverige har minskat sedan regeringen påbörjade sitt arbete. Men Sverige tar fortfarande emot fler asylsökande per capita än flera andra länder i Europa, däribland Sveriges nordiska grannländer. Mer behöver alltså göras.

Sommaren 2021 gick den dåvarande socialdemokratiskt ledda regeringen fram med ändringar i utlänningslagen som enligt den skulle medföra en långsiktigt hållbar migrationspolitik. För oss moderater var det uppenbart att de ändringar som föreslogs inte var tillräckligt långtgående och allt annat än långsiktigt hållbara.

Därför lade vi tillsammans med Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna redan då fram dagens förslag som skarpa motförslag i riksdagen. Då nådde vi inte hela vägen eftersom S, MP, C och V röstade

emot förslagen. Nu lägger den moderatledda regeringen på nytt fram förslagen.

De förslag som regeringen nu lägger på riksdagens bord kommer att bidra till att minska antalet asylsökande som söker sig till Sverige så att vi kan få ordning på integrationen och mottagandet av dem som kommer hit samt minska det växande utanförskapet.

Det är glädjande att även Socialdemokraterna nu väljer att ställa sig bakom förslagen, men det är alltså förslag som Socialdemokraterna röstade nej till för bara ett par år sedan. Socialdemokraternas samtliga samlingspartier säger också fortsatt nej. Hur trovärdig är då Socialdemokraternas retorik om en stram migrationspolitik?

Två saker blir uppenbara för mig. För det första: En röst på Socialdemokraterna riskerar även i nästa val att bli en röst på Miljöpartiets, Vänsterpartiets eller Centerpartiets migrationspolitik. För det andra: Det krävs en moderatledd regering för att minska invandringen, få ordning på integrationen och bekämpa skuggsamhället.

Som ett led i regeringens paradigmskifte föreslås i propositionen lagändringar som skärper villkoren för anhöriginvandring i vissa avseenden och även begränsar möjligheten att beviljas uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Med propositionen anpassar vi nu kravet på en person med tillfälligt uppehållstillstånd så att det blir samma ordalydelse som i familjeåterföreningsdirektivet, det vill säga att en anknytningsperson ska ha välgrundade utsikter att få ett varaktigt uppehållstillstånd för att ha rätt till familjeåterförening. För att upprätthålla en restriktiv migrationspolitik är det viktigt att det svenska regelverket inte är mer generöst än vad som krävs enligt EU-rätten och internationella konventioner.

Migrationskommittén ansåg precis som vi att kravet skulle formuleras på det sättet. Men den dåvarande S-MP-regeringen valde att ändra det till välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd. Med den lydelsen kan det alltså inte uteslutas att kraven blir lägre än om kravet formuleras på det sätt som utgår från familjeåterföreningsdirektivet.

I propositionen föreslås vidare att åldersgränsen ska höjas för när uppehållstillstånd på grund av anknytning får vägras en make eller sambo. I dag får uppehållstillstånd vägras om någon av makarna eller samborna är under 18 år. Regeringen föreslår att den åldersgränsen höjs till 21 år. Att flickor precis blivit myndiga ska inte fungera som ett kryphål för att tvångsgiften ska ges en fristad i Sverige. Förslaget att även unga vuxna ska omfattas bör därmed innebära att fler tvångsäktenskap kan förhindras och att färre unga vuxna tvingas leva i redan ingångna tvångsäktenskap.

I propositionen föreslås också att det försörjningskrav som gäller som huvudregel vid anhöriginvandring ska tillämpas i fler fall när anknytningspersonerna är alternativt skyddsbehövande jämfört med i dag. Vi moderater anser att det är en rimlig utgångspunkt att den som vill återförenas med sina anhöriga också kan försörja dem.

Ett försörjningskrav bedöms också kunna öka drivkrafterna för anknytningspersonerna att komma i arbete och bli självförsörjande liksom att ordna en egen bostad för familjen. Att försörjningskravet ska gälla i fler fall bör kunna leda till att integrationen främjas både för anknytningspersonen och för de anhöriga som vill återförenas.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

I propositionen föreslås även att den nuvarande särregleringen om att tremånadersfristen för försörjningskrav för kvotflyktingar ska räknas från inresan i Sverige ska tas bort. Det finns inte något krav enligt EU-rätten att tidsfristen ska räknas på ett annat sätt för kvotflyktingar jämfört med andra flyktingar.

Propositionen innehåller även förslag som innebär att möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter tas bort. Det föreslås i stället att barn och vuxna ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är synnerligen ömmande. För barn ska det dock inte krävas att de omständigheter som kommer fram har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna.

Detta var gällande ordning enligt utlänningslagen fram till 2014 och det som Migrationskommittén 2021 föreslog skulle gälla. Men även där valde S-MP-regeringen att gå fram med en annan bestämmelse som innebär större möjligheter till uppehållstillstånd på grund av humanitära skäl.

Det förslag som vi nu har lagt fram på riksdagens bord bör i förlängningen kunna bidra till en mer enhetlig och förutsägbar rättstillämpning. För en långsiktigt hållbar migrationspolitik är det rimligt att den som inte längre har grund för sitt uppehållstillstånd återvänder till sitt hemland. En tydligare reglering bör också minska risken för att vissa personer väljer att stanna kvar i Sverige utan uppehållstillstånd i hopp om att ändå få tillstånd en dag.

Jag är glad över att vi nu har majoritet i riksdagen för att genomföra dessa beslut som jag menar är viktiga led i paradigmskiftet inom den migrationspolitik som Sverige behöver. Steg för steg stramar den moderat-ledda regeringen åt migrationen för att Sverige ska klara av integrationen, minska utanförskapet och ge de människor som kommer hit och har skyddsskäl ett värdigt mottagande och rimliga chanser att komma in i samhället. Så har inte varit fallet under de gångna åren.

Fru talman! Jag vill därmed yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 2 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det är bara att konstatera att regeringen och Sverigedemokraterna har lagt fram en proposition som med en rad förslag kommer att undergräva och kränka barns rättigheter något oerhört. Det är försämringar för barn men också försämringar för jämställdheten, försämringar för nyanländas hälsa och försämringar för integrationen.

Vi ser ett oroväckande mönster hos regeringen. Det är alltid inskränkningar och försämringar för dem som söker skydd och trygghet i Sverige. Men det är också försämringar i samhället i övrigt vad gäller välfärd, skola, sjukvård, bostadsbyggande och så vidare.

Samtidigt vill regeringen att färre ska söka skydd i Sverige för att förbättra integrationen genom att införa en rad åtgärder som vi med absolut säkerhet vet leder till sämre integration. Det är en mycket svår och hopplös konflikt som är omöjlig att lösa.

Det är svårt att föreställa sig på vilket sätt de åtstramningar vi ska rösta om i dag skulle förbättra integrationen. Att göra det svårare för barn och föräldrar att återförenas eller att försvåra för barn som har levtt större delen

av sina liv i Sverige att stanna kvar innebär snarare en försämring av möjligheterna till en trygg och långsiktig integration.

All kunskap visar att tillfälliga uppehållstillstånd, försörjningskrav och familjesplittring – alltså det som denna regering vill se mer av – leder till försämrade integration.

Därför måste jag fråga Moderaterna: På vilket sätt blir integrationen bättre av att kränka barns rättigheter, som man gör med propositionen? På vilket sätt blir integrationen bättre av att hålla barn och föräldrar separerade?

Anf. 3 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, Tony Haddou, för frågan! Jag tycker att det är en del överord som används i Tony Haddous anförande, men jag kan ändå försöka bemöta de synpunkter som framförs.

Jag menar inte att barn kränks genom de här förslagen. Tvärtom existerar fortsatt särskilda omständigheter som i flera fall ska gälla just för prövning av barn. Barns omständigheter tas där särskilt i beaktande.

Det är regeringens bestämda uppfattning att de förslag som vi lägger fram är helt i linje med barnkonventionen och alla andra gällande konventioner. Precis som man har fastslagit tidigare är det inte ett kriterium i sig allena att bara vara barn, men det är en faktor som vägs in. Det räcker alltså inte med att vara barn för att få uppehållstillstånd, men det måste vägas in, som ett exempel.

Att regeringen nu vidtar åtgärder för att säkerställa att människor inte kommer hit genom tvångsåktenskap och andra förtryckande omständigheter tycker jag är att beakta just den jämställdhet som Tony Haddou nu menar ifrågasätts.

Som svar på frågan om hur integration skapas kan jag säga att jag menar att det bland annat är genom drivkrafter att komma in i det svenska samhället och att uppnå en egen försörjning. Att ställa den typen av krav på människor för att de ska få återförenas med sina familjer är ett integrationspolitiskt verktyg.

Det är uppenbart enligt det som Tony Haddou beskriver att man är ganska nöjd från Vänsterpartiets sida med hur migrationen och integrationen har fungerat hittills. Vi är det inte. Svenska folket verkar inte heller vara det, och det är därför regeringen har fått mandatet att genomföra ett paradigmskifte inom migrationspolitiken.

Sverige kan inte fortsatt ta ett så oproportionerligt stort ansvar för invandringen till Europa, utan fler länder måste ta ansvaret. Men framför allt är det dags för Sverige att gå ned till nivåer som gör att vi klarar av att integrera människor i vårt samhälle. Det har varit ett fullständigt misslyckande från tidigare regeringar.

(Applåder)

Anf. 4 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det här är lite uppochnedvända argument. Man stramar åt den humanitära skyddsgrunden när det är svårt sjuka barn som i större utsträckning kommer att riskera att utvisas ur Sverige. Det är framför allt också de barn som har levt här i väldigt många år, som har en stark anknytning och som har rotat sig som riskerar att utvisas med det förslag som vi beslutar om i dag.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Om man förstår integration för vad det är, nämligen att människor som kommer till Sverige från andra länder närmar sig majoritetsbefolkningen i fråga om exempelvis inkomster, arbetsvillkor och bostadssituation, ser man att Moderaterna genomgående har en mycket stark politik för att öka det vi kallar för segregation och minska det vi kallar för integration.

Det är tydligt att vi har en regering som gör segregationen värre och gör integrationen mindre möjlig med sådana förslag som man lägger fram i dag. De människor som har kommit till Sverige kommer inte att närma sig majoritetsbefolkningen i fråga om arbete, ekonomiska villkor eller bostadssituation med er politik. Det är kärnan i er politik. Det blir ökade klyftor för människor som lever här, och det blir ökade klyftor för människor som kommer till Sverige. De kommer att få det mycket svårare. Hindren är glasklara.

Otryggheten i att inte veta hur länge man får stanna i det nya landet och om man får återförenas med sin familj – om man ens vet var de är eller om de lever när man befinner sig på flykt – gör det självklart mycket svårare med integration. Det är svårt att lära sig det nya språket. Det är svårt att nå upp till försörjningskraven. Alla de här bitarna gör att man ställs utanför. Det är den politik ni driver. Ni håller människor längre utanför i stället för att låta dem komma in i samhället.

Återigen: På vilket sätt blir integrationen bättre genom att hålla barn och föräldrar separerade? Det är ju det ni gör. Dels kränker ni barns rättigheter när ni stramar åt den humanitära grunden för dem, dels håller ni barn och föräldrar separerade.

Anf. 5 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman och Tony Haddou! Om Tony Haddou inte vill se segregation och utanförskap föreslår jag att han blundar, för det är precis så samhället ser ut omkring oss i dag. Det är det samhälle som Vänsterpartiet har stöttat genom att stötta den föregående regeringen.

Vi försöker vända utvecklingen, för situationen är helt ohållbar. Jag kan bara beklaga att Vänsterpartiet inte tycks ha vaknat upp till den insikten ännu. De flesta av Sveriges riksdagspartier har gjort det, och det är därför vi förhoppningsvis har en majoritet för förslagen i dag.

Jag menar att vi har haft en katastrofal situation där de människor som kommer till Sverige inte ens har en rimlig chans att integreras. Det är inte ett värdigt mottagande. Handeln på hjärtat, tycker verkligen Tony Haddou att människor som kommer hit har goda chanser att integreras? De flesta indikatorer tycks tyda på motsatsen, så någonting bör nog göras annorlunda jämfört med det som har gjorts under de gångna åtta åren.

Det är min fulla övertygelse att bland annat försörjningskrav, att få incitament att bli en del av det svenska samhället och att nå egen försörjning är en faktor. Sedan finns det i många av de förslag som nu ligger på riksdagens bord ventiler för särskilda omständigheter där man kan göra individuella bedömningar. Men huvudregeln i flera av de här fallen bör vara att det stramas åt så att man har egen försörjning om man tar hit sina anhöriga. Det ska inte heller räcka att bara ha varit i Sverige i ett antal år för att sedan kunna åberopa att man ska få stanna, utan man ska ha skyddsskäl i grunden.

Detta är viktiga åtstramningar som är en del i att få en hållbar migrationspolitik för att ytterst klara integrationen. Jag hoppas att också Vänsterpartiet en dag kommer att vakna till den insikten.

Anf. 6 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Moderaternas totala omsvängning i migrationspolitiken blir allt tydligare och allt större. Barnperspektivet saknas helt i det förslag till lagstiftning som i dag ligger på riksdagens bord.

Begränsad möjlighet till familjeåterförening och en mycket, mycket smalare humanitär grund är det yttersta beviset på att regeringen inte står på barnens sida. Barn är barn, och barn är alltid särskilt utsatta. Svårt sjuka barn riskerar att utvisas från Sverige och behöva lämna den trygghet och den sjukvård som vi kan erbjuda.

Jag förstår att det här handlar om integration för Moderaterna. Jag har därför en enkel fråga: Hur blir integrationen i Sverige bättre, och hur minskar utanförskapet, av att svårt sjuka barn utvisas?

Anf. 7 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, Jonny Cato, för frågan! Jonny Cato verkar förvånad över att migrationspolitiken har en koppling till integrationspolitiken.

Jag tycker att de här två frågorna hänger intimt samman, och jag tycker också att de förslag som regeringen nu lägger på riksdagens bord är delar i en nödvändig omläggning av vår migrationspolitik. Den är nödvändig för att säkerställa att de människor som har skyddsskäl och kommer till det här landet ska kunna få stanna i Sverige och även få ett värdigt mottagande. På samma sätt innebär det att om man inte har skyddsskäl bör man återvända till sitt hemland.

Sedan finns det fortsatt möjligheter att under särskilda omständigheter beviljas uppehållstillstånd. Men vi stramar åt möjligheten för att den inte ska vara alltför generös. Så ja, det kommer att kvarstå möjligheter att stanna kvar på annan grund än regelrätta skyddsskäl, men det är rimligt att denna möjlighet inte är för expansiv. De människor som vi välkomnar till Sverige ska ha skyddsskäl.

Anf. 8 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Det blir löjligt att säga att Centerpartiet inte förstår att integration och migration hänger ihop. Givetvis förstår vi det. Men vi drar inte samma slutsatser i fråga om hur de påverkar varandra.

När jag hör ledamoten känns det som att Moderaterna lever kvar i 2015–2016. Det har hänt mycket i svenskt mottagande. Det har hänt mycket i svensk migrationspolitik. Tittar vi på hur det nu ser ut i Europa kan vi konstatera att det inte är primärt Sverige utan andra delar av Europa man kommer till. Mycket har alltså redan hänt.

Jag vill ändå dröja kvar vid detta med integration och migration. Forskningen säger att det viktigaste för att kunna integreras är att man känner sig trygg i Sverige. Då behöver man exempelvis ha sin familj här. Innan man har möjlighet till familjeåterförening är det betydligt svårare att känna trygghet, och känner man sig inte trygg är det betydligt svårare att lära sig svenska språket, etablera sig på arbetsmarknaden och komma in i och bli en del av vårt gemensamma Sverige.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Men när vi pratar om integration undrar jag återigen hur svårt sjuka barn – en 11-, 12-, 13- eller 14-åring – kan göra så mycket skada för integrationen och öka utanförskapet så mycket att de ska utvisas. Jag vill ha svar på min fråga: Hur blir integrationen bättre av att vi utvisar svårt sjuka barn?

Anf. 9 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Jonny Cato säger att vi inte lever kvar i 2015. Nej, det stämmer. Däremot verkar väldigt många andra länder i Europa göra det eftersom de inte har lärt sig Sveriges läxa. I en tid när vi ser att migrationsströmmarna till Sverige minskar ökar de till Europa. Vi ser hur länder som Tyskland och andra lider under hårt tryck och nu pratar om hur de ska införa en mer restriktiv migrationspolitik.

Varför ser det ut som det gör i Sverige just nu, det vill säga att trycket minskar? Jo, därför att vi har lagt om delar av politiken. Men det finns fortsatt mer att göra. Som jag började med att säga i mitt anförande tar vi fortfarande emot fler per capita än många andra europeiska länder, inklusive de nordiska grannländerna. Mycket är alltså gjort, men allt är inte gjort.

Jag menar att jag redan har svarat på Jonny Catos fråga. Utgångspunkten för att få stanna i Sverige bör vara att du har skyddsskäl. Om du inte har skyddsskäl bör du som huvudregel lämna landet. Det är också helt uppenbart att om vi ska ha en reglerad migrationspolitik bör vi fokusera på att hjälpa dem med skyddsskäl.

Däremot finns det fortfarande kvar en möjlighet att beviljas uppehållstillstånd om du har synnerligen ömmande omständigheter. Där kommer också bedömningen att vara mer generös just vad gäller barn. För barn behöver inte situationen vara lika allvarlig som för vuxna, utan där är man mer generös i sin bedömning.

Så jo, det kommer även fortsättningsvis att finnas vissa möjligheter att vara kvar. De möjligheterna bör dock inte vara hur stora som helst. Om vi i Sverige ska klara integrationen måste vi ha en rimlig migrationspolitik där färre människor söker sig till Sverige än vad det har varit historiskt, för då har vi inte klarat av integrationen. Vi har fått ett växande utanförskap och ett växande skuggsamhälle i vars spår väldigt många människor far illa. Jag tycker att även Jonny Cato borde ta ansvar för detta och faktiskt rösta för de här förslagen.

(Applåder)

Anf. 10 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Unicef Sverige menar att de här förslagen inte är förenliga med barnkonventionen.

När den humanitära skyddsgrunden för barn begränsas betyder det i verkligheten att ett barn med en hjärtsjukdom som fått sin operation i Sverige riskerar att utvisas till hemlandet även om barnet inte kan få den eftervård som det behöver efter sin operation. När den humanitära skyddsgrunden minskas betyder det att färre barn som är födda och uppvuxna i Sverige kommer att få en möjlighet att stanna kvar. När den humanitära skyddsgrunden minskas betyder det att vi går emot vad över 70 procent av svenskarna tycker, nämligen att mycket svårt sjuka människor, inklusive barn, ska få möjlighet att få uppehållstillstånd i vårt land.

Den här förändringen gjordes av en anledning 2014, nämligen att den väldigt smala ventil som regeringen nu vill tillbaka till inte tillgodosåg barns rättigheter enligt barnkonventionen. Det var alltså ett för smalt undantag för att barn i en mycket svår och utsatt situation, till exempel mycket svårt sjuka barn, skulle kunna få det skydd som faktiskt majoriteten av svenskarna fortfarande är överens om behövs.

Den humanitära skyddsgrunden behövs. Den behöver också vara större för barn, för i Sverige är barnkonventionen lag.

Anf. 11 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, Annika Hirvonen, för frågan på snarlikt tema som den föregående frågeställarens!

För att återgå till mina tidigare svar på samma frågor har vi i Sverige haft en orimlig migrationspolitik som har inneburit att vi inte har klarat av integrationen. Det innebär att vi behöver ändra en del i regelverket för att säkerställa att de som verkligen har skyddsskäl är dem som vi tar emot i Sverige och att vi därmed också kan ge dem ett värdigt mottagande och rimliga chanser till integration. Så är inte fallet i dag. Så har inte fallet varit under de gångna åtta år som Annika Hirvönens parti har varit med och styrt tillsammans med Socialdemokraterna.

Vi försöker nu vända den här utvecklingen. En del av de många förslag som nu läggs och kommer att läggas på riksdagens bord handlar om att se över också den del som Annika Hirvonen beskriver. Som jag svarade Centerpartiet alldeles nyligen kommer det fortsatt att finnas möjligheter att få stanna på annan grund än att man har skyddsskäl.

Det stämmer dock att vi anser att det har varit för generös tillämpning och för bred grund för att beviljas uppehållstillstånd på andra skäl än skyddsskäl. Vi menar att detta bör leda till en mer rättssäker och förutsägbart rättstillämpning där man alltså inte kan få uppehållstillstånd bara för att man har stannat kvar i Sverige, gått under jorden eller på andra sätt helt enkelt ignorerat det faktum att man när man inte längre har skyddsskäl bör lämna landet.

Det kommer också att vara särskilda omständigheter som bedöms just vad gäller barn. Allvarsgraden är lägre för barn än för vuxna om man ska bedömas enligt den här kategorin.

Jag menar att det fortsatt finns möjligheter att bevilja både barn och vuxna uppehållstillstånd på andra grunder än skydd. Det bör dock stramas åt jämfört med i dag.

Anf. 12 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag befarar att den här förändringen kommer att leda till att svårt sjuka barn som inte kan få vård i hemlandet kommer att utvisas tillbaka ändå.

Jessica Rosencrantz säger att den här ventilen har varit för bred. Jag tycker inte det. När vi har barn som är tolv år gamla, som är födda och uppvuxna i Sverige och som fortfarande inte får skydd, fortfarande inte får stanna här trots att de har bott hos Migrationsverket hela sina liv, är det en extremt smal ventil som ni gör smalare.

Frågan är vilka barn ni vill utvisa. Är det barnen som samhället har omhändertagit för att föräldrarna har misshandlat dem? Är det dessa barn som nu oftare ska skickas till hemlandet med sina våldsamma föräldrar?

Är det barn som har fått operation i Sverige och som inte kan få den eftervård de behöver i hemlandet? Eller är det barnen som är födda och uppvuxna i Sverige och som bara har levt här som ska få det ännu svårare än vad det är redan i dag att få en trygg punkt i världen?

Fru talman! De förslag som nu ligger på riksdagens bord handlar om att gå rakt på de mest utsatta barnens rättigheter i strid med barnkonventionen. Institutet för mänskliga rättigheter ifrågasätter inte bara förenligheten med barnkonventionen utan till och med förenligheten med Europakonventionen om mänskliga rättigheter.

Frågan är: Vilka barn är det – svårt sjuka barn, barn som samhället omhändertagit för att föräldrarna misshandlat dem eller barn som aldrig har varit någon annanstans utan levt hela sina liv här – som Jessica Rosencrantz tycker ska utvisas?

Anf. 13 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman och Annika Hirvonen! Jag vill sätta saker i perspektiv; det är nästan inga av de förslag som regeringen går fram med för att minska invandringen till Sverige som Miljöpartiet står bakom. Det är helt uppenbart att Miljöpartiet och Moderaterna med resten av regeringen har dragit helt olika slutsatser. Miljöpartiet verkar vara fortsatt nöjda eller skulle snarare egentligen önska att vi har ännu större invandring till Sverige. Jag menar att det har varit en ohållbar situation. Låt oss vara ärliga med att vi har helt olika utgångspunkter för den här diskussionen och att Miljöpartiet röstar nej till i princip allt som vi lägger fram på riksdagens bord.

Om man vill ha reglerad invandring, det vill säga inte ha helt öppna gränser eftersom vi inte lever i en perfekt värld, måste man också stå upp för den reglerade invandringen. Då är det inte vår uppgift i kammaren att prata om de individuella fallen, utan vi ska prata om vilka regelverk vi vill ha.

Jag menar att utgångspunkten och grunden för att människor ska kunna komma till Sverige återigen bör vara att man har just skyddsskäl. Det är många människor i den här världen som har skyddsskäl, eftersom världen på ren svenska ser för jäklig ut – ursäkta! Då är det viktigt att de som kommer hit har just skyddsskäl och att det är dem vi ger ett värdigt mottagande.

Sedan ska det finnas en ventil, en möjlighet att beakta andra omständigheter. Den kommer fortsatt att finnas. Men det är i någon mån att undergräva den reglerade invandringen att säga att den som har varit här länge men fortfarande saknar skyddsskäl ska ha möjlighet att stanna. Det bör vara en begränsad möjlighet. Den kommer fortsatt att finnas, särskilt för barn där man gör en egen bedömning.

Men jag går tillbaka till pudelns kärna; den här regeringen anser att vi behöver ändra kurs för svensk migrationspolitik. Det är uppenbart att Miljöpartiet inte delar den bedömningen.

Anf. 14 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Denna debatt hade kunnat handla om att göra Sverige till en bättre plats för de barn och familjer som söker skydd här. Den hade kunnat handla om en flicka eller pojke som efter många års väntan äntligen får återförenas med sina föräldrar. Den hade kunnat handla om hur vi på bästa sätt ser till att barn får avsluta sin flykt här i Sverige, i trygghet och med sina syskon och familjer och att barn får fler, inte färre, rättigheter

och möjligheter i Sverige. Den hade kunnat handla om att barn blir bättre lyssnade på under asylprocessen och att barn på bästa sätt får bearbeta sina trauman efter krigets fasor eller en uppväxt på flykt. Men det gör den inte, fru talman. Det beklagar jag.

I stället har flera partier här i riksdagen tävlat om vem som kan behandla människor på flykt mest illa. Resultaten har vi sett de senaste åren. Politiken har svängt, och migrationslagstiftningen har genomgått stora, snabba och rättsosäkra förändringar, inte minst med korta, tillfälliga uppehållstillstånd och skärpta krav för familjeåterförening, som innebär djupa försämringar och grova inskränkningar för barn på flykt.

Fru talman! Det är bortom allt förstånd att den här regeringen fortsätter, den här gången med kirurgisk precision, att angripa, undergräva och kränka barns rättigheter med de förslag som de lagt fram här i dag och som vi ska rösta om om några timmar.

Vi i Vänsterpartiet reserverade oss mot dessa förslag när de var uppe i Migrationskommittén. Och vi reserverar oss mot samtliga förslag i dag. Vi anser att Sverige ska ha en mänsklig flyktingpolitik som grundar sig i trygghet, som är förutsägbar och som gör så att man får avsluta sin flykt här i Sverige. Den ska grundas i att barn får vara tillsammans med sin familj och ges det skydd de har rätt till och en plats att kalla hemma här i Sverige.

Vi reserverade oss mot regeringens politik eftersom vi anser att det måste finnas möjlighet att få uppehållstillstånd av humanitära skäl utan kraftiga begränsningar. Vi anser också att familjer måste kunna få återförenas i Sverige utan dessa näst intill omöjliga krav.

Nu är vi här. Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna, de så kallade Liberalerna och Socialdemokraterna kränker barns rättigheter och rättigheten till återförening och familjeliv något fruktansvärt. Det är i strid med barns fundamentala rättigheter och barnkonventionen, som Sverige skrivit under och gjort till svensk lag. Vi vänder oss starkt emot den politik som har presenterats här i dag.

Fru talman! Krig och konflikter vänder upp och ned på hela barnets värld. Barn har väldigt sällan valt att lämna sitt land och kan i lägre grad än vuxna överblicka konsekvenserna av en flykt.

I debatterna här i riksdagen har man många gånger hört från högerpartierna, i deras raljanta ton, att människor bara flyr, inte har skyddsskäl, inte ska komma hit och så vidare. Men vet ni vad? Människor har aldrig valt flykten. Och rekordfå tar sig till Sverige. Vi lever inte i 2015. Faktum är att man väntar till sista sekunden. Man rycks från sina rötter som en sista utväg och flyr undan krig, konflikter och förföljelser runt om i världen.

De föräldrar som gör det har en enda uppgift när de är på flykt. Den är precis samma som alla andra föräldrar har. Man gör allt i sin makt för att skydda sina barn. Hur skräckslagna de än är, hur traumatiserade de än är, hur trötta barn på flykt än är gör man allt man kan och mer därtill för att de ska få något slags trygghet och för att de ska överleva.

Om man separeras från sin familj är man i en mycket mer utsatt, otrygg och osäker livssituation. Det påverkar både föräldrarnas och barnens mående, liv och framtidstro. Den viktigaste skyddsfaktorn för människor i sådana situationer är att få leva tillsammans med sin familj. Det är det mest centrala i det vi pratar om här i dag. Det handlar om barns möjligheter att ha en meningsfull tillvaro och att återhämta sig efter krig och flykt, men

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

det handlar också om föräldrarnas möjligheter att vara nära sina barn i trygghet och att kunna etablera sig och planera för framtiden här i Sverige.

Besluten vi fattar i dag, om familjeåterföreningen stramas åt på det sätt som regeringen föreslår, kommer inte bara att försvåra eller fördröja möjligheten till familjeåterförening. Den kan också komma att bli omöjlig i många fall. Anknytningen ska stramas åt, och unga föräldrar ska hållas separerade.

De som har fått status som alternativt skyddsbehövande och som flytt undan krig och konflikt kommer att få det mycket svårt i detta system. Det är långt ifrån förenligt med barnkonventionen som svensk lag, och det kommer återigen, liksom med migrationslagstiftningen, att slå hårdast mot de mest utsatta: barn, kvinnor, äldre, analfabeter, långtidssjukskrivna och personer med funktionsvariationer. De kommer att få kämpa mycket mer, många gånger förgäves, i ett system av omöjligheter, krav och hinder för att få vara nära sin familj och sina barn.

Att få återförenas är dessutom ofta den enda säkra och lagliga möjligheten för barn på flykt att komma till ett tryggt land. Vi vet att fler barn kommer att tas med på illegala och farliga resor för att söka asyl. Redan i dag görs detta eftersom rätten att vara med sin familj många gånger är inskränkt, både genom lagstiftning och genom praktiska hinder.

Om fler barnfamiljer på flykt skulle tillåtas återförenas skulle det innebära att man slipper ta den livsfarliga vägen över Medelhavet. Ni vet redan hur situationen på Medelhavet ser ut för människor på flykt. Många gånger är det ett val mellan att riskera att dö på land eller längs flyktvägen. Men att medvetet förvärra situationen, att stänga av lagliga och säkra vägar, som den här regeringen gör nu, är oanständigt och oansvarigt med tanke på hur världen ser ut.

Fru talman! Besluten vi fattar i dag riskerar i praktiken att tvinga barnfamiljer att leva åtskilda. Men de innebär också att barn som etablerat sig i Sverige eller är svårt sjuka tvingas lämna landet. Det är vad knapptrycken här i dag innebär: svåra humanitära konsekvenser för många människor och framför allt barn. Det är ingenting annat än en restriktiv, avskyvärd och djupt cynisk förlängning av den utlänningslag vi röstade om för två år sedan.

Jag kommer aldrig att acceptera att rätten att leva med sin familj, med dem man älskar och med sina barn ska avgöras av hur mycket man tjänar, hur stor bostad man lyckas få tag på och så vidare. Vi kan inte fortsätta tvinga mammor eller pappor att välja vilket av deras barn de ska få återförenas med, om de ens får den möjligheten.

Den inslagna linjen med uppställda försörjningskrav som nu utökas är en motbjudande klassfråga. Det är inte värdigt ett land som sagt sig ha höga ambitioner vad gäller barns rättigheter.

Trots alla åtstramningar som redan finns ska man dessutom skruva åt den humanitära ventilen i svensk utlänningslag. Det drabbar uteslutande asylsökande barn, som kommer att få betala ett högt pris. Redan i dag är det otroligt svårt för barn att få uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter. Djupt restriktivt tillämpas reglerna redan i dag. Men rent mänskligt behöver det finnas en ventil. Jag hade önskat fler ventiler för barn på flykt och att de skulle tillämpas bättre så att barns bästa någon gång får stå i centrum i en asylprocess. Men vi är inte där, och det

finns inget som kan rättfärdiga att man aktivt skruvar åt den humanitära ventilen.

De barn som har etablerat sig i Sverige eller är svårt sjuka kommer att tvingas lämna landet i mycket högre utsträckning än som redan sker i dag. Det är ingenting annat än ren illvilja och orättfärdighet, och det ska rättas till så fort den här regeringen avgår.

Socialdemokraterna får fundera ordentligt på hur de vill ha det framöver. Att följa Sverigedemokraterna och högernationalisterna i migrationspolitiken är en nederlagsstrategi som för med sig fruktansvärda konsekvenser. Socialdemokraterna får fundera över hur de vill ha det i framtiden, för det här förslaget måste rullas tillbaka.

Vi ska ha en framtid i Sverige som rymmer barns rättigheter och deras rätt till trygghet och familjeliv. Det måste i framtiden värnas och respekteras.

Fru talman! När barnkonventionen blev svensk lag hoppades många barnfamiljer att de skulle bli hjälpta. I stället blev de besvikna när de insåg att utlänningslagen fortfarande hade prioritet över barnkonventionen och att Sveriges önskan att begränsa invandringen utestängde deras barn från de rättigheter Sverige skrivit under på och lagstiftat om.

Jag träffade Ahmed i Göteborg förra veckan. Han hade gång på gång fruktlöst försökt återförenas med sina två döttrar och sin fru som var i Gaza innan kriget bröt ut. När han väl uppfyllt de högt ställda kraven krävdes det att familjen skulle intervjuas vid konsulatet i Jerusalem. Jag behöver inte berätta om situationen i Gaza, för hela världen vet att det är omöjligt att lämna området – något svensk lagstiftning aldrig tar hänsyn till när familjer ska återförenas. Hindren har alltid funnits kvar. Sedan föll bomberna över Ahmeds familj, och han förlorade dem över en natt.

Jag träffade Leila som gjort allt för att få träffa sin mamma och sina syskon som befinner sig i Afghanistan. Jag tror inte att jag behöver berätta om situationen i Afghanistan heller. Redan i dag är det svårt att få möjlighet att återförenas. Om det skulle möjliggöras är den svenska ambassaden där borta ändå stängd, och då behöver man resa till Iran. Det finns redan så många hinder, inte minst för kvinnor och barn, i ett talibanstyre. Det är skamligt att vi inte undanröjer dessa hinder. Vi har en regering som ser till att det blir fler och fler hinder. Vi borde undanröja dessa.

Jag träffade Mahad i Tensta för några veckor sedan. Han har sin treåriga flicka i Somalia, som han inte får återförenas med. Han uppfyller alla krav, men varje gång han försöker är det långa väntetider och begränsade möjligheter till inresa. Han vet inte vad han ska göra. Han är i kontakt med Migrationsverket i stort sett varje dag. Som förälder förstår jag hans desperation.

Det är detta hela debatten handlar om: deras livsöden, deras förlorade barn och deras liv.

Det är svårt att se vad som är humant i en ordning där människor tvingas leva skilda från sina barn, syskon och familjer. Det är svårt att över huvud taget hitta det minsta lilla mänskliga i regeringens politik.

Denna proposition lever inte upp till några ambitioner alls om att göra Sverige till ett bättre land. Vänsterpartiet kommer att återkommande lägga fram förslag för att stärka familjeåterföreningen och barns rättigheter. Vi ska ha ett Sverige där deras liv och deras framtid också spelar roll. Vi kommer att kämpa för ett framtida Sverige som rymmer barns rättigheter,

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

trygghet och familjeliv och där alla barn – oavsett om de har uppehållstillstånd eller inte – får tillgång till detta. Barnkonventionen måste i framtiden värnas, respekteras och efterlevas. Det gör den inte med den regering Sverige har i dag, och det beklagar jag.

Jag yrkar avslag på hela propositionen och bifall till Vänsterpartiets reservation 1 och 2.

(Applåder)

Anf. 15 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Tony Haddou har i ett kärnfullt och engagerat inlägg pratat mycket om barns rättigheter och möjligheter. Jag är lite förvånad över att Vänsterpartiet inte ser till alla barns rättigheter och möjligheter.

Jag kan konstatera att i en av Vänsterpartiets reservationer saknas problematiken vad gäller tvångsäktenskap. Det, om något, handlar väl om att skydda barns rättigheter och möjligheter att välja själva?

I propositionen som nu ligger på bordet finns ett förslag som har brett stöd. Förutom regeringen med samarbetsparter stöder också Socialdemokraterna och Centerpartiet förslaget att höja åldersgränsen för uppehållstillstånd på grund av anknytning när det gäller makar eller sambor till 21 år.

Man kan ju själv räkna ut att om en 18-åring är någons make eller maka har giftermålet skett innan personen fyllde 18 år och alltså när den var ett barn. Jag kan konstatera att Vänstern visserligen säger att det inte finns någon kunskap om vad den här åtgärden skulle innebära, men jag är ganska säker på att det finns stor kunskap om det. Ute i vår värld har främst unga flickor tvingats gifta sig, i många fall med betydligt äldre män. De har varit barn. Vänsterpartiet får gärna svara på hur man skyddar dessa unga flickors rättigheter genom att säga nej till förslaget i propositionen.

(Applåder)

Anf. 16 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det blev många frågor, men jag ska försöka besvara dem i den ordning Kristdemokraterna ställde dem.

Skulle vi inte bry oss om allas barn? Vet du vad – det är ju exakt det vi gör. Precis som jag sa i anförandet tycker vi att barnkonventionen ska gälla alla som söker asyl här, oavsett om de har uppehållstillstånd eller inte. Det har ni bevisat nu inför att vi ska rösta att ni inte vill. Ni vill inte att de här barnen ska omfattas av barnkonventionen. Det var mitt svar på den första frågan.

För två år sedan ville Kristdemokraterna ha försörjningskrav även på barn. Jag undrar vilket barnarbete du tycker att barn ska ta. Det kan du få svara på i din replik.

När det kommer till tvångsäktenskap har Sverige en 18-årsgräns. Det är inte svårare än så. Den ska gälla. Konsekvensen av det ni lagt fram är helt enkelt att barn får vänta ytterligare tre år.

Det är bra att vi får en debatt om detta. Det är jättebra att Kristdemokraterna säger att de bryr sig om unga flickor – för det är ju exakt de som ryker. Det är dem man offrar genom att besluta om det förslag vi debatterar i dag. De som har rotat sig här i Sverige kommer troligtvis inte att få stanna kvar. De som är svårt sjuka kommer inte att få vara kvar.

Det är en logisk kullerbytta som Kristdemokraterna gör här. Det sista jag skulle prata om nu var barn. Ni undergräver barns rättigheter å det grövsta genom era beslut, men det enda ni hänger upp er på är tvångsäktenskap. Vi har 18-årsgräns i Sverige.
(Applåder)

Anf. 17 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att samtliga ledamöter alltid talar via talmannen.

Anf. 18 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag märker att jag trampade på en öm tå, eftersom merparten av inlägget handlade om det jag inte frågade om.

Vi kan konstatera att det finns ventiler för att tillgodose barns rättigheter, precis som Jessica Rosencrantz sa. Dem kommer jag att belysa senare.

I propositionen står det att i familjeåterföreningsdirektivet artikel 4, punkt 5, anges det att medlemsstaterna för att garantera bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får kräva att anknytningspersonen och dess make eller maka ska ha uppnått en viss ålder – högst 21 år – innan maken eller maken kan återförenas med anknytningspersonen.

Jag återkommer till frågan. Tycker Tony Haddou att det är rätt att en flicka som är 18 år ska få återförenas med sin make när det är uppenbart att det skett ett tvångsäktenskap när hon varit barn? Är det att sätta barnperspektivet i centrum?

Det är fint att stå här och tala stora ord, men för att gå in på den specifika frågan vill jag gärna höra hur Tony Haddou ser på detta. Man konstaterar att det är i enlighet med familjeåterföreningsdirektivet att sätta den här gränsen för att motverka dessa tvångsäktenskap. Det är naturligtvis så att man här i Sverige enligt lagen inte gifter sig före 18 års ålder. Men Tony Haddou ser alltså inte problematiken som finns med de unga flickor och kanske även pojkar som fått gifta sig vid tidigare ålder.

En majoritet i utskottet ser att det här är en problematik som vi kan komma till rätta med genom att göra en justering till 21 år. Så var det också i lagen som gällde 2015. Ge gärna svar, Tony Haddou, på hur Vänsterpartiet ser på detta ur ett barnperspektiv!
(Applåder)

Anf. 19 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det är inte svårare än att det är en 18-årsgräns som gäller i Sverige och att det är Sverige de har anknytning till och kommer till.

Jag svarade tidigare exakt på dina frågor. I det direktiv som du hänvisar till framgår det att man får höja detta om det finns en analys och trovärdiga bevis. Ni har dock inte tagit fram någon analys i propositionen. Det är just det som har blivit kritiserat. Ni har lagt fram en tunn proposition. Ni har struntat i konsekvenser och analyser helt och hållet, för ni bryr er inte om det. Ni vill bara genomföra Sverigedemokraternas politik rakt igenom, och så tar ni inte fram analyser över huvud taget. Sedan står du här och hänvisar till ett direktiv. Det direktivet kräver analys. Ni får gärna ta fram en sådan.

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Det är en 18-årsgräns i Sverige. Men då kan jag också fråga er: Om det är så att man i hemlandet gifter sig vid 17 års ålder, varför höjer ni då inte till 18 år? Ni vill ju dra det till gränsen. Ni har uttalat att ni vill dra allting till EU:s lägsta gräns för allt inom migrationspolitiken när det gäller vad EU-rätten har för bestämmelser. Ni bryr er inte om analyser eller någonting, utan ni bara kör på utan att bryr er över huvud taget.

Sedan är det precis som jag sa tidigare: Det är inte så att ledamoten här bryr sig om unga flickor. Då hade man aldrig röstat för de förslag man lägger fram i dag.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag ska räkna antalet ”du” som jag hör i debatten.)

Anf. 20 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Jag lovar att uppföra mig så gott det går.

Jag hade faktiskt inte tänkt argumentera om de här frågorna i sak. Jag tror att vi kan vara överens om att vi inte är överens. Vi kan bara konstatera att det är en försvinnande liten och antagligen minskande del av Sveriges befolkning som köper det som Tony Haddou har att sälja. Men vi lämnar sakfrågan åt sidan.

Det som jag var intresserad av att fråga om var den ganska öppna regeringsförhandling som vi fick höra om i Tony Haddous inledande anförande, där han riktade vad som i alla fall lät som ett ultimativt krav till ett annat parti i den här kammaren angående en framtida regeringsförhandling. Det partiet bör tänka över hur det vill göra om det vill återta regeringsmakten, tror jag att Tony Haddou sa. Det gick lite snabbt, så jag säger det med reservation för att jag kan ha hört fel. Jag undrar om Tony Haddou skulle vilja utveckla detta något.

Anf. 21 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Ledamoten tyckte att det gick för fort. Men det här var utan tvekan det långsammaste anförande jag hållit i riksdagen.

Det här med vad den övervägande delen av den svenska befolkningen tycker togs även upp av Moderaterna. Men över sju av tio svenskar vill att barn och föräldrar återförenas i Sverige – så har vi väl klarat ut vad svenska folket tycker om barns rättigheter. Vi har väldigt höga ambitioner i Sverige när det kommer till barns rättigheter. De rättigheterna står väldigt högt, men det är dem ni undergräver i dag. Vi kommer att kämpa för att de ska stå mycket högre än vad de gör när den här regeringen ställer till skada.

Jag tror att Ludvig Aspling ställde en fråga om Socialdemokraterna. Jag har inte uttryckt något ultimatum över huvud taget. Jag sa att Socialdemokraterna får fundera ordentligt på hur de vill ha det framöver. Vi som vänsterparti vill absolut rulla tillbaka de här förslagen. Det tror jag att andra partier i riksdagen liksom svenska folket också vill, så att man håller starkt i barnkonventionen.

Det är framför allt två saker jag vill framhålla. För det första ska barn få återförenas med sina föräldrar. Detta måste vara mycket starkare än vad det är i dag. För det andra behöver den ventil vi röstar om i dag, den humanitära grunden, vara starkare. Det är inte svårare än så. Jag har tidigare talat om barn som har rotat sig i Sverige eller är svårt sjuka men som ska utvisas. Redan i dag tillämpas det här starkt restriktivt. Det köper inte vi

över huvud taget. Då får Socialdemokraterna fundera över hur de vill ha det framöver.
(Applåder)

Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Det var faktiskt ett ganska klargörande svar till viss del.

Tony Haddou säger att sju av tio vill att vi ska ha en mer generös an-
höriginvandring. Det här bygger antagligen på någon opinionsundersök-
ning, skulle jag gissa. Men nu är det så att Sveriges riksdag tillsätts via
allmänna val enligt regeringsformen. Sju av tio i dessa val har inte röstat
för Vänsterpartiet. Det tror jag att Tony Haddou är medveten om. Hade så
varit fallet hade den här debatten sett ganska annorlunda ut. Det är ändå i
riksdagen som vi bestämmer vilka lagar som ska styra Sverige och inte via
opinionsundersökningar, vilka vi alla vet har sina uppgångar och ned-
gångar.

Det är alltså inte ett ultimativt krav från Vänsterpartiets sida att man
ska riva upp de ganska beskedliga reformer som vi går fram med i det här
läget. Okej! Men då uppstår en fråga. Det var styrkeord som Tony Haddou
kom med: Det här är omänskligt, det är förnedrande, vi kommer att skicka
barn i döden och så vidare. Det här är det värsta som hänt sedan vem vet
när. Det var extremt starka uttryck som Tony Haddou kom med i sitt an-
förande. Jag tvivlar inte på att detta kommer av en genuin känsla. Så är det
säkerligen. Däremot kan man fundera på hur Tony Haddou kan uttrycka
sig på det sättet och sedan säga att Vänsterpartiet i en regeringsförhandling
är beredda att fimpa allt detta.

Tony Haddou har en replik kvar. Skulle vi inte kunna få ett klargö-
rande? Är det ett ultimativt krav eller inte? Om det inte är ett ultimativt
krav: Hur kommer det sig att ni i Vänsterpartiet är beredda att kompromis-
sa när ni uttrycker er på det sätt ni gör?

(Applåder)

Anf. 23 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Vi vill absolut rulla tillbaka de här förslagen. Det kan inte
bli klarare än så. Vi vill ha en mänsklig flyktingpolitik i Sverige. Men
framför allt behöver de här förslagen som ni lagt fram rullas tillbaka. Tyd-
ligare än så blir det inte. Eller jo – jag kan förklara det ännu tydligare: Vi
gillar inte denna politik. Den är jättedålig. Därför vill vi rulla tillbaka den.

Undersökningen som du ifrågasatte kommer från Novus, som du tro-
ligtvis känner till. De gjorde denna opinionsundersökning efter valet, och
den var framför allt inriktad på regeringspartierna. Ni tillhör inte reger-
ingspartierna. Ni är i opposition när ni känner för det, och så gör de det
som ni vill. Opinionsundersökningen visade tydligt att sju av tio svenskar
vill att barn och föräldrar ska återförenas.

Det är ganska fint för Ludvig Aspling att stå och ta replik och slänga
sig med ord och så vidare. Ni tar ju inte ansvar. Ni skjuter fram er politik.
Ni skjuter fram tre partier, och så utför de helt och hållet det som ni vill.
Det enda ni har att komma med då är att skylla på invandrare. Högerpartier
ser inte till att skolan får pengar. De ser inte till att välfärden får pengar.
De rullar ut nedskärningar över hela landet. Alla får det sämre. Man gör
ingenting åt hushållens ekonomi. Priserna bara stiger. Jag skulle kunna
fortsätta i en timme. Ni försämrar Sverige något så oerhört. Då är det väl-

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

digt bekvämt för Sverigedemokraterna att stå här och säga att det är invandringens fel och ha tre papegojor bakom sig som säger precis samma sak. Jag förstår att det är väldigt bekvämt. Men faktum är att det är de här barnen som offras när det kommer till kritan. Det som offras är barn och hela barnkonventionen, som har stått högt i Sverige och som har sett till att vi kan skydda barn.

(Applåder)

Anf. 24 ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Förslagen som behandlas i betänkandet ligger i allt väsentligt i linje med Migrationskommitténs förslag. Det är viktigt att det finns en ventil, men det är också viktigt att denna ventil är restriktiv för att en bra migrationspolitik ska kunna upprätthållas.

Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag.

Anf. 25 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Om jag ska vara helt ärlig är jag något förvånad över att Socialdemokraterna inte har mer att säga. I Centerpartiets respektive Socialdemokraternas migrationspolitik är det mer som förenar än skiljer oss åt – även om man inte alltid kan tro det.

Jag är inte särskilt förvånad men genuint besviken över att Socialdemokraterna totalt saknar barnperspektiv. Vi har i dag hört att Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet använder överord om lagstiftningen som ligger på bordet. Men jag tycker inte det. Mycket av det vi röstar om i Sveriges riksdag är tillkännagivanden och sådant som inte är skarp lagstiftning. Men, vänner, detta är på riktigt. Vi pratar om att svårt sjuka barn ska utvisas och att människor som är födda och uppväxta i Sverige inte längre ska få stanna här. Vi pratar om att försvåra möjligheten för barn att återförenas med sina föräldrar.

Jag har tre frågor till Anders Ygeman om socialdemokratisk solidaritet. Är det solidariskt att hålla barn separerade från sina föräldrar? Är det solidariskt att utvisa svårt sjuka barn? Är det solidariskt att utvisa barn som är födda och uppväxta i Sverige?

(Applåder)

Anf. 26 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Ja, jag tycker att det har använts överord i debatten. Tidigare debattörer har påstått att detta strider mot barnkonventionen, och ändå står det inte i någon reservation. Om man nu är så säker på att det strider mot barnkonventionen, varför finns det inte med i reservationerna? Jag tror inte att detta strider mot barnkonventionen, men skulle det göra det kommer det att framgå av rättstillämpningen senare.

Fru talman! Med sina frågor vill Jonny Cato dölja vad detta egentligen handlar om, nämligen vilket skydd de som inte har asylskäl ska få. Vi menar, i likhet med Centerpartiet, att det ska finnas en ventil i ömmande fall för dem som inte har asylskäl. Men om man ska kunna upprätthålla en strikt migrationspolitik måste denna ventil vara smal. Annars finns det risk att ventilen blir större än asylpolitiken och att vi då ger skydd till människor som saknar skyddsbehov i stället för till dem som har skyddsbehov.

Jag skulle kunna svara nej på åtminstone två av Jonny Catos tre frågor. Detta skymmer dock inte att Jonny Cato försöker plocka retoriska poäng, och det vänder jag mig emot.

Anf. 27 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Socialdemokraterna försöker tona ned frågan. Men låt oss komma ihåg hur viktig denna fråga var för Socialdemokraterna 2021 när vi slöt migrationsöverenskommelsen. Det satt otroligt långt inne både i Migrationskommittén och i förhandlingarna efteråt. Det är uppenbarligen en fråga som gör skillnad på riktigt.

Jag är inte förvånad över att Socialdemokraterna inte står upp för rätten till familjeåterförening och rätten för människor som är födda och uppväxta här att stanna. Jag är dock genuint förvånad när det gäller rätten för svårt sjuka barn. Miljöpartiet gav ett exempel på att man kan få högklassig sjukvård här i landet men inte eftervård. För mig är detta knappast socialdemokratisk politik. Det handlar om rättvisa och om att vi ska hjälpa våra barn. Som jag sa tidigare är barn särskilt utsatta, och ännu mer svårt sjuka barn. Jag kan inte förstå hur Socialdemokraterna inte kan stå upp för att svårt sjuka barn ska få vård i Sverige.

Jag står också upp för att asylrätten ska gälla. Den som har ett avslag ska utvisas. Men det måste finnas en humanitär ventil, och den viktigaste humanitära ventilen måste väl ändå den för svårt sjuka barn.

Anf. 28 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Jag står upp för både familjeåterförening och svårt sjuka barn. Överorden handlar om vad konsekvenserna kommer att bli, och här har Jonny Cato och jag olika uppfattning. Jag har svårt att tro att man kan komma fram till uppfattningen att man inte står upp för familjeåterförening som innebär att det ställs krav på försörjning, för det kommer ytterst att avgöra under vilka förhållanden dessa familjer kommer att leva och vilka förhållanden vi har i det svenska samhället. Jag hoppas och tror att Centerpartiet står upp för att barn ska ha goda uppväxtvillkor och att människor ska kunna försörja sig själva genom eget arbete.

Anf. 29 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag är chockad över Socialdemokraternas hantering av detta. Det är ju ett allvarligt och skarpt läge med dessa förslag. Jag beklagar djupt att Socialdemokraterna krockar arm med regeringen och Sverigedemokraterna i försämringarna av familjeåterförening och i inskränkningarna av humanitära skäl och barns rättigheter. Anders Ygeman kallar det stora ord, men det är ju dessa inskränkningar vi kommer att se och som kommer att göra Sverige till ett mycket sämre land.

De åtstramningar vi röstar om i dag drabbar i stor utsträckning barn, i synnerhet svårt sjuka barn och barn med stark anknytning till Sverige. Trots det tänker Socialdemokraterna – ett parti som har sagt sig ha höga ambitioner när det gäller barns rättigheter i Sverige – skruva åt och strama åt den humanitära skyddsgrunden.

Barnkonventionen i svensk lag kräver att Sverige i större utsträckning ska säkerställa att principen om barnets bästa tydliggörs och respekteras i både lagstiftning och praxis. Nu blir den humanitära grunden för barn snävare, vilket innebär väsentliga försämringar för barn och deras rättigheter.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Om du, Anders Ygeman, inte är nöjd med att vi säger att detta strider mot barns rättigheter kan jag säga att det strider mot andan i och syftet med barnkonventionen och Sveriges ambitioner att ha en stark lagstiftning för barns rättigheter. Jag hoppas att du är nöjd med den formuleringen.

Jag minns tydligt när Socialdemokraterna för två år sedan lade fram förslaget om en ny utlänningslag. Då lät det så här: Barn bör fortsatt kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Vad är det som har fått er att ändra er nu två år senare, Anders Ygeman? Varför vill ni strama åt detta nu? Vad är det för exceptionellt som har hänt?

Anf. 30 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Det är inget exceptionellt som har hänt. Vi drev ju denna politik i Migrationskommittén. Det kan inte ha varit någon hemlighet för ledamoten.

Det är något som är konstigt här. Jag delar inte Tony Haddous beskrivning av konsekvenserna. Det gjorde jag klart redan i förra replikskiftet. Men det är också något konstigt med Tony Haddous argumentation. Han hävdade ju i förra replikskiftet att detta strider mot barnkonventionen. Nu har han ändrat sig och menar att det inte gör det.

Det strider inte mot barnkonventionen. Det strider mot Tony Haddous bild av barnkonventionens anda och syfte. Tony Haddou menar alltså att barnkonventionen ska användas för något annat än den egentligen är till för. Det är enligt honom ett moraliskt brott.

Tony Haddou får andas in och andas ut och se att detta faktiskt ligger i linje med barnkonventionen. Det strider inte mot den, vilket han också själv indirekt bekräftar. Och skulle det inte vara på det sättet kommer ju rättstillämpningen att ändra på det. Det tror jag dock inte kommer att hända. Vi kommer att se att detta inte får de drakoniska effekter som Tony Haddou vill göra gällande.

Tillbaka till huvudpoängen: Allt det vi talar om här i dag handlar ju om människor som inte har skyddsbehov enligt vår asyllagstiftning. Frågan är hur bred den ventilen ska vara och hur många som ska få stanna i Sverige trots att de inte har skyddsbehov enligt asyllagstiftningen. Då vill Tony Haddou att det ska vara något fler, och jag vill att det ska vara något färre. Svårare än så är det inte.

Anf. 31 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Anders Ygeman säger att detta är Socialdemokraternas politik. Det var ju inte utfallet av Migrationskommittén över huvud taget. I den debatten var det också väldigt tydligt att ni menade att kommitténs utfall skulle gälla, men två år senare menar ni att det inte ska gälla längre.

Är det för många svårt sjuka barn eller för många barn med stark anknytning till Sverige som har fått stanna kvar? Är de så många? Den humanitära skyddsgrunden, alltså den ventil om särskilt ömmande skäl som vi talar om, omfattar väldigt få barn, som är sjuka och har stark anknytning till Sverige. De får stanna kvar. Anders Ygeman tycker att de är för många.

De är väldigt få. Det är djupt restriktivt. Detta tillämpas väldigt restriktivt.

Jag är därför väldigt chockad över tonen. Regeringen driver denna politik, och så säger Socialdemokraterna: Det är vår politik! Men så var det ju. Socialdemokraterna var trots allt först i migrationspolitiken.

Om man nu är beredd att göra dessa försämringar för barn och den här regeringen kommer att lägga fram fler försämringar för barn under den här mandatperioden, hur långt är Socialdemokraterna då beredda att gå? Om de låtsas att detta är deras egen politik och sedan går upp och håller ett anförande i fyra hela sekunder är det uppenbart att de antingen skäms för sin politik eller inte vill driva detta vidare.

Jag har ingen ytterligare fråga men ett tips. Det vi röstar om i dag kommer att få fruktansvärda konsekvenser för barn och asylsökande. Mitt tips är att Socialdemokraterna ska vända sig till partier som vill gå en annan väg, som vill att barnkonventionen ska hållas högt i Sverige och har höga ambitioner när det gäller detta. Detta kommer annars att riskera att barns rättigheter undergrävs i Sverige. Det är ju de som offras med denna lagstiftning.

Anf. 32 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att Tony Haddou inte försvarar sin tidigare linje om barnkonventionen. Numera konstaterar han att detta ligger i linje med barnkonventionen. Det är en bra tillnyktring. Jag välkomnar den. Jag kan också konstatera att vi är oense om två saker, nämligen vilka konsekvenser detta kommer att få och vikten av en rimlig och stram migrationspolitik.

Anf. 33 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, Anders Ygeman, för anförandet! Vi verkar ändå delvis vara överens om analysen att Sverige har haft en ohållbar migrationspolitik som har lett till omfattande integrationsproblem och att vi måste ändra kurs i svensk migrationspolitik. Därför är det glädjande att Socialdemokraterna i dag ställer sig bakom många av dessa förslag. Så var det dock inte för två år sedan, som flera har konstaterat här i kammaren, utan då röstade Socialdemokraterna emot dessa förslag. Ni ville kanske stödja en del av dem, men ni gav vika för samarbetspartierna.

I kammaren i dag är det också uppenbart att Miljöpartiet, Centerpartiet och Vänsterpartiet – det vill säga alla era politiska kompisar – är emot dessa förslag. Vi hör väldiga överord från dessa partier. Man säger att det är jättedålig och omänsklig politik, och det här ska rullas tillbaka, säger Vänsterpartiet. Det är uppenbart att man från samarbetspartierna inte alls ser ett behov av en annan migrationspolitik.

Då är min fråga till Socialdemokraterna: Hur ska svenska folket veta vilken politik de får med Socialdemokraterna om ni skulle vinna nästa val? Är ni då beredda att ge vika igen, eller kan ni lova väljarna att ni inte kommer att riva upp de här förslagen eller andra migrationspolitiska förslag som ni ställer er bakom i den här kammaren?

Anf. 34 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Jag var inrikesminister när migrationspolitiken lades om och när vi gjorde alla de materiella förändringarna i migrationspolitiken. Jag kan berätta för Jessica Rosencrantz vilket parti det var som sa en sak men inte klarade av att ta ansvar i kammaren. Det var Moderaterna.

Ni gjorde upp med regeringen och Socialdemokraterna om att införa id-kontroller och om möjlighet att stänga Öresundsbron. Men dagen efter

att vi hade gjort upp med er meddelade ni att ni inte orkade. Ni klarade inte att ta ansvar för Sverige i den position vi var i då.

Ska jag berätta vilket parti som orkade ta ansvar? Jo, det var Miljöpartiet, som i en extrem situation klarade att faktiskt ompröva sin egen politik och ta ansvar för landet. Annars hade vi haft en helt annan situation nu.

Även om vi har olika uppfattningar i den här frågan är jag övertygad om att vi kommer att kunna ta ansvar för landet när det väl gäller, vilket är något som Moderaterna inte klarade.

(Applåder)

Anf. 35 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Jag kan berätta för Anders Ygeman att min bild inte är att svenska folket är nöjda med den migrationspolitiska inriktning som den förra regeringen hade. Min bild är inte att S-MP-regeringen tog ansvar för att vi skulle ha en hållbar migrationspolitik. De integrationsproblem som vi har är till stor del uppbyggda under de gångna åtta åren, då ni hade chansen att vakna lite tidigare än ni gjorde.

För två år sedan röstade ni alltså emot de här förslagen. Jag noterar att jag inte får något svar utan dimridåer. Ni tryckte på nej-knappen och röstade nej till dessa förslag för att era samarbetspartier sa nej.

Då är frågan vem som ska styra migrationspolitiken om Socialdemokraterna till äventyrs skulle vinna nästa val. Det är en väldigt enkel fråga från min sida: Kommer Socialdemokraterna att stå upp för detta även efter nästa val, eller kommer man att ge vika för Tony Haddous, Jonny Catos och Annika Hirvonens rätt ultimativa krav? Eller annorlunda uttryckt: Är det Socialdemokraternas röster och migrationspolitik som kommer att gälla – kan ni lova väljarna att ni inte kommer att rulla tillbaka dessa förslag?

Anf. 36 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Jag kan vara väldigt tydlig. Om Socialdemokraterna vinner valet kommer naturligtvis socialdemokratisk migrationspolitik att genomföras. Vi kommer att genomföra den tillsammans med andra partier för att få majoritet i Sveriges riksdag.

Jag har haft förmånen att samarbeta med moderater, centerpartister, miljöpartister och vänsterpartister. Som jag gav uttryck för har jag inte varit odelat imponerad av att samarbeta med Moderaterna i migrationspolitiken.

Anf. 37 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna väljer att stödja vårt förslag i detta betänkande. Jag tackar för det. Jag tycker faktiskt att det känns som ett visst styrkebesked.

Vi kommer under mandatperioden att ha ett antal betänkanden där vi inte kommer att vara överens, så det kommer att finnas många tillfällen att ha, förhoppningsvis, livliga debatter kring det som kommer. Men i den fråga som vi nu pratar om är vi överens, och jag tycker att det är gott så.

Jag måste däremot ställa en fråga till Anders Ygeman. Det gäller den humanitära skyddsgrunden, som är i huvudfokus för debatten i dag. Många är intresserade av den.

Socialdemokraterna hade alltså en uppfattning i denna fråga före den tillfälliga lagen – 2015, under migrationskrisen. De hade en annan uppfatt-

ning i och med den tillfälliga lagen – det var en bra regeländring. De stod bakom Migrationskommitténs förslag, där man hade ytterligare en annan uppfattning. Sedan gick de fram med ett annat förslag i propositionen. Och nu står Socialdemokraterna alltså bakom vårt förslag i fråga om denna regeländring.

Detta betyder att Socialdemokraterna har haft fem olika åsikter om den humanitära skyddsgrunden sedan 2016, alltså på sju år.

Man måste fråga sig: Vad beror detta på? Det är lite märkligt, speciellt eftersom Socialdemokraterna, om man ska vara helt ärlig, har trovärdighetsproblem i migrationsfrågan. Jag undrar om Anders Ygeman skulle kunna säga något i talarstolen för att övertyga sina egna väljare om att man faktiskt är trovärdig och kommer att ligga fast. Hur kommer det sig att man hade fem olika ställningstaganden på sju år, och hur övertygar man väljarna om att det inte kommer att bli mer flippfloppande om detta?

Anf. 38 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Ludvig Aspling har fel. Vi har inte haft fem olika uppfattningar. Det är ett påhitt av Ludvig Aspling.

Anf. 39 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Anders Ygeman får en replik till. Då skulle han kanske kunna upprepa detta. Vilken humanitär skyddsgrund stod de bakom före den tillfälliga lagen, och hur förändrades den efter det? Jag kommer ihåg detta. Den blev mycket bättre efter den tillfälliga lagen än den var innan. Det var definitivt inte samma.

I Migrationskommitténs förslag förändrades den ytterligare, och i propositionen kom det sedan ett helt annat förslag. Jag undrar om Anders Ygeman verkligen inte har något som helst minne av detta. Vi andra minns det ganska väl. De flesta av oss fanns här i riksdagen. Dessutom förändras regeln nu när vi i dag voterar om denna proposition.

Jag undrar hur Anders Ygeman kan stå och blåneka till att dessa förändringar faktiskt har skett. Menar han att det inte har skett någon som helst förändring av Socialdemokraternas ståndpunkt vad gäller den humanitära skyddsgrunden sedan innan den tillfälliga lagen infördes? Är det på allvar det som Anders Ygeman står och säger?

Anf. 40 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Jag noterar att Ludvig Aspling inte upprepar sitt påstående. Det betyder att även han inser att han hade fel. Men det stämmer att den socialdemokratiska uppfattningen har kommit till olika uttryck. Bakgrunden till det är naturligtvis parlamentarism, att man som regering måste söka stöd i parlamentet för sin uppfattning.

Anf. 41 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det har ännu inte beskrivits särskilt ingående vad de förslag som vi nu debatterar konkret innebär.

Ett av förslagen handlar om hur det kan vara om en förälder får asyl i Sverige och barnen befinner sig i till exempel ett flyktingläger utomlands. Då ska barnen inte längre ha möjlighet att komma till föräldern, som till exempel har fått asyl för att hon eller han har flytt från ett krig, förrän

föräldern har tagit sig fram i bostadskön och fått en tillräckligt stor lägenhet och skaffat sig ett fast jobb med tillräckligt hög lön.

Även om vi tillsammans med Socialdemokraterna under vår tid i regeringen nästan halverade den tid som det tar att etablera sig på arbetsmarknaden och skaffa sig en sysselsättning pratar vi fortfarande om något som för de allra flesta, även svenskar, tar flera år.

Alla vi som försökt skaffa oss en bostad på Stockholms bostadsmarknad kan vittna om hur det är. Och för dem som behöver både jobb och bostad är det svårt att skaffa sig bostad på någon av de orter i Sverige där det inte råder bostadsbrist eftersom det där är väldigt svårt att skaffa jobb.

Vi i Miljöpartiet tycker att barns rätt att återförenas med sina föräldrar måste stå i centrum, inte bara för att det är en grundläggande mänsklig rättighet att leva med sin familj. Det handlar faktiskt också om att vi vill det bästa vad gäller integration. Familjer integreras bättre än ensamstående.

Anf. 42 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Jag uppfattade egentligen ingen fråga från Annika Hirvonen. Men det som Annika Hirvonen ger uttryck för stämmer. Om man ska återförenas med en familjemedlem bör man ha en inkomst som gör att man kan försörja den familjemedlemmen och en bostad där den familjemedlemmen kan bo. Där är vi helt överens.

Anf. 43 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Man undrar om Anders Ygeman tar denna debatt på allvar eller inte. Det var inte detta jag sa. Vi i Miljöpartiet tycker att rätten att återförenas med sin familj ska vara överordnad. Vi tycker att det är viktigt att barn får komma till sina föräldrar i Sverige så fort som möjligt och får börja skolan i en så låg ålder som möjligt och inte vänta i flyktingläger i flera år på att föräldrarna ska komma fram i bostadskön. Vi tycker att det är en inhuman politik. Vi yrkar avslag på det i vår reservation i detta betänkande.

Vi håller alltså inte med Socialdemokraterna om att man ska separera små barn från deras föräldrar i väntan på att föräldrarna ska komma fram i bostadskön och skaffa sig fast jobb. Vi vet att det är lättare för barn att klara svensk skola om de får komma i så låg ålder som möjligt och så fort som möjligt. Vi vet att familjer integreras snabbare och bättre än ensamstående vuxna gör. Därför är det bra också för integrationen att familjer får återförenas så fort som möjligt.

Det förslag som Socialdemokraterna nu ställer sig bakom är ett förslag som kommer att försämra möjligheterna för människor att integreras.

Detta är inte så himla svårt. Tänk er själva hur det är! Hur lätt är det att ta till sig ett nytt språks grammatik om man ligger vaken på nätterna och har ont i magen för att ens barn befinner sig på en farlig plats någonstans långt borta?

Anf. 44 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Det är möjligt att Annika Hirvonen missförstod mig. Jag sa att vi var överens om beskrivningen. Här finns det däremot en skillnad. Jag tror att det är bra för integrationen om man kan försörja sig själv och om man kan försörja sin familjemedlem. Jag tror att det är bra för integra-

tionen om man har en bostad och om man har en bostad där den familjemedlem man ska återförenas med har tillräckligt med plats. Jag tror till och med att detta är helt avgörande grunder för att man ska kunna integreras.

Där kommer vi till olika slutsatser – det är alldeles uppenbart. Och vi kommer till olika slutsatser när det gäller detta förslag. Förslaget handlar i sin helhet om på vilka grunder den som *inte* har asylskäl ska kunna komma till Sverige – det gäller inte dem som har skyddsskäl enligt asylslagstiftningen. I argumentationen från dem som är emot förslaget framstår det ibland som att det skulle handla om människor som *har* skyddsskäl och deras möjlighet att komma till Sverige, men det är faktiskt motsatsen det handlar om. Det handlar om de personer som saknar egna asylskäl och på vilka grunder de ska kunna komma till Sverige.

Då menar jag att det är viktigt, och det tror jag att Annika Hirvonen och jag är överens om, att det finns en ventil även för dem som saknar egna skyddsskäl. Frågan är hur bred den ventilen ska vara. Miljöpartiet och Annika Hirvonen har kommit fram till att den ska vara något bredare, medan Socialdemokraterna har kommit fram till att den ska vara något smalare. Där är vi helt enkelt inte överens, och jag tror att det är en fråga som kommer att fortsätta att diskuteras.

(Applåder)

Anf. 45 JONNY CATO (C):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Tidöregeringen med Sverigedemokraterna i spetsen ger en ibland anledning att fundera och reflektera. En av saker som jag ibland reflekterar över är vad svenska värderingar egentligen är.

När svenska folket i mätningar ska förklara vad de anser är svenska värderingar kommer frågor om jämlikhet och om alla människors lika rätt och värde i topp. Strax där bakom kommer värderingar om demokrati, frihet och mänskliga rättigheter.

Det är så även jag vill beskriva svenska värderingar. För mig är svenska värderingar jämlikhet och alla människors lika rätt och värde. Det är demokrati, frihet och mänskliga rättigheter.

Därför, fru talman, är det inte bara regeringens migrationspolitik som genomgår ett paradigmskifte, utan det är våra svenska värderingar och synen på människor på flykt som genomgår ett paradigmskifte. Vi går från att vara ett öppet, frihetligt och givmilt Sverige till att bli ett kallare och mer slutet Sverige med en människosyn som inte hör hemma bland svenska värderingar. Tidöpartierna tar med förslagen om en smalare humanitär grund och ett kraftigt försvårande av familjeåterförening stora kliv i nedmonteringen av det öppna Sverige där alla människoliv är lika mycket värda.

År 2021 fick Sverige, som bekant, en ny migrationspolitik. Den gäller fortfarande, i några timmar till. Den var i Centerpartiets värld långt ifrån perfekt, men den var tillräckligt bra för att vi skulle ställa oss bakom den. Migrationspolitiken kombinerade verkligen medmännisklighet och humanism med ordning och reda. Vi fick en bred humanitär grund, och barn fick möjlighet att återförenas med sina föräldrar samtidigt som vi närmade oss andra EU-länders migrationspolitik. Bland annat gick vi från permanenta till tillfälliga uppehållstillstånd.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Jag hade hoppats att vi 2021 skulle få en bred migrationspolitisk överenskommelse på plats. Men tyvärr vägrade Moderaterna då att överge sitt absoluta krav på volymmål. I stället tog Centerpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet ansvar och gjorde svåra kompromisser för att Sverige skulle få en migrationspolitik som närmade sig EU-nivå, detta samtidigt som vi värnade om de mest utsatta, fick en bred humanitär grund och gav möjligheter till familjeåterförening. Det är ingen hemlighet att jag tycker att det är sorgligt att Socialdemokraterna nu tar ytterligare steg i att närma sig Sverigedemokraternas migrationspolitik.

Det kan vara bra att påminna om att utgångspunkten generellt när det gäller familjeåterförening redan i dag är att den anhöriga i Sverige ska kunna försörja den person som ska flytta hit. Det finns flera skäl till att det är bra att försörjningskrav är utgångspunkten. Det handlar dels om att många andra EU-länder ställer krav på försörjning vid anhöriginvandring, dels att det är bättre för integrationen om den som den anhöriga flyttar till i Sverige är etablerad på den svenska arbetsmarknaden.

Men – för det kommer såklart ett stort men: För att förhindra att familjer splittras och tvingas leva isär finns det nödvändiga undantag från försörjningskravet för personer som får asyl. Den som får asyl i Sverige får antingen status som flykting eller alternativt skyddsbehövande. Den som får flyktingstatus har, enligt gällande EU-rätt, rätt att återförenas med sin familj under de tre första månaderna efter beviljat uppehållstillstånd, utan försörjningskrav. Denna rättighet går enligt EU-rätten inte att inskränka. Det ska vi nog vara väldigt glada för, för annars hade troligtvis regeringen tagit bort även den rätten.

Den som får asyl och i stället beviljas alternativ skyddsstatus föreslås inte längre ha rätt till undantag från försörjningskravet under de tre första månaderna. Det innebär i praktiken att familjer kommer att hållas separerade, i många fall under väldigt, väldigt lång tid. Detta är inte bra för integrationen och inte heller humant mot de familjer som hålls splittrade. Det är motsatsen. Det är dålig integration, och det är direkt inhumant.

Även om familjeåterföreningsdirektivet inte gäller för alternativt skyddsbehövande och det enligt EU-rätten är möjligt att ta bort undantaget är det viktigt att komma ihåg i den här debatten att kommissionen i sina riktlinjer har uttalat tydligt stöd för att personer som beviljas alternativ skyddsstatus ska ha samma rätt till internationellt skydd som flyktingar.

Därför uppmanar kommissionen till och med medlemsstaterna att ge samma rättigheter till alternativt skyddsbehövande som till flyktingar. Det gjorde Sverige i lagstiftningen 2021. Då lyssnade vi på EU-kommissionen. Det vore alltså ett direkt steg bakåt att nu totalt strunta i kommissionens uppmaning.

Sverige har genuint stora integrationsutmaningar. Integrationen behöver bli bättre. Vi behöver ställa krav, som Socialdemokraterna var inne på. Men en grundläggande faktor i integrationen är att man behöver känna sig trygg och säker innan man är mottaglig för att lära sig det svenska språket, etablera sig på arbetsmarknaden och komma in och bli en del av det gemensamma Sverige. Möjligheten och rättigheten att återförenas med sin familj är en stor del av att känna den tryggheten. Familjeåterförening är därför många gånger inte bara en viktig pusselbit utan en nödvändighet för en snabb och lyckad integration.

Fru talman! Som om inte det vore nog är det inte bara rätten till familjeåterförening som vi behandlar här i dag. Sverige har, i likhet med många andra EU-länder, en möjlighet att bevilja barn och vuxna uppehållstillstånd av humanitära skäl. Det tycker vi i Centerpartiet är bra. Vi står, återigen, bakom den lagstiftning som infördes 2021 som innebär att vuxna har rätt till uppehållstillstånd av humanitära skäl om det finns synnerligen ömmande omständigheter och att barn har rätt till uppehållstillstånd och kan få stanna om det finns särskilt ömmande skäl.

När vi står här i talarstolen och pratar om förslagen om särskilt ömmande omständigheter och så vidare förstår jag att det låter komplext och kan vara svårt att förstå. Men det vi egentligen pratar om är människors livsöden. Det är det vi pratar om när vi pratar om de här många gånger svårbegripliga begreppen. Denna lagstiftning och dessa svåra begrepp ger mycket utsatta barn, exempelvis svårt sjuka barn eller barn som är födda och uppvuxna i Sverige, större möjlighet att få stanna. Det är det begreppen syftar till. Vi pratar alltså om svårt sjuka barn.

Varje moderat, kristdemokrat, liberal och socialdemokrat som röstar ja till en smalare humanitär grund röstar också ja till att göra det svårare för svårt sjuka barn att få den vård de behöver.

Fru talman! Lagen ger också vuxna personer som bott i Sverige under mycket lång tid, som levt laglydigt, som lärt sig det svenska språket, som har ett arbete och som har integrerats möjlighet att beviljas uppehållstillstånd. Jag förstår ärligt talat inte problemet med det.

De förändringar som nu ligger på riksdagens bord kommer att innebära att fler familjer tvingas leva isär, att barn kommer att växa upp utan sina föräldrar, att föräldrar går miste om sina barns uppväxt. Vi röstar i dag om att hålla familjer borta från varandra, men vi röstar också för begränsningar som innebär att mycket svårt sjuka barn inte längre får stanna i Sverige. Det är fråga om sjuka barn som inte på grund av asyl utan på grund av humanitära omständigheter i dag får stanna i vårt land.

Jag är stolt över att Sverige har varit ett öppet land som har hjälpt människor på flykt. Jag är inte lika stolt över att vi i dag monterar ned det öppna och frihetliga Sverige där alla människor är lika mycket värda.

(Applåder)

Anf. 46 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag tänkte börja med att säga något om hur propositionen kom till och varför den ser ut som den gör. Förslaget är inte något alexanderhugg som drastiskt kommer att minska migrationen till Sverige, men det är ett par viktiga bitar i ett större paket av åtgärder som vi kommer att genomföra under mandatperioden.

De förslag som berörs i sak är skärpta krav för att ta hit anhöriginvandrarare för vissa personer, höjd åldersgräns för att vägra uppehållstillstånd på grund av anknytning, färre som omfattas av undantaget från försörjningskravet vid anhöriginvandring och begränsade möjligheter att bevilja uppehållstillstånd av så kallade humanitära skäl.

Anledningen till att frågorna har bakats in i en proposition är att de redan till stor del har varit utredda i den så kallade Migrationskommitténs betänkande. Det döptes till det minst sagt ironiska namnet *En långsiktigt hållbar migrationspolitik*. Det här var naturligtvis ironiskt eftersom betän-

kandet inte hann bli en proposition innan Socialdemokraterna började montera ned förslagen. Så långsiktigt var det.

Tidöpartierna var dock överens om att införa de ändringar som vi pratar om i dag redan före regeringsbildningen. Vi hade gemensamma reservationer om detta i tidigare betänkande, så det var enkelt att få propositionen på plats.

Förslagen motsvarar ungefär också det som Socialdemokraterna med sin vanliga förmåga till ärlighet försökte marknadsföra som EU:s miniminivå en gång i tiden. Det var under den tillfälliga lagen. På den punkten är det viktigt att vi är tydliga, nämligen att förslagen inte tar Sverige i närheten av någon miniminivå. Betänkandet motsvarar inte 5 procent av de reformer som vi kommer att genomföra under mandatperioden. Till de debattörer som spiller krokodiltårar under debatten kan jag bara säga: You ain't seen nothing yet!

Förslagets materiella innehåll ska jag naturligtvis säga något om. För det första skärps kravet på att vara anknytningsperson, alltså att hämta hit en anhörig när man har tillfälligt uppehållstillstånd. Den nuvarande ordningen i 5 kap. 3 § och 3 a § i utlänningslagen stadgar att en sådan person ska ha välgrundade utsikter att beviljas ett uppehållstillstånd under längre tid. Det kommer att förändras och i stället hänvisa till ett varaktigt uppehållstillstånd. Det senare motsvarar ordalydelsen i återföreningsdirektivet. Syftet med det är att den svenska lagen på det sättet tydligare ska följa den europeiska praxisen. Den skrivningen är mindre generös än den som gäller i dag.

För det andra kommer en ny regel att införas som innebär att Migrationsverket får möjlighet att vägra familjeåterförening när den personen som kommer till Sverige är under 21 år. Som alla förstår är det här till för att motverka den omfattande människohandel som förekommer i framför allt Mellanöstern, där kvinnor i praktiken säljs som handelsvara och Sverige på grund av migrationen från dessa områden har blivit en del i detta. Propositionen uttrycker det inte riktigt på det sättet, men det är vår uppgift i debatterna att vara raka och ärliga och säga precis vad som händer.

För det tredje kommer personer som är alternativt skyddsbehövande, det vill säga personer som inte har några personliga skyddsskäl, inte längre att kunna kringgå försörjningskravet när de vill hämta hit en anhörig genom att lämna in en ansökan inom tre månader från det att de har fått ett uppehållstillstånd. Här hade vi naturligtvis velat se ett totalstopp för anhöriginvandring för dessa kategorier, vilket EU-rätten tillåter. Men Tidösamarbetet är en kompromiss mellan flera partier, och vi har inte varit helt överens på alla punkter.

Sist men inte minst tas möjligheten till uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter bort och ersätts med en regel om synnerligen ömmande omständigheter, vilket betyder att det ska krävas betydligt starkare skäl för att få uppehållstillstånd på den grunden. Även på den här punkten är det en återgång till en ordning som till och från redan har varit gällande rätt i Sverige under många år. Regeln har varit skakig, minst sagt. Men till de debattörer som i tidigare anföranden har sagt att konsekvensanalyserna brister och att de inte vet vad förslaget kommer att innebära kan jag säga att det finns praxis att luta sig mot när regeln har varit gällande rätt. Det står till och med i betänkandet.

Låt mig gå över till reservationerna. Vad har oppositionen att säga om allt detta? Det finns två reservationer, alltså motförslag, från Centern, Vänstern och Miljöpartiet. Här finns i vanlig ordning en del intressanta saker att läsa. Vi kan börja med de rena faktafelen från Vänstern och Miljöpartiet, som i sin reservation skriver att "familjeåterförening är en grundläggande rättighet". Det är alltså inkorrekt, och det framgår glasklart i både Europadomstolens och EU-domstolens praxis att familjeåterförening specifikt inte är en grundläggande rättighet. Sverige har alltså all rätt att ställa upp försörjningskraven, som vi gör i och med de regeländringar som genomförs i dag. Det finns dessutom inom den internationella rätten gott om utrymme om att skärpa försörjningskraven ytterligare, och det finns utredare som tittar på detta redan nu.

En genomgång av praxisen finns dessutom på sidan 19 i propositionen, och den är skriven på fullständigt begriplig svenska. Den är inte ett dugg svår att läsa. Där hänvisar vi till ett antal fall, bland annat Konstatinov mot Nederländerna, Haydarie m.fl. mot Nederländerna och Mugenzi mot Frankrike – plenimål som man alltid pratar om vad gäller dessa regler. Men som vanligt är det väl för mycket begärt att Vänstern och Miljöpartiet ska läsa igenom propositionen innan de skriver sina reservationer. Jag vet inte; det kan vara ett tips för framtiden.

Det andra argumentet som framförs mot förslaget är att det kommer att göra integrationen svårare. Här tror jag helt enkelt att vi får vara överens om att vi inte riktigt är överens. Vi tolkar begreppet integration olika. Miljöpartiets och Vänsterns syn på integration är ungefär att ju mer förmåner, ju mer bidrag, ju fler anhöriga, ju fler migranter i allmänhet som ett land tar emot, desto bättre är integrationen, och motsatsförhållandet är att ju färre som kommer, desto sämre är integrationen. Om det leder till att kriminella klaner kan ta över hela bostadsområden eller att det finns ett enormt utanförskap kulturellt och ekonomiskt med storskalig arbetslöshet, bidragsberoende och så vidare spelar ingen roll. Integration är ett mått på förmåner, inte ett mått på egen ansträngning eller hur väl en person faktiskt klarar sig på arbetsmarknaden. Där får vi helt enkelt agree to disagree.

Sist men inte minst har vi Socialdemokraterna. De lägger sig platt i betänkandet och har inget eget förslag. Det tackar jag för. Mycket bra! Mer av detta!

Det som dock är lite märkligt är att Socialdemokraterna verkar ha svårt att bestämma sig för vad de egentligen tycker, till exempel vad gäller en av reglerna som förändras, nämligen den humanitära skyddsgrunden. Den har vi debatterat flitigt i dag. Där har alltså Socialdemokraterna haft fem olika ställningstaganden sedan 2016. Först hade de en åsikt före 2016, det vill säga under migrationskrisen. Sedan genomfördes en klar förbättring i och med den tillfälliga lagen. Jag ska absolut inte klaga på den lagen, utan den var bra. Men det var ett annat ställningstagande. Sedan ställde sig S bakom ett förslag i Migrationskommitténs betänkande, och sedan ändrade de sig igen när betänkandet skulle bli en proposition. Till sist ändrar de sig igen genom att ställa sig bakom vårt förslag i dag. Fem olika ståndpunkter på sju år. Det tror jag är något slags rekord i Sveriges riksdag. Rätta mig gärna om det finns ett värre exempel!

Mot den bakgrunden är det lite märkligt. Man kan med rätta fråga sig vad det beror på. Vad sjutton är det här? Hur ska man tolka det?

Svaret på den frågan är antagligen att Socialdemokraterna bara har en migrationspolitik när de är i opposition. Men när de väl får chansen köper de sitt stöd genom att lämna över den här frågan till Miljöpartiet och sedan passivt titta på medan Miljöpartiet orsakar totalt kaos i Sverige. Det är naturligtvis den charaden vi kommer att få se mer av under den här mandatperioden. Socialdemokraterna lägger sig platt för regeringen nu i väntan på att sedan lägga sig platt för Miljöpartiet om vänsterpartierna, gud förbjude, skulle vinna nästa val.

Anf. 47 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! För att korrigera några faktafel i Ludvig Asplings anförande tänkte jag läsa upp en text från Röda Korset om barns rätt till sina föräldrar och rätten till ett familjeliv, som finns fastslagen i folkrätten:

”Principen om familjens enhet fastslogs första gången 1948 i FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter. Sedan dess har det bekräftats i flera konventioner att familjen har rätt till samhällets och statens skydd. Rätten till familjeliv skyddas bland annat i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (artikel 8) och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (artikel 7). Den internationella humanitära rätten framhåller även staternas skyldighet att bevara familjens enhet och återförena familjer som splittrats på grund av väpnade konflikter.”

Fru talman! Det är just det vi pratar om i dag, familjers rätt att återförenas när de splittrats på grund av väpnade konflikter, för det är flyktingar från krig som vi pratar om i dag. Det är deras rätt till familjeåterförening som försvagas.

Vi går vidare och tittar på vad barnkonventionen, som är svensk lag, säger om detta. Enligt den ”ska ansökningar från ett barn eller dess föräldrar om att resa in i eller lämna en konventionsstat i familjeåterförenings syfte behandlas på ett positivt, humant och skyndsamt sätt av konventionsstaterna”.

Det här går dagens förslag rakt emot.

Anf. 48 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Man kan argumentera på olika sätt. Man kan använda känslor. Sedan kan man argumentera de jure, alltså utifrån gällande rätt. Jag noterar att Annika Hirvonen försöker sig på det senare. Låt mig hjälpa henne lite grann, fru talman!

Röda Korset är inte en rättskälla. Röda Korset är en remissinstans. Den kan lämna remissvar, men den är inte utslagsgivande i någon domstol. Dess åsikter är inte gällande rätt i Sverige.

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna är inte juridiskt bindande och tillämpas inte i svenska domstolar.

Europakonventionen, däremot, är det. Jag noterar att Annika Hirvonen lutar sig mot Europakonventionen i sin argumentation. Hon säger att de här förslagen skulle strida mot rätten till familjeliv. Jag misstänker att hon syftar på artikel 8.

Låt oss då titta på vad Europadomstolen, som tolkar Europakonventionen, säger om detta. Jag föreslår att Annika Hirvonen öppnar propositionen som vi debatterar i dag. På sidan 19 står följande: ”Vad barnets bästa kräver kan inte vara ensamt utslagsgivande, men ska vara en tungt vägande

omständighet.” Regeringen hänvisar till Europadomstolens domar i målen Mugenzi mot Frankrike, M.A. mot Danmark och där även MIG 2018:20 samt Konstatinov mot Nederländerna och Haydarie m.fl. mot Nederländerna.

Vi citerar alltså fyra olika fall som ger stöd för vår position att de här reglerna är helt acceptabla inom ramen för Europarådet, Europakonventionen och Europadomstolen.

Jag måste bolla tillbaka den här frågan till Annika Hirvonen eftersom hon ändå försöker argumentera de jure. Kan hon nämna ett enda case från Europadomstolen som säger att de förslag som vi driver igenom nu skulle strida mot Europakonventionen? Ett enda case?

Anf. 49 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Ja, tyvärr kommer vi nu antagligen att se familjer där barnen hålls separerade från sina föräldrar under tiden som föräldrarna desperat försöker hitta en bostad i bostadsbristens Sverige och skaffa ett fast jobb med tillräckligt hög lön för att återigen få leva med sin familj.

Att ställa upp sådana krav som att man först ska ha hunnit fram i bostadskön innan ens barn får komma till tryggheten hos sin mamma eller pappa i Sverige, det går i strid med barnkonventionens krav på att familjeåterförening ska behandlas skyndsamt. Vi kommer antagligen att se dem som överklagar detta.

Institutet för mänskliga rättigheter har yttrat sig om förslaget som vi debatterar i dag. Man befarar att förslaget kommer att innebära att Sverige inte ens lever upp till Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Det är verkligen att gå under en bottennivå.

Vi ser redan i dag hur barn frågar sina föräldrar: Älskar du mig inte? Är det därför jag inte får komma till dig? Föräldrarna tvingas svara: Nej, det berodde på att Migrationsverket tyckte att det var för långt mellan jobbet och bostaden eller att bostaden var för liten. Därför måste du vänta kvar i flyktinglägret tills jag har hittat en större lägenhet.

Ni förstår ju själva hur absurt detta regelverk kommer att slå.

Anf. 50 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Det är uppenbart att Annika Hirvonen inte tänkte efter innan hon tog den här repliken. Jag bad om en rättskälla som stöder det hon säger. Jag fick ingenting. Däremot nämner hon Institutet för mänskliga rättigheter.

Annika Hirvonen! Institutet för mänskliga rättigheter är ingen rättskälla. Det är en remissinstans. De kan uttrycka åsikter om lagförslag. Det är helt okej, det är därför de är tillfrågade, men det är inte så att deras utslag är rättsligt bindande.

Hela den här debatten bygger på att vissa i den här kammaren inte har en susning om hur en rättsstat är uppbyggd och vem det är som faktiskt tolkar och avgör vad det är som gör att någonting blir gällande rätt. Det är helt otroligt att vi har så många ledamöter i den här kammaren som inte fattar detta. Det är djupt beklagligt, och det ger upphov till en hel del missförstånd, en hel del ångest och en hel del tramsiga argument från många här.

Vi återgår till saken. Annika Hirvonen säger att det finns en risk att de här förslagen strider mot Europakonventionen.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Ja, det finns ju en potentiell risk att i princip vad som helst strider mot Europakonventionen eftersom vi inte kan veta hur praxis kommer att utvecklas i framtiden, så den delen kan vi lämna därhän.

Vi vet också att vi är överens inom Tidösamarbetet om att följa Europadomstolens praxis, så om det skulle visa sig att Annika Hirvonens farhågor stämmer kommer vi att inrätta oss efter det. Det har vi redan lovat.

Men när vi pratar om gällande rätt i dag påstår Annika Hirvonen att de här förslagen strider mot gällande rätt i dag. Då måste hon ha en källa till sitt påstående. Var kommer det här ifrån? Kan Annika Hirvonen ge mig ett case från Europadomstolen som bekräftar hennes ståndpunkt att förslagen som vi kommer med strider mot Europakonventionen? Ett case?

Anf. 51 ANDRE VICE TALMANNEN:

Detta var slutrepliken, så det caset får komma i ett annat replikskifte.

(LUDVIG ASPLING (SD): Jag väntar med spänning!)

Innan vi går vidare vill jag generellt påminna alla ledamöter om att vi inte säger ”du”. Vi säger ”ledamoten” eller namnet.

Anf. 52 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Jag ska läsa högt ur en berättelse som har nedtecknats av Sociala Missionen, om Alam från Eritrea. Hon berättar:

”Det var omöjligt för mig att leva i Eritrea. Jag ställdes inför ett dilemma. Skulle jag fly ensam eller med mitt barn? Jag var rädd. Om man lämnar Eritrea illegalt finns det en risk att man blir dödad. Så jag beslöt mig för att lämna honom. Jag tänkte att om jag inte överlever så överlever åtminstone min son. I efterhand ångrar jag mitt beslut.”

Alam är en av dem som drabbats av konsekvenserna av försörjningskrav för familjeåterförening. Alam har skaffat jobb och bostad, men hon får ändå inte återförenas med sin son. Migrationsverket tycker inte att bostaden, lönen och omständigheterna runt detta är tillräckliga. De har vid det här laget varit separerade i flera års tid.

Alam ger också uttryck för det dilemma som många kommer att ställas inför: Ska jag i stället ta med mig barnet på den livsfarliga flykten? Mar-drömmen är att detta är vad Tidöpartiernas förslag, som även Socialdemokraterna ställer sig bakom, kommer att leda till: att fler barn följer med på livsfarliga resor på flykt, i stället för att föräldrarna kan lita till att de kan komma på ett lagligt och säkert sätt genom familjeåterförening.

Fru talman! I replikskiftena har jag redan lyft frågan vad det innebär när vi ställer krav på att man ska ha tagit sig fram i bostadskön och ha skaffat det där fasta jobbet med tillräckligt hög lön. Vi vet att detta tar tid för de flesta av oss. Även för oss som är födda i Sverige tar det några år.

Föreställ er själva att inte få hålla om ert barn på flera års tid – ett litet barn som då var två år och nu hunnit fylla fyra eller fem. Föreställ er att följa ert eget barns uppväxt via Facetime och videosamtal. Föreställ er själva oron över hur ert barn har det i flyktinglägret, kanske i Jordanien. Att ligga vaken om nätterna med oron för detta underlättar ingens integration eller inlärnin g av svenska språket.

Självklart är vi alla överens om att människor ska göra det de kan för att försörja sig själva – om de kan. Och självklart är vi för att barn inte ska växa upp i trångboddhet. Men dessa förslag kommer att leda till att barn i stället växer upp i flyktingläger, under många fler år.

Det argumenteras för att detta skulle vara bra för integrationen. Men vi har jättetydliga fakta om till exempel barns möjlighet att klara den svenska skolan om de kommer till Sverige som invandrare. Vi vet att de som kommer i ettan har jättegoda chanser att klara skolan och bli behöriga till gymnasiet. Men kommer man först i högstadiet blir det tuffare. Ju tidigare barn får återförenas med sina föräldrar i Sverige, desto bättre chans har de att integreras, klara skolan och få en gymnasieexamen – biljetten in på arbetsmarknaden i Sverige.

Vi vet också att familjer integreras snabbare än ensamstående vuxna. Familjeåterförening underlättar alltså också integrationen av den som kommer först.

Man kan också titta på vad de här försörjningskraven gör med människors beslut. Är man desperat tar man första bästa jobb, oavsett villkor. Jag har mött människor som valt bort att studera till läkare för att ta ett jobb som städare. Då gällde det inte ens familjeåterförening, utan det var för det permanenta uppehållstillståndets skull. Unga, välutbildade människor tar de första, enklaste jobben, de jobb som man inte behöver ha kommit lika långt i sin svenskundervisning för att få.

Det är förstås bra att folk skaffar sig jobb. Men när de som skulle ha kunnat ta mer högkvalificerade arbeten i stället tar de enkla jobben blir det ännu svårare för dem som har kommit till Sverige och är lite äldre och saknar utbildning att hitta något jobb över huvud taget. Det är alltså inte så smart att driva människor som skulle kunna utbilda sig och ta jobb som kräver högre kvalifikationer till att ta de enklaste jobben.

Fru talman! Det här förslaget handlar om att göra det svårare för krigsflyktingar att få rätt att återförenas med sin familj. Men det gör det faktiskt också svårare för gruppen kvotflyktingar.

Regeringen argumenterar för att det ska vara lika villkor. Men eftersom omständigheterna skiljer sig väldigt mycket för dem som får asyl när de väl är i Sverige och för kvotflyktingar, som får sitt beslut medan de fortfarande är i utlandet, borde regelverket vara anpassat efter detta. Kvotflyktingar kan i värsta fall komma till Sverige först efter att tremånadersfristen har löpt ut och då förlora möjligheten till familjeåterförening utan försörjningskrav. Därför tycker vi i Miljöpartiet att detta är fel väg att gå.

Fru talman! Vi har också i replikerna talat en hel del om inskränkningar i den humanitära skyddsgrunden. Det handlar om inskränkningar för svårt sjuka barn, barn som omhändertagits av svenska myndigheter för att deras föräldrar har utsatt dem för våld och barn som har levt i Sverige ända upp till tonåren och är födda här men av olika skäl ändå inte kunnat få den trygghet som ett uppehållstillstånd innebär.

Mycket har redan sagts om detta, så jag tänkte säga några ord om något som det inte har talats om i dag, nämligen den humanitära skyddsgrunden för vuxna, som också tas bort nu. När tidsbegränsade uppehållstillstånd blev huvudregel kunde vi nämligen helt plötsligt hamna i situationer där familjer splittrades. Vi såg hur 18-åringar som firade att de precis tagit studenten samtidigt fick beskedet att de nu måste lämna Sverige för att de blivit vuxna.

Den humanitära skyddsgrunden särskilt ömmande omständigheter för personer som fått en stark anknytning i Sverige gäller dessa ungdomar, bland annat. Familjemedlemmar som har haft rätt att vara i Sverige för att exempelvis deras föräldrar har fått asyl kan bli av med den rätten om de blir vuxna innan de får permanent uppehållstillstånd. Jag undrar om det egentligen är någon i den här kammaren som tycker att detta är så himla smart.

Den nya humanitära skyddsgrunden för vuxna bör finnas kvar, annars kommer vi att se många fall med familjesplittring där barn som just fyllt 18 år skickas tillbaka till hemlandet medan resten av familjen blir kvar i Sverige.

Fru talman! Zoomar vi ut och tittar på vad dessa förslag samlat gör ser vi att de gör det svårare för människor att komma till vårt land på säkra och lagliga vägar. Vi ser en lång rad förslag, både i Sverige och i EU, som går ut på att göra livet så svårt, så jävligt, som möjligt för människor på flykt. Förhoppningen är att färre över huvud taget ska fly.

Hittills har vi inte sett de resultaten. Så desperat är situationen för många människor i världen i dag. Trots att var 50:e människa som rest över Medelhavet är antingen försvunnen eller har drunknat fortsätter människor att ta denna risk. Det säger något om vad det är man flyr ifrån. Vill vi verkligen minska antalet människor på flykt måste vi adressera grundorsakerna till att fler människor är på flykt i dag.

I dag hörde vi dock i stället återigen att den senaste klimatrapporten från FN pekar på att de oljeproducerande länderna planerar att öka sina klimatutsläpp. Den svenska regeringen har kvaddat den svenska klimatpolitiken och skurit ned kraftigt på biståndet till fattiga länder – länder där vi behöver stärka mänskliga rättigheter, fred och demokrati, just för att människor inte ska tvingas fly.

Vi i Miljöpartiet vill se en verklig politik för att minska antalet människor som är på flykt, och vi vill stå upp för mänskliga rättigheter, för barns rätt att leva med sina mammor och pappor och för att svårt sjuka barn inte ska utvisas till länder där de inte kan få vård. Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets två reservationer i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 53 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Det viktigaste skälet till att vi behöver en ny, stram asylpolitik är att en väldigt stor del av asylinvandringen som vi har består av ett gigantiskt bedrägeri. Hur vet jag då detta? Jo, för att rädslan för dessa hemländer tenderar att försvinna relativt snabbt efter att dessa personer får uppehållstillstånd i Sverige.

En opinionsundersökning från Novus från september förra året visar att åtta av tio av dem som sökte asyl i Sverige sedan har åkt på semester i det land som de sökte asyl ifrån. I Norge rapporterade Aftenposten 2018 att 24 procent av alla migranter från Somalia, 40 procent av de från Afghanistan, 55 procent av de från Iran och 71 procent av de från Irak besökte sina hemländer regelbundet.

Enligt ett internt pm från Utrikesdepartementet reste 55 000 privatpersoner från Sverige till Irak, 31 000 till Iran och 22 000 till Somalia under 2021, detta samtidigt som hundratusentals personer från dessa länder bor

i Sverige för att de enligt egen utsago behöver skydd från dessa länder. Det finns också liknande undersökningar från bland annat Tyskland.

Annika Hirvonen har tidigare hävdad att ingenting av detta är sant och att allt det jag sa nu är lögn och saker som jag har hittat på. Hon har dock aldrig presenterat någon källa till varför dessa undersökningar inte stämmer trots att det har rapporterats om dem i flera trovärdiga publikationer som inte brukar hitta på saker.

Jag skulle därför gärna vilja ge Annika Hirvonen chansen att göra just det. Vilken källa har hon som säger att ingenting av detta stämmer? Och har hon en egen källa som säger att väldigt få eller inga av dessa migranter åker på semester till hemlandet?

Anf. 54 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag läste undersökningen, och den visar inte det som Ludvig Aspling påstår. Jag rekommenderar alltså Ludvig Aspling att läsa den igen.

För det första är det så att om en person som är flykting reser tillbaka till eller söker sitt tidigare hemlands beskydd är det skäl för att pröva om flyktingstatusen ska upphävas. Det har skett i ett mindre antal fall. Men det faktum att personer från Sverige reser till exempelvis Irak är inte samma sak som att det är personer som har skydd som flyktingar från Irak som gör dessa resor.

Man måste också komma ihåg att om du har fått asyl för väldigt länge sedan i ett land och det landet till exempel helt har bytt regim och du nu har permanent uppehållstillstånd eller är medborgare i Sverige, då kanske det inte längre är farligt för dig att resa tillbaka till ditt tidigare hemland. Man måste alltså hålla många saker i huvudet samtidigt.

Jag rekommenderar Ludvig Aspling att läsa den undersökning som han hänvisar till en gång till.

Anf. 55 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Fru talman! Detta är intressant; nu har alltså Annika Hirvonen bytt ståndpunkt helt och hållet. Från början hade jag bara hittat på alla dessa siffror, och ingenting av det var sant. Nu gör hon en annan tolkning: Det är inte personer som har uppehållstillstånd på grund av asyl från Irak som reser från Sverige till Irak, utan det är familjen Persson som skippade Thailand i år och i stället valde det soliga Bagdad för sin vintersemester. Är det vad Annika Hirvonen påstår? Det är fullständigt vansinne.

Det är fullständigt uppenbart att de som reser från Sverige till Somalia, Irak, Iran och så vidare till 99,99 procent är personer som själva har rötter i de länderna. Sedan kan det självklart vara så att de har fått ett permanent uppehållstillstånd senare. Då har de ett skydd mot återtagande av uppehållstillståndet om de åker tillbaka till hemlandet, till viss del. De reglerna håller vi också på att ändra nu, som tur är.

De kan också ha fått ett medborgarskap, och då gäller inte de reglerna alls. Men det motsäger inte min poäng här. Min poäng är att det är orimligt att de som reser från dessa länder till Sverige och söker skydd säger att de inte kan bo kvar i Irak för att Irak är för farligt för dem, samtidigt som tusentals personer reser åt motsatt håll och säger att de kan åka till Irak på semester för att det inte är särskilt farligt.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Annika Hirvonen säger här att det kanske är regimen som eftersöker vissa personer men inte andra personer och att regimen kan förändras. Nej, Annika Hirvonen, så är det inte.

De allra flesta, mer än 90 procent, av dessa personer är alternativt skyddsbehövande och inte flyktingar. Det betyder att de inte har några personliga skyddsskäl utan att de har sökt asyl i Sverige utifrån utgångspunkten att deras land generellt är för farligt att vistas i, inte att det kanske har en regim som är ute efter dem. På den punkten har Annika Hirvonen återigen totalt missförstått fakta.

Anf. 56 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Om vi tar exemplet Irak kan vi konstatera att det har rått krig där under ett antal perioder i historien, till exempel 2003, när Irak invaderades. Under en lång tid ockuperade också IS stora delar och förtryckte en stor del av Iraks befolkning. Detta är två händelser som alltså inte längre är aktuella.

Samtidigt som det kanske kan finnas personer som har individuella skyddsskäl i dag kan det alltså finnas personer som flydde från ett krig tidigare och som inte i dag löper den risken i sitt forna hemland.

Det är alltså inte ett dugg ologiskt. Det finns flyktingskäl, men man måste också förstå att det även för alternativt skyddsbehövande kan handla om individuella skyddsskäl, dock andra individuella skyddsskäl än de som omfattas av flyktingkonventionen.

Man måste också förstå att omständigheter i världen kan förändras på ett sätt som gör att den som i dag är svensk medborgare och som flydde hit från till exempel Sarajevo när det bombades där på 90-talet kanske inte alls löper någon risk genom att resa tillbaka till Bosnien i dag. Detta borde vara enkelt att begripa för de allra flesta.

Sverigedemokraterna vill i stället dra slutsatsen att folk ljuger och är bedragare, men detta ger inte rapporterna stöd för. Men om det är så att det finns personer som gör det som Ludvig Aspling säger finns det redan i dag ett system för att hantera detta. Det händer i ett fåtal fall, men vi pratar inte om dimensionen åtta av tio, som Ludvig Aspling felaktigt påstår.

Anf. 57 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! För Kristdemokraterna är det centralt att migrationspolitiken är långsiktigt ansvarsfull, rättssäker, human och överblickbar. De senaste åren har dock visat på motsatsen. Sverige har tagit emot fler asylsökande än vad vi klarat av att integrera, och vi har inte tagit krafttag mot utnyttjandet av asylsystemet och framväxten av parallellsamhällen. Kristdemokraterna vill därför ha en stramare migrationspolitik.

Vi kristdemokrater vill ha ett mottagande i nivå med våra nordiska grannländer. Vid en sådan nivå ges Sverige en migrationspolitik som står i relation till vår integrationskapacitet och det utrymme som krävs för att hantera den integrationsskuld som en dåligt utformad integrationspolitik i kombination med ett stort mottagande skapat.

De senaste årens omfattande invandring i kombination med bristande integration har bidragit till att Sverige nu står inför stora utmaningar med ett växande utanförskap. För att bryta denna utveckling behöver en rad åtgärder vidtas, och några av dem är de förslag som vi nu debatterar. Dagens förslag utgör en del av den skärpning som genomförs inom svensk

migrationspolitik och som innebär att Sveriges politik harmoniseras till det som gäller för både våra nordiska grannar och övriga EU-länder.

De olika aviserade förändringarna kommer att minska invandringen till Sverige till en nivå som ger möjlighet att integrera både dem som kommer och det antal som har kommit under tidigare år.

Fru talman! I Tidöavtalet blev regeringen och SD överens om att utreda och genomföra ett antal förändringar, bland annat skärpta villkor för anhöriginvandring.

Den proposition och de lagändringar som vi debatterar i dag innebär bland annat att åldersgränsen för att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning höjs, att möjligheterna till undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande begränsas och att möjligheterna för barn och vissa vuxna att beviljas uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter tas bort.

Fru talman! Jag vill kort belysa några av de olika delarna.

Vi kristdemokrater har länge argumenterat för åtgärder som motverkar tvångsäktenskap, som främst drabbar barn och unga vuxna. Vi har tidigare år argumenterat för en åtgärd med en lagstiftning där man sätter en 21-årsgräns för anhöriginvandring. Det är därför glädjande för oss att vi nu i propositionen ser att förslaget till förändring är att uppehållstillstånd på grund av anknytning ska få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Förslaget innebär att åldersgränsen för när uppehållstillstånd vid anknytning får vägras motsvarar den åldersgräns som anges i artikel 4.5 i familjeåterföreningsdirektivet. I artikeln anges att medlemsstaterna för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får kräva att anknytningspersonen och dennes make eller maka ska ha uppnått en viss lägsta ålder, högst 21 år, innan återförening får ske med anknytningspersonen.

Förslaget att även unga vuxna ska omfattas av möjligheten att vägra uppehållstillstånd på grund av ålder bör därmed innebära dels att fler tvångsäktenskap kan förhindras, dels att färre unga vuxna tvingas leva i redan ingångna tvångsäktenskap. Detta är positivt utifrån målsättningen att förhindra tvångsäktenskap. Det är viktigt att säga att detta innebär en möjlighet, inte en skyldighet, att vägra uppehållstillstånd för personer under 21 år.

Fru talman! Vi ändrar också de gällande kraven för anknytningsperson med tidsbegränsat uppehållstillstånd. Nu gäller att man ska ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Det är viktigt att det svenska regelverket inte är mer generöst än vad som krävs enligt EU-rätten. Genom att samma begrepp används i den svenska lagtexten ökar förutsättningarna för en tillämpning som inte går utöver vad som följer av miniminivån i direktivet.

Fru talman! I propositionen föreslås också förändringar vad gäller försörjningskrav för anhöriginvandring. Kristdemokraterna anser att det är en rimlig utgångspunkt att den som vill återförenas med sina anhöriga också kan försörja dem. Det försörjningskrav som infördes i utlänningslagen 2010 syftar framför allt till att stärka integrationen.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Som ett led i arbetet med att komma till rätta med de nuvarande problemen med bristande integration och växande utanförskap anser vi därför att försörjningskrav vid anhöriginvandring bör gälla i fler fall än i dag. Som nämnts tidigare i debatten följer det av Europadomstolens praxis att det i princip inte är orimligt att uppställa försörjningskrav som villkor för familjeåterförening.

Fru talman! Jag kan konstatera att en stor del av utskottet delar regeringens bedömning att de föreslagna förändringarna behövs för att migration och integration ska komma i balans. Förslagen i propositionen är identiska eller i alla fall i linje med vad som föreslogs i Migrationskommitténs utredningsbetänkande, som 2021 ledde fram till ett tillkännagivande till den dåvarande regeringen.

I betänkandet anges att förändringarna är en förutsättning för att den utveckling som följt i spåren av den bristande integrationen ska kunna vändas, så att Sverige kan införa och under överskådlig tid upprätthålla en restriktiv migrationspolitik.

Det svenska regelverket ska inte vara mer generöst än vad som krävs enligt EU-rätten och internationella konventioner. De förslag som lämnas i propositionen är enligt min mening i linje med det som utskottet tidigare har uttalat och ett viktigt led i detta arbete.

Jag vill speciellt lyfta fram det som jag har nämnt: förslaget att höja åldersgränsen för när uppehållstillstånd vid anknytning får vägras på grund av ålder. Det är ett steg för att förhindra tvångsåktenskap för barn och ungdomar.

Sammantaget utgör propositionen ett av stegen och en av pusselbitarna i att forma en hållbar migrationspolitik. Vi kristdemokrater yrkar därför bifall till propositionen.

(Applåder)

Anf. 58 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! En grundläggande och vedertagen syn inom utlänningsrätten är att familjer ska hållas samman, något som Kristdemokraterna tidigare förespråkade. Om man går in på Kristdemokraternas hemsida ser man även att de skriver tydligt att familjer ska kunna återförenas. Jag citerar direkt från hemsidan: ”Vi tycker inte att det är rimligt att barn och föräldrar ska hållas åtskilda under lång tid.”

Just detta gör hela anförandet och Kristdemokraternas politik totalt obegripliga. Man medverkar nu till ett system som uppmuntrar till familjesplittring och som i praktiken kommer att hålla familjer åtskilda. Det är iskallt från ett parti som har hållit barns rättigheter högt.

Världen har aldrig haft så många människor på flykt, och det är rekordfå – en promille eller inte ens det – som har möjlighet att ta sig till Sverige. Varför anser Kristdemokraterna att det är rätt tid nu att angripa, undergräva och kränka barns rättigheter och familjeåterförening? Det skadar helt och hållet den integration som Kristdemokraterna precis gav uttryck för.

Anf. 59 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Att man ska lyfta fram familjens betydelse är underbart att höra även från vänsterhåll. Vi tror nämligen att familjen är viktig. Familjen är byggstenen som bygger samhället.

Samtidigt kan man se att när vi hade en situation då de ensamkommande barnen skickades av sina familjer genom Europa kanske inte barnperspektivet var det stora.

Vi måste också tänka på att en av förutsättningarna för en lyckad integration är att man skapar en lämplig situation där det finns både försörjning och bostad. Det kan ge en god grund för integration.

Jag kan ställa frågan tillbaka till Tony Haddou om han tycker att den migration som vi har haft och den integration som vi har haft och resultatet av dem har lett till en situation där barn har fått förutsättningar att utvecklas.

Jag kan konstatera att vi i dag ser barn som dras in i verksamheter som barn inte ska vara i. Vi vet att barn utför hemska dåd. De lockas att utföra saker som barn inte skulle behöva utföra.

Vi ska också tänka på att det inte är vi i Sverige som splittrar familjen. Familjen har valt att splittra familjen, kanske genom att en förälder åker för att skapa bättre förhållanden. Att vi då ska vara kravlösa, utan att säga vilka förutsättningar som det ska vara, är enligt mig inte rätt om vi ska ha barnperspektivet i centrum.

Jag kan konstatera att en förutsättning för att lyckas med integrationen är att det finns en försörjning och en bostad. Jag konstaterar att en majoritet i utskottet också kommer till samma slutsats.

Anf. 60 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det är spännande att ledamoten tar upp just ensamkommande. De som kom 2015 har samma sysselsättningsgrad som svenska ungdomar i samma ålder. Det kallar jag riktiga kämpar. Det tycker jag att vi ska vara stolta över.

I ett annat land har kanske en mamma lämnat ifrån sig sitt barn. I till exempel Afghanistan vet vi att talibanerna i väldigt många år för länge sedan skulle ta över. Därför har människor lämnat ifrån sig sina barn för att de skulle få en bättre framtid. Jag tycker att Sverige ska vara en trygg hamn för dessa barn. Det är inte svårare än så. Där tycker vi uppenbarligen helt olika. Jag är stolt över det mottagande som vi har haft.

När det kommer till integration pratar ledamoten här om bostäder och så vidare. Denna regering vill inte bygga bostäder som vanligt folk har råd med. Man har ingen arbetsmarknadspolitik över huvud taget. Man driver igenom hårda nedskärningar i skolan runt om i landet.

Sedan går ledamoten helt plötsligt in på gängkriminalitet. Vad tror ledamoten kommer att hända med barnen? De exploateras ju för vuxenvärlden när de inte får en bra skolgång när ni skär ned på skolan runt om i hela landet. Och ni satsar inte på vård över huvud taget runt om i landet. Detta kommer att göra att vi får uteblivna investeringar i landet. Men det är också denna regerings projekt att när människor ser att hela samhället raseras och när de ser att det går dåligt i hela närområdet – skolan går dåligt, sjukvården funkade inte och så vidare – då står regeringen helt utan ansvar och säger att det är invandranas fel. Trots att det knappt kommer några till Sverige längre kan regeringen inte göra någonting annat än att skylla på invandringen och integrationen när de har satt upp hinder för just det.

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Anf. 61 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Det är alltid lite spännande att i ett replikskifte få uppleva att man får bära ansvaret för åtta års regerande från den andra politiska sidan. Denna regering hade under många perioder stöd från Vänsterpartiet.

Jag kan också konstatera att de budgetar som Vänsterpartiet har presenterat inte har inneburit att ekonomin skulle ha gått ihop. Jag gissar att Vänsterpartiet sitter i styret i många av de kommuner som också har haft ansvar för integrationen. Och det vore kanske klädsamt att fundera över vad vi skulle ha kunnat göra annorlunda.

Jag ska tillstyrka att vi skulle ha gjort saker annorlunda, om vi går längre än åtta år tillbaka. Men jag tycker också att man ska fundera över vilken nivå på migrationen som vi kan ha. Vi kan naturligtvis stå med öppna armar, som Vänsterpartiet förespråkar, och ta emot många. Men samtidigt ska vi verkligen satsa på att ta emot dem som behöver ha hjälp. Precis som tidigare talare har varit inne på kan man fundera över om vi har haft en migration på en sådan nivå att Sverige har kunnat klara att integrera människor. Mitt svar är nej. Vänsterpartiets svar är ja. De säger att vi har haft en nivå där vi har kunnat integrera människor, att de vill fortsätta med samma nivå och att detta problem ska lösas.

Jag ser en annan lösning. Svenska folket har sett partier som vill se en annan lösning. Och vi kan konstatera att vi i utskottet har en majoritet för att göra skärpningar. Även Socialdemokraterna har sett att dessa förslag är rimliga och proportionerliga. De möter upp mot konventioner och ger också en möjlighet att integrera människor för att skapa möjligheter för familjer att vara familjer och för barn att få vara barn. Det kommer jag att bära vidare. Jag vet att vi inte har samma åsikter. Det kan vi respektera. Men jag tror ändå att denna riktning är riktig.
(Applåder)

Anf. 62 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Det är väl ingen skräll att jag också vill prata om just familjen och familjeåterförening.

I en debatt tidigare under mandatperioden frågade jag ledamoten om KD vill hålla familjer separerade. Då fick jag svaret att vi ska invänta utredningen och se vad Tidöpartierna kommer överens om. Nu har vi fått svaret: Familjer ska hållas separerade. Alla familjer är inte lika mycket värda.

Jag hade tänkt fråga varför Kristdemokraterna vill hålla familjer separerade. Men jag måste säga att det var ett anmärkningsvärt replikskifte som vi precis hörde. Det låter på ledamoten som att det är föräldrar som splittrar familjer. Det är det ju inte. Det är krig och förtryck som splittrar familjer. Hemskheter som sker runt om i världen gör att människor måste fly. Det är det som splittrar familjer. Det låter på ledamoten som att föräldrar väljer att överge sina barn. Det är inte det som detta handlar om. Det handlar om krig och förtryck. Det är därför som familjer splittras.

När ledamoten får en fråga om familjeåterförening får vi en utläggning om gängkriminalitet. I min värld borde integrationen bli bättre och utanförskapet mindre om man har sin familj nära och som ett skyddsnät.

Jag vill därför ge ledamoten möjlighet att korrigera sitt uttalande, och jag undrar om ledamoten på allvar tycker att familjeåterförening bidrar till gängkriminalitet.

Anf. 63 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag blev lite paff och blev lite tyst. Det är ett retoriskt knep att slänga ut en fråga. Det är ungefär som att fråga om man har slutat att slå sin fru. Det finns inget ja eller nej på den frågan.

Jag kan konstatera att Centerpartiet är generösa. De vill fortsätta att ha en hög nivå. De vill inte ställa alla krav. Jag hörde hur ledamoten i sitt anförande sa just att försörjningskravet är bra i vissa fall och att det också är bra att man har en tillräckligt stor bostad.

Tänker Jonny Cato också att det kan vara lämpligt för vissa familjer att vänta men inte för andra familjer? Jonny Cato tycker alltså att det är bra med familjer som får vänta och att det kommer att vara bra för integrationen.

Jag kan konstatera att med den nivå som vi har haft på migrationen har vi inte lyckats åstadkomma integration, oavsett om det är fråga om barn, familjer eller ensamma personer, utan vi har skapat en situation där vi har ett växande utanförskap.

I denna proposition föreslås regler om till exempel försörjningskrav. Jag tror att det skapar en grund för att en familj ska kunna etablera sig bra och integreras i ett land och att det i sin tur leder till att man får en lycklig utveckling.

Jag skulle vilja vända frågan tillbaka till Jonny Cato. Tycker Jonny Cato att de tidigare kraven för familjeåterförening – alltså de uteblivna kraven – ledde till en god integration och att det är någon annan faktor som har skapat de integrationsproblem vi har?

Anf. 64 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Det är anmärkningsvärt om det inte finns ett enkelt svar, alltså ett ja eller ett nej, på frågan om familjeåterförening bidrar till gängkriminalitet. Det tycker jag är anmärkningsvärt. Det låter också på ledamoten som att familjer lever lyckligare om de är separerade.

Sedan är det hela frågan om integration. Man kan tycka att det är synd – och detta är något jag faktiskt delar Kristdemokraternas åsikt om – att migration och integration inte behandlas av samma utskott. Men om man tittar efter förslag om integration på propositionslistan från regeringen för den kommande hösten ser man att det är lika tomt som det blanka papper jag nu håller upp. Det finns inte ett enda förslag. Det enda förslag som kommer att läggas på riksdagens bord under hösten och som enligt regeringspartierna har med integration att göra är att vi ska hålla familjer separerade. Allvarligt talat: Det är väl ingen som tror att det räcker för att fixa integrationen! Det är ju pinsamt på allvar.

Jag blir upprörd. Man kan säga att jag ibland blir känslös och att andra också blir det, men jag tycker att det är rätt att bli känslös när ett parti som säger sig vilja värna familjen ska hålla familjer separerade och säger att det beror på att vi behöver fixa integrationen – och sedan inte lägger fram ett enda förslag på integrationspolitikens område på hela hösten. Det enda förslag vi kommer att besluta om som har med integration att göra är det vi beslutar om här i dag, det vill säga förslaget om familjeåterförening. Det är inte bara anmärkningsvärt – det är pinsamt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Anf. 65 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Tack så mycket för ett engagerat och känslösamt inlägg, Jonny Cato! Jag saknade dock ett svar på frågan om det är bra att ha ett försörjningskrav. Jag konstaterade nämligen att Jonny Cato själv sa att det är relevant. Det är konstigt att man ställer familjer mot familjer på det sättet.

Jag kan konstatera att vi har familjen i fokus. På samma sätt kan jag konstatera att det finns möjlighet att ställa upp försörjningskrav enligt den praxis som finns i Europadomstolen. Jonny Cato har inte möjlighet att svara, men han kan reflektera över följande: Om man nu är så känslös kan man ju fundera på om Europadomstolen har fel.

Vi kan konstatera att en majoritet ser att vi behöver vidta åtgärder i migrationspolitiken. Vi behöver naturligtvis göra jättemycket gällande integrationen också. Nu är jag inte ansvarig för den, och jag är inte med i det utskottet, så jag får väl bli svaret skyldig. Men jag ska naturligtvis föra frågan vidare.

Vi kommer alltid att sätta familjen i centrum, men det är samtidigt viktigt att se till att vi skapar en möjlighet för alla Sveriges familjer att leva tryggt. Vi kan konstatera att man inte har nått resultat för migrationen och integrationen under den regering som Centern väldigt frikostigt stödde under åtta år. Vi väljer en annan väg, och jag tror att den vägen är den rätta.

Anf. 66 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! När jag satt i kommunstyrelsen i Sundbyberg för tio år sedan var det Kristdemokraterna som ofta cirkulerade upprop för skydd av människor på flykt. Det har hänt mycket på tio år, inte minst med Kristdemokraternas syn på flyktingars rättigheter. Nu har vi kommit till en punkt där partiet, som oftast talar sig varmt för familjens betydelse, lägger fram lagförslag som ska hålla små barn ifrån deras mammor och pappor under flera år.

Man säger att det är för barnens bästa och att det skulle förbättra integrationen. Det är ett nyspråk där ord kan betyda lite vad som helst. Det vi vet är att barn som hålls separerade från sina föräldrar drabbas av svåra trauman som de bär med sig livet ut. Det vi också vet från de vittnesmål vi har tagit del av är att föräldrar ångrar att de inte riskerade sina barns liv genom att ta dem med på den livsfarliga flykten till Sverige – eftersom försörjningskraven har gjort det omöjligt att återförenas i Sverige.

En stor majoritet av svenskarna tycker att små barn ska få återförenas med sina föräldrar i Sverige. Kristdemokraterna tycker att det först kan ske när föräldrarna har kommit längst fram i bostadskön och skaffat sig en tillräckligt hög lön och ett fast jobb. Vi i Miljöpartiet menar att barns rätt till sin familj måste sättas i första rummet.

Anf. 67 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Vi kan konstatera att vårt parti har gjort en resa. Skulle man lyssna på en av våra företrädare här i riksdagen för tio år sedan skulle den företrädaren säkert låta annorlunda – men det tror jag att företrädare för många andra partier också hade gjort.

Jag tror ändå att det bästa för familjen i det långa perspektivet – och det är det som gäller för många av de familjeåterföreningar vi har i Sverige – är att man har en relevant försörjning och möjlighet till bostad. Jag tror ändå att det är en grund för att skapa en god integration och en familjesituation som skapar lugn och motverkar det vi kan se i Sverige i dag. Vi kan konstatera att Annika Hirvonens parti är ett av de ansvariga partierna när det gäller den migration och integration som inte har nått ett sådant resultat som vi skulle önska. Nu behöver vi göra något annorlunda.

Jag kan också passa på att fundera över var barnperspektivet är när det gäller tvångsäktenskap. Den 17-åriga, 16-åriga eller 15-åriga flicka som tvingades gifta sig med en äldre man ska enligt Miljöpartiets barnfilosofi ha möjlighet att följa med mannen in om hon precis har passerat 18-årsgränsen. I det perspektivet tycker jag att det är mer rätt att skapa möjlighet för barn att vara barn och unga vuxna att vara unga vuxna genom den justering av åldersgränsen till 21 som ska vara möjlig att välja om man befärdar att det rör sig om ett tvångsäktenskap.

Jag skulle vilja fråga om inte Miljöpartiet ser den risken och varför de reserverar sig mot denna förändring.

Anf. 68 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Nej, jag tror inte att det förslaget kommer att motverka tvångsäktenskap. Om jag trodde det hade jag kanske landat annorlunda.

Det jag dock vet är att förslaget kommer att leda till att färre kvinnor kommer att kunna ta sig hit på ett säkert och lagligt sätt från till exempel flyktingläger eller andra platser i världen som är farliga för dem. Familjeåterförening är den viktigaste lagliga och säkra vägen för kvinnor att fly. Att som kvinna fly längs Medelhavsrutten eller andra rutter innebär ofta detsamma som att riskera våldtäkt, misshandel och annat utnyttjande. Det är därför många kvinnor börjar äta p-piller strax innan de ger sig av på flykt.

Fru talman! Det är jätteviktigt att vi gör mycket för att motverka de problem som finns i samhället och för att förbättra integrationen. Till exempel skulle man kunna återinrätta det systematiska arbete mot segregation som Delegationen mot segregation bedrev och som Kristdemokraterna kvaddade det första de gjorde när de tog över regeringsmakten.

Integrationen kommer inte att lösas av att små barn hålls kvar i flyktingläger i stället för att få komma till sina föräldrar i Sverige. Det kommer bara att försämra dessa barns möjlighet att integreras. Det kommer att leda till trauman och till att de börjar i svenska skolan vid en högre ålder. Det kommer också att leda till att föräldrar hamnar i en situation där de ytterst måste välja antingen att riskera familjesplittring eller att ta med sig sina barn på livsfarliga flyktvägar för att komma till tryggheten här.

Anf. 69 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Annika Hirvonen och jag delar inte åsikt här, precis som jag har sagt. Vi har lite olika syn på det. Jag anser fortfarande att det är en rimlig utgångspunkt att den som vill återförenas med sina anhöriga också ska kunna försörja dem.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Miljöpartiet inte tar chansen. Man kan alltid dividera fram och tillbaka, men en 18-årig tjej som kommer hit hade kanske varit tvångsgift vid 15 års ålder om Miljöpartiet hade fått igenom sitt förslag – det kommer troligtvis inte att bli så; vi röstar ju om en liten stund. Det är ju inte så att hon gifter sig på sin 18-årsdag om hon nu kommer hit.

I familjeåterföreningsdirektivet anges det att medlemsstaterna för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får kräva att anknytningspersonen och dess make eller maka ska ha uppnått en viss ålder – högst 21 år. Vi lägger oss där. Jag tror att detta är en åtgärd som kommer att motverka några tvångsäktenskap. För mig är varje tvångsäktenskap felaktigt. Om vi med denna lagändring kan förhindra att ett barn, en ungdom eller en flicka – som det i många fall är – råkar ut för detta är det värt att göra det.

Jag tycker att detta är att sätta barnperspektivet i fokus, och jag kan konstatera att en majoritet i utskottet delar den uppfattningen. Det tycker jag är bra.

Anf. 70 MAURICIO ROJAS (L):

Fru talman! Regeringens proposition om skärpta villkor för anhöriginvandring och begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av humanitära skäl bygger på premissen att den stora invandring som Sverige har haft under de senaste decennierna i kombination med en bristande integration har bidragit till framväxten av ett omfattande och mycket problematiskt utanförskap. Detta är grundpremissen som först och främst måste analyseras. Sedan kan vi diskutera rimligheten i de åtgärder som regeringen föreslår i syfte att vända den negativa utvecklingen. Detta, fru talman, är vad jag kommer att göra i mitt anförande.

Redan i början av 00-talet pekade vi i Liberalerna på omöjligheten i att bedriva en generös migrationspolitik om integrationen var otillräcklig. Tyvärr var det inte många som ville lyssna då. Problemet bara växte med tiden, inte minst i samband med en rekordstor invandring. Utanförskapet omvandlades så småningom till regelrätta parallellsamhällen där olika separativtiska krafter – klaner, islamister och kriminella gäng – och ett oförblommerat hedersförtryck har tillåtits härska. Numera är följderna av denna oförlåtliga blindhet smärtsamt tydliga. Rättsstaten och allas trygghet står på spel. Därför är vi övertygade om att det behövs ett paradigmskifte såväl inom integrations- och migrationspolitiken som på många andra områden.

Fru talman! Låt mig lägga fram några fakta som underbygger den diagnos som motiverar regeringens förslag i den proposition som vi debatterar i dag. Jag börjar med invandringen.

Mellan år 2000 och år 2022 invandrade 2,2 miljoner personer till Sverige. Denna invandring gav en nettoökning av antalet utlandsfödda personer bosatta i vårt land från 1 miljon till 2,15 miljoner. Tre fjärdedelar av denna ökning bestod av personer födda i Asien och Afrika. Denna grupp utgör i dag drygt 10 procent av landets befolkning och mer än hälften av alla utrikes födda som bor i Sverige.

Ett väsentligt bidrag till denna ökning kommer från den flyktingrelaterade invandringen. Nästan 620 000 personer fick uppehållstillstånd som flyktingar eller flyktinganhöriga under dessa år. Det var en exceptionellt

hög siffra i förhållande till vår befolkning – den låg omkring fem gånger över genomsnittet för Europeiska unionen.

Denna omfattande flyktingrelaterade invandring var en del av en dramatisk demografisk förändring av Sverige. I dag uppgår andelen personer som är födda i utlandet eller som åtminstone har en förälder som är det till 35 procent av Sveriges befolkning. Det handlar om en omvälvande förändring av ett land som fram till för inte så länge sedan var mycket homogent i etniska och kulturella termer.

Fru talman! Jag tror inte att vi behöver fördjupa oss mer i denna aspekt för att bekräfta den delen av regeringens diagnos. Vi kan gå vidare och titta på den andra aspekten av regeringens diagnos, det vill säga den bristande integrationen och framväxten av ett utbrett och allt djupare utanförskap.

I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att det handlar om problem som har en lång historia bakom sig; den sträcker sig tillbaka till åtminstone 1980-talet. Redan då kunde konstateras att det fanns områden och befolkningsgrupper, inte minst med invandrarbakgrund, som mitt i en mycket stark högkonjunktur halkade efter. Dessa tidiga tendenser förstärktes på ett avgörande sätt under 1990-talets utdragna lågkonjunktur.

Denna process kartlades i Folkpartiets så kallade *Utanförskapets karta* från december 2004. Genom att kombinera statistiska uppgifter gällande sysselsättning, skolresultat och valdeltagande konstaterade vi att det som definierades som utanförskapsområden hade ökat från 3 stycken år 1990 till 136 år 2002.

Den främsta orsaken till utanförskapets snabba framväxt var ett formligt sysselsättningsmisslyckande i Sveriges mest utsatta bostadsområden. Enligt Statistiska centralbyrån fanns det år 1990 nio närområden där mindre än hälften av de boende mellan 20 och 64 år arbetade. År 2002, tolv år senare, fanns det 91 sådana områden. År 1990 var det 24 bostadsområden som hade en sysselsättning under 60 procent. År 2002 var antalet 252.

Den process av marginalisering som kartlades i *Utanförskapets karta* har fortsatt att verka sedan dess, fast i en lite långsammare takt. Stiftelsen Den Nya Valfärden konstaterade i sin uppföljning av *Utanförskapets karta* att det år 2012 fanns 186 utanförskapsområden med en sammanlagd befolkning på runt 566 000 personer. Det är en siffra som ligger mycket nära uppskattningarna från både Delegationen mot segregation, Delmos, och polisen.

Fru talman! Detta är grogrunden till många extremt bekymmersamma företeelser som vi har bevittnat på sistone. Det utanförskap som vi varnade för redan i början av 00-talet har nu utvecklats till systemhotande strukturer – eller motsamhällen, om jag får begagna mig av Emmanuel Macrons träffande begrepp – som sakta men säkert håller på att latinamerikanisera det svenska samhället. Den våldsvåg som har sköljt över Sverige, med återkommande kravaller, bilbränder, skjutningar och sprängningar, talar i detta avseende sitt tydliga språk.

Integrationen har misslyckats för betydande invandrade grupper och likaså för deras barn. Att påstå något annat vore rent och skär verklighetsflykt.

Att inte agera med kraft här och nu kan leda till en negativ utveckling som inte längre går att vända på. Det tänker inte den nuvarande regeringen göra.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Fru talman! Denna verklighetsbeskrivning utgör grunden för den restriktiva migrationspolitik som regeringen driver fram. Den proposition som vi diskuterar i dag är en viktig komponent av denna nödvändiga åtstramning inom migrationsområdet. Det fordras givetvis mycket mer än detta för att få ordning på Sverige, men utan det steget vore allt annat utsiktslöst.

I detta sammanhang vill jag påpeka att vi liberaler önskar att det skulle vara möjligt att upprätthålla en mindre restriktiv flykting- och migrationspolitik. Men vi gör bedömningen att så inte är fallet i dagens läge, tyvärr.

Fru talman! Det finns hundratals miljoner människor i vår värld som gärna och på mycket goda grunder skulle vilja komma till oss för att söka skydd eller bättre levnadsvillkor. Förenta nationerna uppskattade att över 100 miljoner människor var på flykt år 2022, en siffra som tyvärr växer oavbrutet. Var och en av dessa medmänniskor är värd vår omtanke och solidaritet. Den avgörande frågan är hur vi agerar inför en så stor mänsklig tragedi.

För oss liberaler är detta förpliktande. Men vi tror inte att vi hjälper genom att förvärra den kritiska situationen i vilken Sverige befinner sig i dag. Den vägen leder inte till en bättre värld utan till ett sämre Sverige för alla.

Fru talman! För oss liberaler kan såväl migrationen som en växande etnisk och kulturell mångfald bidra till en mycket positiv utveckling. Men det förutsätter en fungerande integration och inte minst en invandringsvolymsom inte överskrider våra integrationsmöjligheter.

Allt detta ska ske inom ramen för ett samhälle som både markerar med tydlighet och upprätthåller med kraft gränserna för den mångfald som kan accepteras i ett öppet, demokratiskt och jämställt samhälle. Detta vill jag verkligen betona så att man inte misstolkar vårt nuvarande ställningstagande.

Med det sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

I detta anförande instämde Rashid Farivar (SD).

Anf. 71 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! I tre timmar har vi suttit och lyssnat på företrädarna för Tidöpartierna. Man höll hoppet till den liberala vakhunden, Liberalerna. Det var detta vi fick, en liberal som framför Sverigedemokraternas migrationspolitik.

Det sades inte ett enda ord om Liberalernas egna ansvar i migrations- och integrationspolitiken. Om man lyssnar på ledamoten låter det som att Liberalerna sedan 2002 har drivit en helt annan integrationspolitik. Låt mig då påminna ledamoten om att 2006–2014 var det Liberalerna som hade hand om integrationspolitiken och hade integrationsministerposten i Sverige.

Jag försöker i de här debatterna genuint förstå Liberalernas integrationspolitik. För ett tag sedan hade jag en annan debatt i ett utskott med en moderat som sa: Det här är inte vår politik. Det är en kompromiss i Tidöavtalet. Det hade jag önskat höra från ledamoten i dag.

Låt mig citera Liberalernas hemsida: ”Vi anser att de föräldrar som flytt ska kunna återförenas med sina barn.” Då blir min fråga: Har Liberalerna bytt migrationspolitik, eller är detta en kompromiss?
(Applåder)

Anf. 72 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågorna!

Vi förnekar ingen rätten att återförenas. Vad vi säger är att man ska ha försörjning och en bostad som gör det möjligt att återförenas under rimliga villkor. Det är vad vi säger.

Vad gäller ansvaret regerade vi då tillsammans. Det är lite delad skuld. Men det är sant att vi inte var förmögna att driva igenom den integrations- och migrationspolitik som vi föreslog redan i början av 00-talet.

Den värsta fienden till att vi gjorde det var Centerpartiet. Det var er partiledare som gjorde allt möjligt för att hindra oss att driva igenom en riktig integrationspolitik. Det drabbade också mig personligen, men det är en annan historia.

Historien kan berättas på många olika sätt, ledamoten. Men det viktiga är att vi har en situation i Sverige där vi inte orkar att lägga på alltmer. Det är redan tillräckligt kritiskt för att säga: Nu behöver vi bromsa.

Det är därför vi driver fram den restriktiva migrationspolitiken. Det gör vi inte för att vi inte önskar att vi skulle kunna ta emot många fler människor, och gärna alla som ville komma. Men vi måste inse att det finns en gräns och en verklighet.

Vi kan inte driva på utanförskapet. Vi har sett tillräckligt många sprängningar, skjutningar och mycket annat. Det är dessutom många barn som gör saker som vi verkligen är förskräckta av.

Därför, ledamoten, måste vi i dag ordna huset för att kunna få fler människor att komma hit, men under värdiga och bra omständigheter.
(Applåder)

Anf. 73 JONNY CATO (C) replik:

Fru talman! Det är nog igen som kan förneka att Tidöavtalet är Sverigedemokraternas migrationspolitik. Nu hörde vi precis att den migrationspolitik som finns i Tidöavtalet har Liberalerna drivit sedan 2002. Det förvånar i varje fall mig att Liberalerna har haft Sverigedemokraternas migrationspolitik i 20 år.

Vi talar om sprängningar och skjutningar. Det förslag vi talar om här i dag är till exempel att svårt sjuka barn ska få stanna i Sverige. Snälla, förklara för mig hur svårt sjuka barn bidrar till fler sprängningar, ökad gängkriminalitet och ökat utanförskap. Jag förstår i varje fall inte den kopplingen.

Det handlar om hur någon som har fått akutsjukvården i Sverige sedan inte får eftervården här utan i stället ska utvisas. Förklara för mig hur den fyraåringen bidrar till ökad gängkriminalitet och ökat antal skjutningar.

Ledamoten talar om att de här förslagen inte alls kommer att försvåra för familjeåterförening. Det är precis det de gör. Undantagen är i praktiken den enda reella möjligheten till familjeåterförening.

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

Vi kan konstatera att alla liberaler här i kammaren i dag kommer att rösta för tre saker.

1. Det blir svårare för barn att återförenas med sina föräldrar.
2. Svårt sjuka barn ska lämna Sverige.
3. Den unge som har vuxit upp i Sverige och haft hela sitt liv här ska utvisas.

Det är mycket, vänner. Men det är inte en liberal politik. Min fråga blir: Var är den liberala vakthunden?

(Applåder)

Anf. 74 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Den liberala vakthunden är väldigt vaken. Den ser verkligheten och försöker förstå den. Det är någonting som jag inte tror att ledamoten gör, åtminstone inte på samma sätt.

Vi är väldigt bekymrade. De flesta svenskar – det spelar ingen roll om man har invandrarbakgrund eller svensk bakgrund – är väldigt bekymrade. Bomberna detonerar, skjutningarna sker, kravallerna uppstår och utanförskapet finns. Då måste vi se hur vi ska hantera detta. Kan vi hantera det med en ökad invandring, som Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill? Det tror jag verkligen inte.

Jag tror att vi behöver bromsa så att vi kan ordna huset innan det brinner för alla. Det är det som håller på att hända. Om det händer skulle den politiska utveckling som vi då får inte alls gynna liberala politiska beslut. Det skulle tvärtom bli väldigt aggressivt och väldigt annorlunda än det vi skulle vilja se.

En sak till: Säg inte att vi år 2002 försökte bedriva Sverigedemokraternas migrationspolitik eller integrationspolitik, som ledamoten sa något om! Vi försökte driva en politik som skulle hindra de kravaller som sedan inträffade och allt det som sedan hände.

Därför kartlade vi utanförskapet och sa: Kolla hur det har gått! Nu måste vi göra någonting! Vi sa det för att Sverige skulle kunna upprätthålla en generös migrationspolitik. Man gjorde ingenting som är värt att nämna i dag. Därför måste vi i dag tyvärr bromsa också vad gäller migrationen. Det är någonting som vi som liberaler givetvis beklagar.

(Applåder)

Anf. 75 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Jag får inleda med att klargöra några saker som också Centerpartiet var inne på. Förslagen handlar om en näst intill strypt familjeåterförening i Sverige. Det är framför allt svårt sjuka barn som drabbas när vi stryper ventilen humanitära skäl. Svårt sjuka barn och barn som har rotat sig i Sverige – det är de som riskerar att utvisas när vi har tryckt på de här knapparna.

Det är helt obegripligt att Liberalerna står och pratar om svårt sjuka barn som ett integrationsproblem för att man inte mäktar med att skapa åtgärder i Sverige, exempelvis att investera i välfärd eller åtminstone ha en aktiv arbetsmarknadspolitik och se till att vi får världens bästa skola.

Allt detta friskriver man sig från, och så skyller man på svårt sjuka barn eller barn som har rotat sig i Sverige. Det är helt obegripligt.

Jag behöver klargöra fler saker. En opinionsundersökning från Novus gjord efter valet visar att en klar majoritet av svenska folket vill att barn och föräldrar på flykt som splittrats ska kunna återförenas i Sverige. En majoritet anser även att föräldrar och barn som flytt till Sverige och är mycket svårt sjuka ska kunna få vård i Sverige och stanna här.

När man bryter ned siffrorna blir det väldigt intressant när man kommer till Liberalerna. Undersökningen visar nämligen att 80 procent av Liberalernas sympatisörer anser att barn och vuxna som tvingats på flykt ska kunna söka skydd i Sverige. 76 procent av Liberalernas sympatisörer anser att barn och föräldrar som splittrats ska återförenas här. 75 procent av sympatisörerna anser att barn som flytt till Sverige och som är mycket svårt sjuka ska stanna kvar här.

Jag förstår att Liberalerna inte har många väljare kvar, men med tanke på vad era egna sympatisörer tycker om familjeåterförening undrar jag varför ni helt och hållet går emot denna liberala vilja. Vad är exempelvis liberalt med förslagen om åtstramningar som ni vill rösta igenom i dag? Vad är liberalt med att kränka barns rättigheter å det starkaste, som ni gör här i dag i Sveriges riksdag?

(Applåder)

Anf. 76 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Fru talman! Det som ledamoten säger är intressant, för Vänsterpartiet är det parti som öppet och klart vill öka invandringen till Sverige. Den kommittémotion som ni presenterade 2022/23 är tydlig. Ni vill till och med öppna ambassaderna så att människor kan söka visum för att komma och söka asyl i Sverige. Det är verkligen makalöst. Man undrar i vilken värld våra vänner från Vänsterpartiet lever i. Det är åtminstone inte i den som de flesta svenskar verkar leva i.

Nej, vi skyller inte på sjuka barn och andra. Vi skyller på er politik. Vi skyller på alla dem som har gjort det möjligt att få en mycket stor invandring, som vi inte klarar. För det är den trista verkligheten: Vi har tagit oss an en uppgift som vi inte klarar. Vi måste ordna detta, för ingen kommer att gynnas om det fortsätter att skjutas, sprängas och dödas och om kravaller fortsätter att uppstå – ingen.

Vi måste ordna huset innan vi säger att vi öppnar dörren, vilket vi liberaler vill göra. Tro inte något annat! Därför påpekade jag i mitt anförande att vi är för invandring. Vi är för ett mångkulturellt samhälle. Vi tycker att blandningen är bra – när integrationen fungerar och när det som håller på att hända i Sverige inte händer. Det handlar om hela vårt land och vår rättsstat. Allt det som vi allihop gillar står i dag på spel, fru talman, och vi måste göra något åt det.

(Applåder)

Anf. 77 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Kan ledamoten på allvar ta ansvar och svara på frågan? Ni sitter ju i regeringen. Svara på frågan! Svårt sjuka barn och barn som har rotat sig i Sverige – hur är det ett integrationsproblem? Det är obegripligt. Kan du svara på det? Det är ju det propositionen handlar om. Vi ska utvisa

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

svårt sjuka barn. Man stänger av den humanitära ventilen för barn. Hur är det ett integrationsproblem? Ta ansvar!

Jag tycker att de här förändringarna och det vi hör ledamoten ge uttryck för är den sämsta formen av symbolpolitik. Den syftar till att skyla över regeringens oförmåga att bygga robust välfärd, att utjämna klyftor, att se till att barnen får en bra skola och att se till att vi får en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Man skyller allting på människor som har sökt skydd här i Sverige från krigets fasor och sett till att Sverige har blivit ett bättre land. Det är helt oansvarigt att ledamoten här ger uttryck för något annat: att svårt sjuka barn ska utvisas och att det är detta som åtgärdar Sveriges integrationsproblem.

Vi kan ha debatten om integration. Det är inga problem att ha en integrationsdebatt i riksdagen. Men du tar in den i en debatt som handlar om att svårt sjuka barn ska utvisas. Du gör dessa barn till ett problem, och sedan kan du inte ens ta ansvar när Centerpartiet har ställt frågor och när jag ställer frågor. Det är en skam, fru talman. Det är en skam att liberaler endast ger uttryck för mindre frihet här i riksdagen.

Jag frågar igen: Vad är friheten med denna proposition, som kränker barns rättigheter å det starkaste? Vad är friheten när man ska utvisa svårt sjuka barn och barn som har rotat sig i Sverige och som inte har något annat hemland? Det är barn som har sin anknytning i Sverige, och de har bott här i åtta, tolv eller femton år. På vilket sätt är de ett integrationsproblem? Svara gärna, och ta ansvar någon gång!

(Applåder)

Anf. 78 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Herr talman! Ledamoten ville att jag skulle säga något om frihet. Frihet är att kunna gå ut i sitt bostadsområde utan att frukta att någon spränger ett hus eller skjuter ett barn. Frihet är att kunna leva i ett samhälle där vi känner oss trygga.

Denna frihet håller vi alla på att förlora i Sverige, och det måste vi ta på allvar här och nu. Om vi förlorar den friheten har vi förlorat mycket mer än migrationspolitik och integrationspolitik. Då har vi förlorat hela meningen med att leva i ett civiliserat demokratiskt samhälle. Och det är tyvärr detta som håller på att hända. Rättsstaten står på spel i dag i Sverige.

Kom inte med att det här handlar om barn som är sjuka eller något sådant! Det här handlar om migrationspolitiken, migrationsvolymen och möjligheten att klara detta. Vi har inte haft förmågan att klara de människor som har kommit hit. Vi har sett resultaten. Vi måste bromsa.

Ni vill inte bromsa. För er spelar det ingen roll. Det är bara att läsa er kommittémotion, där man ser att ni vill ha fler och fler människor i köer runt om i världen för att söka asyl i Sverige och så vidare. Vi tror att den politiken leder till ett sämre Sverige och inte till en bättre värld.

(Applåder)

Anf. 79 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Den här propositionen handlar om att det ska bli svårare för svårt sjuka barn att stanna i Sverige. Ett barn som till exempel är hjärtsjukt och som har fått en operation i vårt land riskerar att utvisas till ett

land där barnet inte kan få den eftervård som krävs. Det är vad den insnävade humanitära skyddsgrunden för barn handlar om, inte gängkriminella.

Den här propositionen handlar om att barn som befinner sig i ett flyktingläger i Jordanien ska vänta där på att mamma i Sverige kommer fram i bostadskön så att lägenheten uppfyller de nya kraven eller att man hittar ett fast jobb med tillräckligt hög inkomst innan man får krama sina barn igen.

Försörjningskraven för familjeåterförening har lett till att mammor och pappor tvingas se sina barn växa upp genom Facetime. Föreställ er själva att integreras och lära er ett nytt språk samtidigt som ni ligger vakna på nätterna rädda av oro för era barns säkerhet i hemlandet!

Den här propositionen handlar om att ställa föräldrar inför valet att ta med sina barn på den livsfarliga flyktfärden eller att riskera att inte få se dem igen om de inte hittar ett tillräckligt välbetalt jobb.

Den här propositionen löser inga skjutningar och sprängningar. Den här propositionen ger djupa sår och trauman i barn som förlorar rätten till sina familjer.

(Applåder)

I detta anförande instämde Leila Ali Elmi, Janine Alm Ericson, Rebecca Le Moine, Jan Riise och Jacob Risberg (alla MP).

Anf. 80 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Herr talman! Det finns många föräldrar i Sverige som är vakna på nätterna, ledamoten, för att de fruktar att deras barn inte kommer tillbaka hem. Du vet det. Detta måste vi fixa. Vi måste åtgärda det så att vi kan säga till alla som vill komma: Nu finns det bra villkor här. Nu kan vi öppna dörren – inte helt och hållet, för vi vet att det inte håller, men lite mer. Det är det som propositionen handlar om: att ge oss andrum för att kunna åtgärda det som måste åtgärdas.

Ledamoten vet dessutom att det finns en säkerhetsventil. Vi får låta migrationsdomstolarna pröva detta. Var går gränsen för det svårt sjuka barnet? Finns det tillräckliga skäl eller inte? Det får migrationsdomstolen avgöra. Jag tror att varken ledamoten eller jag är kapabel att säga var den gränsen går.

Anf. 81 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Det fanns en anledning till att våra partier tillsammans gjorde den här ytterst smala ventilen lite bredare 2014. Det var för att vi såg att den var för liten för att klara barnkonventionens krav.

Att få leva med sin familj är helt grundläggande. I dag röstar vi om förslag som kommer att förvägra några av världens mest utsatta barn, barn på flykt, att återförenas med sina föräldrar i Sverige. Det löser inte de problem som finns med gängkriminalitet. Jag har själv vänner som är rädda för sina barns liv till följd av den här konflikten. Detta löser inte det problemet.

Kom tillbaka med lösningar som stoppar rekryteringen av barn till kriminella gäng! Kom tillbaka med förslag som löser det enorma problemet med människor på flykt i dag! Kom tillbaka med en klimatpolitik som når klimatmålen! Kom tillbaka med en biståndspolitik som återupprättar Sve-

Prot. 2023/24:26
8 november

*Vissa skärpta villkor
för anhöriginvandring
och begränsade
möjligheter till
uppehållstillstånd
av humanitära skäl*

riges roll som humanitär stormakt där vi bygger fred och säkerhet globalt och stärker demokrati och mänskliga rättigheter!

Högre murar driver bara desperata människor i händerna på flykting-smugglare. Det löser varken kriminaliteten i Sverige eller situationen för de människor som är på flykt i världen i dag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Rebecka Le Moine, Jan Riise och Jacob Risberg (alla MP).

Anf. 82 MAURICIO ROJAS (L) replik:

Herr talman! Det här med humanitär stormakt är fint. Men innan vi är en stormakt måste vi vara en liten makt här hemma som upprätthåller rättsstaten, tryggheten och möjligheten att leva tillsammans på ett civiliserat sätt. Innan vi predikar för världen och åtar oss den rollen, som vi har gjort många gånger, måste vi ta på oss en roll som kanske är mycket mindre, som kanske inte passar personer med stora förhoppningar men som är väldigt viktig för Sverige.

Det som detta och många andra förslag som regeringen kommer att lägga fram syftar till är att begränsa migrationen. Det har vi sagt på många olika sätt. Vi håller på att lyckas med det. Vi vet att det finns ett väldigt stort migrationstryck i många europeiska länder. I Sverige har vi inte det. Det finns någonting som fungerar. Det är signalpolitik, det är sant, men signalerna är mycket viktiga. Vi signalerar att Sverige inte kan ta emot lika många människor som tidigare. Det är viktigt för oss.

Hur det kommer att drabba barn, vuxna eller familjer får vi se. Migrationsdomstolen ska också få säga sitt. En sak är dock viktig: De människor som behöver få en försörjning och en bostad för sina barn kämpar ihärdigt för att få det, och vi borde hjälpa dem att uppfylla kraven. Då skulle det bli mycket bättre för dem och för alla. Men att fortsätta att anhopa människor som går direkt in i utanförskap i områden där polisen i dag inte kan jobba löser inga problem, varken i Sverige eller i världen.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 5.)

§ 5 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU5 Vissa skärpta villkor för anhöriginvandring och begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av humanitära skäl

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (V, MP)

Votering:

259 för utskottet

33 för res. 1

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 62 SD, 57 M, 21 C, 16 KD, 10 L, 1 -

För res. 1: 17 V, 16 MP

Frånvarande: 15 S, 10 SD, 11 M, 7 V, 3 C, 3 KD, 2 MP, 6 L

Caroline Högström (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Prot. 2023/24:26

8 november

Punkt 2 (Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring och uppehållstillstånd av humanitära skäl)

1. utskottet

2. res. 2 (V, C, MP)

Votering:

240 för utskottet

54 för res. 2

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 62 SD, 58 M, 17 KD, 10 L, 1 -

För res. 2: 17 V, 21 C, 16 MP

Frånvarande: 15 S, 10 SD, 10 M, 7 V, 3 C, 2 KD, 2 MP, 6 L

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 6 Ändrade belopp i euro i försäkringsrörelselagen

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU14

Ändrade belopp i euro i försäkringsrörelselagen (prop. 2023/24:10)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 15 november.)

§ 7 Ekonomiska sanktioner mot terrorism

*Ekonomiska sanktioner
mot terrorism*

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU2

Ekonomiska sanktioner mot terrorism (prop. 2022/23:137)
föredrogs.

Anf. 83 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! När jag i går kväll ringde mitt vanliga videosamtal hem till min sjuåriga dotter och mina föräldrar satt jag och skrev på mitt anförande inför denna debatt. De frågade såklart vad debatten skulle handla om, och jag svarade att det skulle handla om ekonomiska sanktioner mot terrorism som syftar till att Sverige ska uppfylla sina internationella förpliktelser på sanktionsområdet samt göra det möjligt att frysa tillgångar i enlighet med ett beslut från FN:s säkerhetsråd.

Då hajade dottern till. Det var många begrepp som hon såklart inte förstod. Men FN var något hon kände till. Hon sa: FN är något bra, mamma. Det har vi pratat om i skolan. De försöker stoppa alla krig i världen. De tänker mycket på barnen och barns rättigheter och att alla familjer är olika. Men även om man är olika är man lika mycket värda.

Jag tänkte: Tänk vad underbart att vara sju år; när jag berättade vad jag skulle debattera om plockade hon endast upp det fina i det sammanhanget.

Herr talman! Tyvärr lever vi i en ganska mörk tid. Förutom ett tufft ekonomiskt läge som påverkar människors vardag och förutom grov gängkriminalitet, konflikter och krig har vi tyvärr dessutom ett läge där terrorism och våldsbejakande extremism fortsätter att vara ett överhängande hot mot vårt land och vårt sätt att leva.

Det är såklart svårt att ha en debatt om detta utan att nämna de fruktansvärda händelserna i Bryssel den 16 oktober då två svenskar tyvärr förlorade sina liv. Det som skedde var en attack mot Sverige, mot vår demokrati, mot vår öppenhet och mot den gemenskap som bland annat idrotten ska ge. Vi får aldrig låta terrorismen segra – inte i går, inte i dag och inte i morgon.

Dock har Sverige efter sommaren gått från att betraktas som ett legitimt mål för terrorattentat till att betraktas som ett prioriterat mål. I en tid då Sverige och världen blir farligare och fattigare för varje dag krävs det handlingskraft för att öka både svensk och internationell säkerhet.

Som jag nämnt i tidigare debatter om terrorism tog den socialdemokratiska regeringen initiativ till en ny nationell strategi mot terrorism. Det ledde till att vi kunde lämna över 28 propositioner med lagförslag som var specifikt riktade mot terrorism och våldsbejakande extremism. Strategin lade sedan grunden för två blocköverskridande överenskommelser om kampen mot terrorism. Det är såklart något som vi som land ska vara stolta över. Det är ett styrkebesked.

Det är välkommet att högerregeringen fortsätter det arbetet. Det har till exempel lett till att vi fattat beslut om att det ska vara straffbart att delta i terroristorganisationer. Vi socialdemokrater vill konstruktivt fortsätta de samtalen, om regeringen är beredd att sträcka ut handen för ett samarbete om detta.

I dag står jag här i kammaren tillsammans med ett utskott som är i princip enigt i fråga om att ställa oss bakom regeringens lagförslag om bland annat frysning av tillgångar för att förhindra och motverka finansiering av terrorhandlingar. Det är ett lagförslag som syftar till att Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden och förpliktelser på sanktionsområdet.

Dessa sanktioner och frysningar av tillgångar syftar till att främja fred och säkerhet, försvara demokratiska principer och mänskliga rättigheter, förhindra användning och spridning av massförstörelsevapen, förhindra cyberattacker och bekämpa terrorism.

Kanske kommer någon av de andra talarna att gå in mer på detaljerna. Men jag kan meddela att vi socialdemokrater står bakom regeringens lagförslag och förslaget i betänkandet i dess helhet.

Herr talman! Som jag nämnde i början av mitt anförande kan jag ibland önska att vi alla kunde se världen genom min dotters eller andra barns ögon. Kanske skulle det göra att vi ser lite ljusare på problematiken?

Som socialdemokrat kommer jag alltid att stå upp för diplomatiska lösningar och fredliga förhandlingar när det gäller mänskliga rättigheter och för att hantera konflikter. Terrorism och våldsbejakande extremism ska vi alltid bekämpa, alltid försvåra och alltid ha rätt verktyg för att förhindra – men det krävs mer än så. Det kanske viktigaste vi måste göra är att angripa roten till hatet, hotet mot demokratin och den minskade samhällsgemenskapen. Vi socialdemokrater anser därför att det är dags för ny nationell samling mot extremismen och för demokratin och tilliten i vårt land.

Avslutningsvis måste vi också lägga ännu mer kraft på att bekämpa orsakerna till terrorism och radikaliserings och våga adressera de underliggande orsakerna såsom fattigdom, social ojämlikhet och brist på utbildning. Det är inte ökad segregation, minskade satsningar på välfärden, ett hårt debattklimat eller spridningen av fake news och annan dynga på sociala medier som är lösningen, herr talman, utan det är tron på ökad samhällsgemenskap, solidaritet och mänskliga rättigheter.
(Applåder)

Anf. 84 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar justitieutskottets betänkande om ekonomiska sanktioner mot terrorism. Det kommer sannolikt inte att vara den debatt på temat som går till historien, men det är nog så viktigt att vi ställer oss bakom propositionens huvudsakliga innehåll, nämligen att göra det möjligt att frysa tillgångar om personer anses eller misstänks vara delaktiga i utförande av terrorhandlingar.

Jag vill också poängtera allvaret i det samlade arbete regeringen gör mot terrorism, inte bara i Sverige utan även i övriga Europa – inte minst mot bakgrund av att vi har haft ett fruktansvärt terrorattentat nyligen då två svenska medborgare mördades av en islamistisk terrorist.

Det är sorgligt att se hur Europa utvecklats under socialistiska och liberala regeringar, och det är sorgligt att se hur även Sverige utvecklats under socialistiska och liberala regeringar.

Vi får höra från Socialdemokraterna att vi måste angripa orsaken till att den här terrorismen slår så hårt mot oss i vår del av världen. Om Socialdemokraterna får bestämma handlar det då om tro på ökad samhällsgemenskap och att social rättvisa är vägen framåt. Jag frågar mig hur det ska gå till i praktiken. Ska Socialdemokraterna övertala en radikaliserad islamist att ingå i en samhällsgemenskap med oss andra? Det verkar som att Socialdemokraterna på riktigt tror att det är möjligt. Sverigedemokraterna ser inte det som en möjlig väg framåt. Den är däremot förenad med väldigt stora risker.

Vi har haft terrorattentat i Sverige med kopplingar till Islamiska staten och med islamistiska motiv. De har kunnat ske i vårt land på grund av att människor kunnat befinna sig här illegalt och på grund av ansvarslösa regeringar som inte i första hand har tagit säkerheten på allvar utan har trott på en möjlig samhällsgemenskap i ett mångkulturellt Sverige. Det är vad Socialdemokraternas regeringar har trott på i första hand. Tyvärr har vi fått leva med konsekvenserna av den naiva föreställningen om hur ett samhälle ska kunna hålla ihop. Vi har fått blod på våra gator till följd av naiva regeringars politik.

I det här sammanhanget finns det en reservation från Vänsterpartiet i betänkandet. De anser att det är alldeles för lågt ställda beviskrav för när sanktionerna ska kunna göras gällande. Man skriver att ett högre beviskrav skulle kunna minska risken för att sanktioner riktas mot oskyldiga personer och även att vissa etniska grupper misstänkliggörs i högre grad än andra. Det är ett beaktande från vänsterhåll som känns igen, och det är en röd tråd genom rödgröna regeringars samlade politik. Man tar andra perspektiv i beaktande i stället för att ha säkerhet och kamp mot terrorism som huvudprioritet.

Jag frågar mig hur en rödgrön regering skulle ha agerat i förhållande till den här lilla propositionen. Gissningsvis hade Vänsterpartiet fått genomslag för sina synpunkter. Det skulle inte vara konstigt, för så har det varit under rödgröna regeringar historiskt sett. Just den här typen av invändningar mot lagförslag har fått genomslag. Vi har haft rödgröna regeringar som värnat andra perspektiv än säkerhet. Därför, herr talman, är jag glad över att det finns en väldigt bred majoritet från utskottets sida som går betydligt längre än vad Vänsterpartiet vill i det här betänkandet.

I övrigt är jag väldigt glad över att vi har en regering som är fri från vänstersidans inflytande så att vi kan utforma en politik som på riktigt sätter svenskars och europeers liv främst när det kommer till kampen mot terrorism.

Anf. 85 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Herr talman! Ledamoten Marttinen svingar högt när han står i talarstolen. Jag skulle vilja ställa några enkla och snabba frågor till ledamoten. Han pratar tydligt om att den radikala islamisten är ett problem. Det finns nog ingen som tycker något annat, men jag undrar om någon föds till att vara radikal islamist.

Självklart måste man alltid jobba med både och. Det den socialdemokratiska regeringen gjorde var att ta fram en ny nationell strategi för att jobba mot terrorism. Vi lade fram 28 propositioner inom det här området, men vi menar också att det inte räcker. Man måste alltid jobba förebyggande även när det gäller de här frågorna.

Ingen föds som terrorist. Ingen föds som radikal islamist. Därför är det otroligt viktigt att jobba förebyggande med detta. Skulle ledamoten kunna svara på min fråga? Ska vi inte jobba förebyggande? Ska vi inte se till att inga barn eller unga hamnar utanför? Ska vi inte se till att fånga upp de barn och unga som växer upp inom de här åskådningarna? Ska vi inte jobba mot högerextremismens lika fientliga åsikter? Återigen: Föds man som radikal islamist eller har kanske radikalismen en viss hudfärg enligt ledamoten och Sverigedemokraterna?

Anf. 86 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Vi har helt enkelt helt olika syn på vad som är förebyggande politik och vad som kan göra skillnad. Man kan läsa de rapporter som Säkerhetspolisen gett ut genom åren. De delger oss att den största tillväxten av våldsbejakande extremism i Sverige finns inom den våldsbejakande islamismen. Den har väldigt stark koppling till den stora migration till Sverige som inte minst Anna Wallentheim och hennes parti har klappat händer för genom årtiondena.

Jag ska svara på hur vi ska jobba förebyggande. Vi fick höra att den rödgröna regeringen levererat 28 propositioner mot terrorism. Vi hade blivit mycket gladare om de hade utvisat 28 våldsbejakande terrorister från vårt land, men det var ingenting Socialdemokraterna lyckades göra under sin regeringstid. Terroristerna lever tvärtom kvar i Sverige nu, är flaggade av Säkerhetspolisen och går omkring på våra gator. Det är resultatet av Socialdemokraternas politik.

Visst, kör med er förebyggande politik! Föreslå social rättvisa! Föreslå inkomstfördelning och allt vad det är! Men jag tror att den typ av extremism som vi pratar om här är mer djupt rotad än så. Jag tror inte att man når någon större framgång genom att dela ut bidrag till dem som är mindre bemedlade, utan det krävs helt andra åtgärder. Dessa personer ska helt enkelt utvisas från landet, och de extremister som söker sig till Sverige ska inte släppas in från första början. Då har vi kommit en väldigt bra bit på väg.

Anf. 87 ANNA WALLENTHEIM (S) replik:

Herr talman! Det finns olika rapporter som man kan läsa med olika ögon. Det kan vi väl konstatera. Nationellt centrum för terrorhotbedömning har konstaterat att våldsbejakande islamism och våldsbejakande högerextremism just nu göder varandra. Det är den utveckling vi ser i Sverige. Vi har inte bara en växande islamism utan också en växande högerextremism som just nu ser till att båda de här grupperna växer sig alltför starka. Båda sidorna av den här extremismen tjänar i längden på att vi har ökade motsättningar, på att vi har ett hat och på att vi har en minskad samhällsgemenskap. Det är viktigt att vi vågar se alla delar av den här politiken och att vi också inför politik som ser till att vi jobbar förebyggande. Jag tror på det. Jag kommer alltid att tro på social jämlikhet i första ledet.

Ett annat fundamentalt problem i Sverige i dag är tyvärr att vi har ett regeringsunderlag som omöjliggör det helhetsgrepp som krävs i kampen mot terrorismen och den våldsbejakande extremismen. Uppmaningar till bokbål är någonting som flera pekar på som ett växande problem och ett sätt att understödja det hat och de växande problem vi ser i världen. Det får direkta konsekvenser för vårt lands säkerhet och leder till ökad otrygghet för många av de svenska medborgare som bor här. Det är sådant som jag också tycker att vi borde våga prata om, men det är väldigt sällan Sverigedemokraterna vågar göra det.

Anf. 88 ADAM MARTTINEN (SD) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att illegala migranter som skulle ha utvisats från Sverige och Europa har genomfört terrorattentat och dödat oskyldiga människor i Sverige och Europa. De hade aldrig varit i Sverige eller Europa om Sverigedemokraterna fått bestämma. Tusentals personer som i dag befinner sig i Sverige och som Socialdemokraterna välkomnat utgör ett direkt terrorhot mot vårt land. Det är fråga om människor som sjunger visor med antisemitiska texter om hur man vill förinta Israel som nation. De hade aldrig varit här om Sverigedemokraterna fått bestämma.

Både Europa och inte minst Sverige befinner sig i ett allvarligt säkerhetsläge. Jag tänker på alla de IS-an slutna som kunde åka från Sverige till Syrien och Irak och delta i de terrorkrig som begicks för att sedan välkomnas tillbaka, till och med flygas tillbaka, till Sverige med den svenska rege-

ringens goda minne. De lever här i dag som fria medborgare. Så hade det inte sett ut om Sverigedemokraterna fått bestämma.

Det är ganska stora skillnader mellan Socialdemokraternas så kallade förebyggande politik och Sverigedemokraternas inriktning och syn på hur man bygger ett tryggt och säkert land. Det är skillnader som jag tycker är väl värda att belysa i en debatt som denna.

Anf. 89 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Herr talman! Europa har under de senaste decennierna drabbats av en lång rad mycket allvarliga terroristdåd. Det har främst rört sig om islamistiskt motiverad terrorism, men det har också förekommit attentat med exempelvis högerextrema agendor. Efter terrordådet på Drottninggatan för fyra år sedan blev det tydligt att hotet från terrorismen är reellt även i Sverige.

Sverige har under ett antal år haft en förhöjd terrorhotnivå. Men under året har hotbilden skärpts ytterligare. Den 17 augusti beslutade chefen för Säkerhetspolisen att höja terrorhotnivån från en trea till en fyra på en femgradig skala. Terrorhotet mot Sverige bedöms därmed vara stort.

Hotbilden mot Sverige har successivt förändrats, och attentatshotet från aktörer inom våldsbejakande islamism har under året ökat. De senaste årens desinformationskampanjer om den svenska socialtjänsten har fått stor spridning i den muslimska världen, liksom under senare tid rapportering om koranbränningar. Sverige har gått från att vara ett västland bland andra till att pekas ut som ett prioriterat mål för våldsbejakande islamister.

Att denna utsatthet inte enbart är en teoretisk risk utan en i allra högsta grad konkret hotbild blev alltför tydligt i Bryssel den 16 oktober, när två svenska fotbollssupportrar mördades just för att de var svenskar.

Den ökande och alltmer synliga antisemitismen, både i Sverige och i Europa i övrigt, gör den judiska gruppen särskilt utsatt. Hamas bestialiska angrepp på samhällen i södra Israel för en månad sedan visar att den våldsbejakande islamismen inte skyr några medel.

Regeringen arbetar brett med att stärka Sveriges säkerhet i stort och däri också skyddet mot terrorismen. Regeringen överlämnade exempelvis i går en proposition till riksdagen med förslag som bland annat gör det möjligt att återkalla uppehållstillstånd om det kan antas att personen kommer att bedriva statsstyrt företagsspioneri eller verksamhet med koppling till terrorism.

I det ärende vi behandlar i dag tas ytterligare steg för att förhindra och motverka finansiering av terrorhandlingar genom att det skapas förutsättningar för att frysa tillgångar för den som är misstänkt eller dömd för brott enligt terroristbrottslagen eller är uppsatt på sanktionslistor. Att strypa finansiering till våldsbejakande extremism är av avgörande betydelse för att reducera terroristhotet, både i Sverige och globalt. Det är därför välkommet och viktigt att vi i dag kan ta ytterligare steg.

Jag noterar dock att Vänsterpartiet återigen uppvisar en lättsinnig hållning i förhållande till hotet från terrorismen. Det kan tyckas att ett höjt beviskrav är av marginell betydelse. Men rent praktiskt kan det innebära att terrorfinansiering kan fortgå längre och i större omfattning än vad som är nödvändigt. Det är därför bekymmersamt att man går fram med ett sådant förslag. Men det som bekymrar mig allra mest är naturligtvis att Vänsterpartiet i framtiden skulle kunna bli en del av en rödgrön regering

och ha inverkan på den svenska terroristpolitiken. Då skulle jag vara bekymrad på allvar.
(Applåder)

Prot. 2023/24:26
8 november

*Ekonomiska sanktioner
mot terrorism*

Anf. 90 GUDRUN NORDBORG (V):

Herr talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation. Vänsterpartiet ställer sig bakom propositionen i dess helhet med ett undantag. Vi tycker att det är mycket i regeringens proposition som är värdefullt och viktigt. Det stöder vi till fullo. Men vi är emot att man ska vidta den här viktiga åtgärden, frysning, med ett svagt beviskrav. Enligt propositionen ska det räcka att man är skäligen misstänkt för brott här eller i annat land. Beslutet behöver ha en fastare förankring än så. Vi menar att det är angeläget att det är sannolika skäl som ska gälla.

Det har förts fram här att detta skulle innebära att Vänsterpartiet på ett lättsinnigt sätt öppnar slussarna för terrorism. Det är givetvis en grov över-skattning av det krav som vi framställer av rättssäkerhetsskäl.

Jag är stolt över att Vänsterpartiet håller på de svenska principer som ska gälla i ett svenskt rättssystem och en svensk demokrati.

Det högre beviskravet minskar risken för misstag, och vi vet att sådana förekommer redan i dag där oskyldiga riskerar att inkluderas och där risken ökar om man har en annan etnicitet än rent svensk och är ”icke-vit”. Vi instämmer genom detta i remissinstansernas kritik, och även Lagrådet har yttrat sig.

Jag uppskattade mycket det Anna Wallentheim framförde om att vi måste agera mycket mer förebyggande. Det handlar om att angripa sociala orättvisor, etnisk diskriminering och det som föder hot och hat. Vi ska inte bygga vårt rättssystem och vår politik på skrämselfpropaganda. Vi ska ha respekt för det onda som kan slå till och verka även i vårt samhälle, men vi ska inte driva det så långt att vi utarmar de rättsliga principer som gäller här.

Det är oerhört viktigt att vi håller fast vid de mänskliga rättigheterna och fokuserar på en framtid där vi bygger ett Sverige där barn har rätt att känna hopp och framtidstro oavsett om de är födda vita eller med annan hudfärg.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 november.)

§ 8 Vissa frågor om justitieråd och om advokater

Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU3

Vissa frågor om justitieråd och om advokater (prop. 2022/23:135)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 15 november.)

§ 9 Ledarhundar

Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU2
Ledarhundar (prop. 2022/23:122)
föredrogs.

Anf. 91 KARIN SUNDIN (S):

Herr talman! Det är ofta lite av en utmaning att debattera en fråga när man saknar egen erfarenhet i ämnet. Som politiker har vi med oss olika kunskaper och erfarenheter, men ingen av oss är människa nog att på egen hand bära all samlad erfarenhet.

Som fullt seende är det svårt att föreställa sig hur det är att leva med en kraftig synnedsättning, att sakna ledsyn eller att vara helt blind. Därmed är det svårt att fullt ut förstå vilken skillnad en ledarhund kan göra. Jag har därför inför denna diskussion och detta beslut, som nog de flesta av oss som deltar i debatten, fört en dialog med Synskadades Riksförbund och andra intresseorganisationer som bär med sig erfarenheter av att leva som synskadad eller blind i Sverige i dag.

Jag har också lyssnat till Ida Östlund, som i en dokumentär i Sveriges Radio berättar om sitt liv med ledarhund och sin väntan på en ny ledarhund. Ida Östlund var i riksdagens socialutskott i april 2017 och berättade om betydelsen av ledarhund. Det är länge sedan nu och innan jag själv satt i socialutskottet, men i tiden ändå någonstans i början av den process som har lett oss fram till dagens debatt.

I radiodokumentären beskriver Ida så väldigt väl kaoset på Stockholms centralstation i rusningstrafik. Det kaoset kan vara en prövning för vem som helst, också för mig som ofta dagpendlar mellan Örebro och Stockholm. Ida använder ordet katastrof när hon beskriver hur det är att som blind gå med vit käpp bland stressade människor som springer in i varandra. Om någon springer in i käppen kan den gå av, och då står hon där i kaoset utan hjälpmedel.

Att i stället gå på Stockholms central med en taggad ledarhund gör all skillnad i världen, säger Ida. Att få en taggad ledarhund, att hund och förare tillsammans utgör ett väl fungerande ekipage, kräver många timmars jobb och ett stort mått av tålamod. Men när det funkar och man glider fram genom Stockholms centralstation lika lätt som en kanot i en sjö är det värt all möda i världen, berättar Ida.

Genom den beskrivningen förstår i alla fall jag lite bättre vilken frihet en ledarhund kan ge och att en ledarhund sparar väldigt mycket tid, energi och kraft som i stället kan läggas på annat.

Herr talman! Den dåvarande regeringen aviserade redan i budgetpropositionen för 2018 att man hade för avsikt att föra över den myndighetsutövning gällande ledarhundsverksamheten som i dag ligger hos Synskadades Riksförbund till Myndigheten för delaktighet. Rent principiellt är frågan ganska enkel. Det är av stor vikt att alla former av myndighetsutövning organiseras på ett sådant sätt att det inte uppstår intressekonflikter som gör att verksamheten, själva myndighetsutövningen, kan ifrågasättas.

I dag är det alltså en ideell förening, Synskadades Riksförbund, som har befogenheten att bevilja dispositionsrätt för ledarhund. Det gäller både för föreningens egna medlemmar och för dem som inte är medlemmar. En ideell förening har samtidigt till uppgift att tillvarata sina medlemmars

intressen. Hur väl en ideell förening än agerar i myndighetsutövningen finns det en risk att den som står utanför föreningen upplever att föreningen gynnar sina egna medlemmar och därför känner ett misstroende mot myndighetsutövningen. Denna risk finns också tydligt formulerad i remissvaren som har föregått behandlingen av detta ärende. Detta motive-
rar den förändring som nu ligger på riksdagens bord: att flytta ansvaret för
tilldelningen av ledarhundar från en ideell förening till en statlig förvalt-
ningsmyndighet.

Herr talman! Det är inte alla verksamhetsförändringar som har förbe-
retts under så lång tid som den vi nu debatterar. Myndigheten för delaktig-
het har förberett sig för uppgiften sedan 2018. Det är naturligtvis av stor
vikt att den erfarenhet som Synskadades Riksförbund har av att bedriva
myndighetsutövningen tas till vara, inte minst för att inte handläggningen
ska tappa i tempo. Därom tycks alla vara överens.

Processen kring var huvudmannaskapet för besluten om dispositions-
rätten för ledarhundar ska ligga har redan tagit många år, mycket energi
och mycket kraft. Det är tid, energi och kraft som behöver läggas på annat,
som att fortsätta utveckla verksamheten och se till att fler kan få tillgång
till ledarhund snabbare.

Jämfört med våra grannländer har Sverige ett lågt antal ledarhunds-
ekipage. I Norge finns det enligt uppgift från Norges Førerhundforbund
nästan dubbelt så många ledarhundsekipage som i Sverige sett i relation
till befolkningen. Det borde vi prata mer om. Vi borde prata mer om hur
vi i Sverige kan ge fler blinda möjligheten att använda den tid, energi och
kraft som en ledarhund ger till att leva ett friare liv och till att förverkliga
ens bästa stämningars längtan. Därför, herr talman, är det bra att vi nu snart
är framme vid ett beslut om myndighetsutövningen. Det är också bra att
det i regeringens proposition tydligt anges att överföringen bör följas upp.

Jag yrkar bifall till socialutskottets förslag.

Anf. 92 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Karin Sundin för anförandet.

Det var trevligt att höra Ida Östlunds berättelse om vilken skillnad det
gör att ha en ledarhund. Av anförandet kunde man också uppfatta att dis-
kussionen handlar om ledarhundars vara eller inte vara, men så är det inte.
Sverige har sedan lång tid tillbaka en verksamhet med ledarhundar.

Den behöver förbättras på olika sätt. Det konstaterade ledamoten också
i sitt anförande, och vi behöver lägga tid och kraft på att utveckla det hela.
Just därför blir det lite märkligt att förslaget till beslut, alltså den stora för-
ändring som föreslås i dag, inte handlar om att utöka ledarhundsverksam-
heten eller om att göra det mer som i Norge. Det handlar inte i sak om att
göra det bättre för dem som har behov av ledarhundar, utan det handlar om
att föra över ansvaret från Synskadades Riksförbund till en statlig förvalt-
ningsmyndighet.

Ledamoten tyckte att det var viktigt att lägga tid, energi och kraft på
det som är viktigt i den här frågan. Då tänker man sig ju att det måste ha
varit en enorm kritik emot Synskadades Riksförbund och deras sätt att han-
tera ledarhundsverksamheten, när det som vi lägger tid och kraft och ener-
gi på i dag faktiskt är att flytta verksamhet från deras ansvarsområde till
Myndigheten för delaktighet. Men så är det inte. Min fråga till ledamoten

och Socialdemokraterna är därför: Varför är det så viktigt att flytta över ansvaret till en statlig förvaltningsmyndighet?

Anf. 93 KARIN SUNDIN (S) replik:

Herr talman! Mitt anförande och det jag berättade om Ida Östlunds erfarenheter var ett sätt att sätta en till sin natur väldigt teknisk fråga i sitt sammanhang och beskriva vad vi här i riksdagen beslutar om. Men ledamoten har alldeles rätt i att frågan i sig inte handlar om utvecklingen av ledarhundsverksamheten utan om hur vi ska bedriva myndighetsutövning i Sverige.

Precis som jag tydligt sa i mitt inlägg är det av stor principiell vikt att all myndighetsutövning bedrivs på ett sådant sätt att det inte kan finnas risk för intressekonflikter. Det faktum att en medlemsorganisation har ansvaret för myndighetsutövning både när det gäller de egna medlemmarna och dem som inte är medlemmar har givit upphov till en sådan risk. Detta finns tydligt uttryckt i de remissvar som ligger till grund för dagens beslut, och detta bör vi som lagstiftare ta i beaktande. Därför är det glädjande att vi nu efter många år är redo att gå till beslut och förändra detta.

Det är ingen kritik mot det sätt på vilket verksamheten har bedrivits fram till i dag, men det är ett sätt att säkerställa att det framöver inte uppstår risk för intressekonflikter och det misstroende som det kan föra med sig.

Att vi nu efter många års diskussion om denna fråga är redo att gå till beslut kommer att frigöra tid, kraft och energi till att fortsätta diskussionen om hur vi kan utveckla verksamheten.

Anf. 94 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik:

Herr talman! Just nu lägger vi ju tid, kraft och energi på att diskutera vem som ska ha ansvaret när vi kunde ha lagt den tiden, kraften och energin på att utveckla verksamheten i stället. Den utredning som gjordes kunde ju mer ha fokuserat på de delarna.

Nu var det i socialdemokratisk regi som utredningen startade. Redan 2018 lovades Myndigheten för delaktighet att detta skulle flyttas över dit, och det har man sedan förberett trots att det inte funnits något riksdagsbeslut i saken.

Det som förvånar mig lite grann i Socialdemokraternas inställning till frågan är inte tilltron till de statliga myndigheterna, för vi vet ju att den är grundmurad hos socialdemokratin, utan snarare bristen på tilltro till civilsamhället. I andra frågor står ju Centerpartiet och Socialdemokraterna sida vid sida och axel mot axel för att försvara civilsamhällets, föreningslivets, studieförbundens och de ideella organisationernas förmåga att ta ansvar, utveckla samhället och sköta sina uppgifter, men här saknas tilltron. Ledamoten säger själv att det inte handlar om någon kritik mot Synskadades Riksförbund och deras sätt att sköta verksamheten, utan det är principerna som är det viktiga.

Ibland måste man kanske titta på hur verkligheten ser ut också, om det nu finns en välfungerande verksamhet i dag. Vi vet att det funkar i dag, men vi vet inte hur det kommer att bli när Myndigheten för delaktighet tar över. Varför ska man då slå sönder verksamheten? Varför inte i stället visa tilltro till civilsamhället och Synskadades Riksförbund för den väldigt bra verksamhet som man har bedrivit?

Anf. 95 KARIN SUNDIN (S) replik:

Herr talman! Jag är den första att försvara civilsamhällets otroligt viktiga roll för vårt samhälle och för utvecklingen av det. Men det är också viktigt att försvara rättsstatens principer, och en av dem är att myndighetsutövning bör bedrivas av myndigheter. Jag tycker att de remissvar som ligger till grund för den diskussion vi har i dag tydligt visar att det finns en risk med den ordning som gäller i dag.

De erfarenheter som Synskadades Riksförbund har av att bedriva den här verksamheten är väldigt viktiga att ta till vara. Precis som Synskadades Riksförbund påpekar har de den breda erfarenheten och kunskapen om hur det är att leva med en synnedsättning eller att vara blind i Sverige i dag. Det är oerhört viktigt att vi fortsätter att värna detta. Där kommer myndigheten att ha en viktig roll och uppgift att fortsätta att föra dialog.

Vi behöver kunna hålla flera tankar i huvudet samtidigt. Att staten genom sina förvaltningsmyndigheter ser till att upprätthålla de statliga besluten är en princip som gäller i nästan alla andra delar av vårt samhälle. Den bör också omfatta ledarhundsverksamheten.

Anf. 96 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, eller funktionsrättskonventionen som den också kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 30 december 2006. I Sverige antog riksdagen konventionen två år senare, den 13 november 2008, och den trädde i kraft i Sverige den 14 januari 2009.

I funktionsrättskonventionen finns 50 artiklar, och dessa artiklar har Sverige åtagit sig att följa när riksdagen valde att ratificera konventionen. Därför förvånar den nuvarande regeringen mig och Vänsterpartiet när man föreslår att ansvaret för ledarhundsverksamheten ska föras över från Synskadades Riksförbund till en förvaltningsmyndighet som regeringen kommer att bestämma, om nu förslaget går igenom.

Detta skulle innebära att regeringen underminerar den viktiga roll som organisationer som företräder personer med funktionsnedsättningar har i att tillvarata denna grups intressen vid lagändringar, vilket bland annat specificeras i konventionens artikel 4. I artikel 4 står det nämligen så här: ”I utformning och genomförande av lagstiftning och riktlinjer för att genomföra denna konvention och i andra beslutsfattande processer angående frågor som berör personer med funktionsnedsättning ska konventionsstaterna nära samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning, däribland barn med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.”

De flesta av de intresseorganisationer som representerar synskadade, blinda och personer med dövblindhet har lämnat remissvar som avstyrker regeringens lagförslag.

Exempelvis anser Svenska Brukshundsklubben att ansvaret ska ligga hos den aktör som har den unika helhetsbilden och som kan ge bäst hjälp och trygghet för den synskadade.

Svenska Kennelklubben anser att Synskadades Riksförbund under lång tid har byggt upp en fungerande verksamhet som gett dem unik expertis och kunskap.

Synskadades Riksförbund anför att förbundets helhetsperspektiv inte finns någon annanstans och att förbundet även har goda förutsättningar att skapa former för samråd och dialog för ett ökat medinflytande i frågor som rör ledarhundsförarna. Vidare menar förbundet att trovärdigheten för myndighetsutövningen handlar om hur verksamheten är organiserad, att verksamheten är transparent och att personalen har rätt kompetens för att bedriva myndighetsutövning och verksamhetens övriga delar på ett bra sätt.

Även andra remissinstanser avstyrker detta förslag, såsom Dogs in service and aid, Förbundet Sveriges Dövsblinda, Kustmarkens Hundtjänst AB, Ledarhundsklubben – Stockholms och Gotlands län samt Riksorganisationen Unga med synnedsättning.

Herr talman! Vänsterpartiet instämmer med de nämnda remissinstanserna och anser att ansvaret för ledarhundsverksamheten ska ligga kvar hos Synskadades Riksförbund. Det har funkat bra att staten står för finansieringen och stödet vid upphandling, att man är behjälplig med formulering av avtal och också ansvarar för tillsynen av verksamheten. De har, som jag har nämnt innan, över tid upparbetat en unik expertis och kompetens i fråga om ledarhundsverksamheten som är svår att ersätta om ansvaret flyttas till en annan aktör. Det har inte heller skett någon ändring i förutsättningarna som gör det olämpligt för Synskadades Riksförbund att utöva myndighetsansvar när det gäller tilldelning och återtagande av ledarhundar.

Vänsterpartiet ställer sig kritiskt till att man kan hitta på problem som inte existerar, för det anser Vänsterpartiet är att misskreditera det viktiga och gedigna arbete som Synskadades Riksförbund har bedrivit i alla dessa år i fråga om ledarhundsverksamheten.

Det är viktigt att konventionen följs genom att beakta de remissvar som har getts av de organisationer som företräder dem som träffas av regeringens lagändringsförslag. Men, herr talman, det är just något med den regering vi har och detta med att bejaka civilsamhällets intressen som leder till min sista punkt.

Herr talman! Regeringens lagförslag kan nämligen kritiseras utifrån den oroande utveckling för civilsamhället i Sverige som vi bevitnat sedan högerregeringen tillträdde. Man vill begränsa civilsamhällets demokratiska röst och självständighet. Det ser vi i en rad olika förslag som träffar olika redan utsatta grupper i samhället. Givetvis tänker jag på de minskade medlen till studieförbunden, de etniska föreningarna och konsumentorganisationerna. Denna regering går till och med på organisationerna för funktionsnedsatta genom att ta ifrån Synskadades Riksförbund det viktiga ansvar som man har över ledarhundsverksamheten när det gäller att säkerställa synnedsattas och blindas rättigheter, delaktighet och jämlikhet. Det kan tolkas som att man vill slå ned på funktionsrättsorganisationers rätt att vara med och påverka det som rör deras rättigheter. Detta är något som Vänsterpartiet kraftigt vänder sig mot.

Riksdagen bör avslå propositionen, och regeringen bör genomföra en ny utredning om verksamheten med ledarhundar i syfte att återkomma med ett lagförslag där myndighetsansvaret kvarstår hos Synskadades Riksförbund. Därför vill jag yrka bifall till reservation 1.

Herr talman! Karin Sundin berättade om Ida som var i utskottet 2017. Jag minns den dagen väldigt väl. Jag satt nämligen i utskottet då, och det var faktiskt Idas berättelse om att leva med och utan ledarhund samt Synskadades Riksförbund som fick mig att sätta mig på mitt kontor och grotta ned mig i dessa frågor och ta fram motioner och förslag på området. Tack för den påminnelsen, Karin!

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. I dag diskuterar vi, som flera andra har framfört, en väldigt viktig fråga, nämligen förslaget om att överföra ledarhundsverksamheten från Synskadades Riksförbund till Myndigheten för delaktighet. Detta är en förändring som väcker oro hos många men också ett stort engagemang. Det är ofta så att en förändring väcker både debatt och oro. Man vet vad man har, men man vet sällan riktigt vad man får.

Jag tänkte göra en tillbakablick med lite snabba fakta så som jag har uppfattat dem.

Redan 1988 låg ansvaret för ledarhundsverksamheten på en myndighet, eftersom Statens hundskola då omvandlades till en renodlad myndighet. Myndigheten omvandlades 1992 till ett aktiebolag, som tyvärr försattes i konkurs våren 2002. Ett annat aktiebolag köpte upp bland annat ledarhundsverksamheten, ett bolag i den koncern som ägdes av Synskadades Riksförbund.

Men bristen på ledarhundar, ökade krav vid användning av statliga medel, upplevda osunda konkurrensförhållanden samt att transparensen i processen vid tilldelning av ledarhundar ansågs bristfällig gjorde att regeringen 2005 valde att lämna in en proposition med förslag till förändringar av verksamheten.

När Synskadades Riksförbund 2006 fick ansvaret för ledarhundsverksamheten var det efter att regeringen hade gjort bedömningen att det vid det tillfället inte fanns någon lämplig myndighet som kunde ansvara för ledarhundsverksamheten. Man valde då i stället att i lag reglera verksamheten avseende tilldelning och återtagande av ledarhundar, det vill säga myndighetsutövningen.

Redan när dessa förslag behandlades i utskottet och i riksdagen lyftes det fram tveksamheter kring att myndighetsutövning skulle överlämnas till en ideell förening. Detta är också en av anledningarna till att vi har dagens debatt.

Myndigheten för delaktighet bildades 2014 och har av nuvarande regering och dåvarande regering bedömts vara rätt myndighet för att ha det samlade ansvaret för ledarhundsverksamheten. Arbetet med att samla ledarhundsverksamheten på en myndighet har alltså pågått sedan många år.

Herr talman! Det förslag som nu ligger på bordet innebär en överföring av ansvaret för ledarhundsverksamheten till Myndigheten för delaktighet. Det skulle innebära att en och samma myndighet prövar ansökningar och tilldelar ledarhundar och samtidigt ansvarar för information, utbildningar, veterinärvård med mera.

Men som jag sa, herr talman, väcker förändringar alltid debatt och oro. Man vet vad man har, men man vet inte vad man får. Det är denna oro som vi som parti har haft tidigare. Vi har under hela processen tidigare varit emot en flytt av verksamheten. Vi har stretat emot så länge det har känts

Ledarhundar

meningsfullt. Men nu kändes ärendet långt framskridet. Och det finns en tydlig majoritet i frågan och med det också en tydlig utgång.

För oss är det dock viktigt att framhålla att Synskadades Riksförbund under en lång tid har varit en central aktör i denna verksamhet. De har byggt upp en stor erfarenhet och kunskap på området. Det är viktigt att vi inte förlorar den värdefulla kompetensen och erfarenheten i det framtida arbetet. Det är nödvändigt att vi ser till att övergången genomförs på ett sådant sätt att man inte kompromissar med kvalitet eller tillgänglighet i fråga om service för dem som är beroende av ledarhundar.

Det är också viktigt att vi garanterar att myndigheten har de resurser och den expertis som krävs för att säkerställa en smidig övergång och för att man ska kunna fortsätta att erbjuda en hög standard i fråga om stöd och utbildning till dem som har beviljats ledarhundar.

Herr talman! Efter en god dialog med regeringen känner jag mig trots allt trygg med att förslaget inte kommer att leda till försämringar. Dessutom har regeringen lyssnat när det gäller den viktiga frågan om åldersgräns för beviljande av ledarhund. Man har valt att ge Myndigheten för delaktighet i uppdrag att se över nuvarande åldersgräns i syfte att överväga fördelar och nackdelar med en sänkt åldersgräns. Därför yrkar Sverigedemokraterna i dag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 98 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik:

Herr talman! Ledamoten sa precis att vi vet vad vi har men inte vad vi får, och det är väl väldigt talande för just den här frågan. Vi vet precis vad vi har. Vi har Synskadades Riksförbund som har ansvaret för ledarhundsverksamheten. Vi vet att det är en väl fungerande verksamhet; det finns ingenting i underlaget som tyder något annat. Vi vet att det finns kritiska röster emot det, att det finns de som tror att det kanske görs någon felaktig bedömning någon gång.

Tittar vi å andra sidan på de statliga myndigheterna som gör bedömningar hela tiden, exempelvis Försäkringskassan, vet vi ju att alla inte är helt nöjda med de beslut som kommer därifrån heller. Det är inte en garanti att man blir nöjd med besluten bara för att det är en statlig förvaltningsmyndighet som håller i dem.

Vi vet vad vi har men inte vad vi får. Däremot vet vi, och det lyfter ledamoten fram, att förändringar skapar debatt och oro och att detta tidigare har gjort att Sverigedemokraterna inte stod bakom en överflyttning av ledarhundsverksamheten från Synskadades Riksförbund till en statlig förvaltningsmyndighet. Men nu, förklarar ledamoten, finns det en tydlig majoritet för att göra det här, så då tycker de likadant.

För mig blir det lite knepigt. Man har i grunden en åsikt om att det här är en felaktig eller onödig förändring som skapar debatt och oro. Men nu finns det en tydlig majoritet i riksdagen, man har haft en bra dialog med regeringen och då är det inte längre så viktigt vad man själv tycker egentligen.

Så uppfattade jag ledamotens anförande, herr talman. Jag vill gärna be ledamoten att förtydliga: Tycker Sverigedemokraterna att det här i grunden är en bra och nödvändig förändring, eller tycker Sverigedemokraterna inte det?

Anf. 99 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Tack, Christofer Bergenblock, för en väldigt delikat fråga som jag absolut ska svara på!

Sverigedemokraterna har, som jag sa i mitt anförande, länge varit motståndare till detta. Vi har tyckt att man inte ska röra någonting som har fungerat bra. Vi har tyckt att man inte ska flytta det av ren princip.

Arbetet har pågått väldigt länge, och när diskussionen åter blommade upp för inte så länge sedan inför propositionen var vi fortfarande emot förändringen. Men information är aldrig av ondo, och vi ansåg att ärendet var så långt gånget att det inte var någon mening att streta emot. Vi såg hellre att vi tog möjligheten att göra våra inspel och på så sätt vara delaktiga i beslutet och göra det så bra som möjligt. Det är den enkla anledningen till att vi har stått bakom detta.

Beslutet har föregåtts av diskussioner med Synskadades Riksförbund från både vårt och regeringens håll. Synskadades Riksförbund har förstått situationen och att det skulle bli så här och också valt att säga att man väljer att göra det bästa av situationen. Man kommer att ställa sig bakom detta och göra det bästa av det.

I grunden såg vi alltså inte att detta var nödvändigt, men i steg två ville vi göra det bästa möjliga av det genom att vara med i processen och påverka. I stället för att prompt stå fast vid ett beslut bara för sakens skull är vi hellre med och påverkar det i rätt riktning.

Anf. 100 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik:

Herr talman! Att Synskadades Riksförbund är beredda att göra det bästa av situationen är inte så konstigt, för det är ju de som kommer att vara drabbade av den situation som kammaren i Sveriges riksdag beslutar om. Men vi som sitter i riksdagens kammare och fattar beslut måste fullt ut ta ansvar för dessa beslut, och vi kan se till att det blir en annan situation för Synskadades Riksförbund – en situation där man inte gör den här överflyttningen.

Jag måste ändå säga, herr talman, att det är en något märklig förklaring från Sverigedemokraterna när man säger att man anser att ärendet är så långt gånget att det är för jobbigt att fatta ett annat beslut. Vad gäller påverkan i ärendet har vi haft propositionen från regeringen att hantera. Det har inte skett några förändringar i beredningen från utskottets sida, utan det som lyfts fram från regeringen som lagförslag är det som utskottet sedan har ställt sig bakom. Det som har lyfts fram att man behöver se över framgent, till exempel 18-årsgränsen, har utskottet också ställt sig bakom.

Det har inte skett några förändringar i utskottet, och det finns väldigt lite som tyder på att det har varit något starkt sverigedemokratiskt inflytande under vägen. I så fall hade förmodligen inte överflyttningen skett till en statlig förvaltningsmyndighet från Synskadades Riksförbund.

Herr talman! Jag tackar för de svar jag har fått från ledamoten. Det föranleder ingen ny fråga.

Anf. 101 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Lite spännande att svara på en fråga som inte är ställd, tänker jag!

Ledamoten säger att Synskadades Riksförbund blir ”drabbade”. Jag vill ändå poängtera att det ju inte är det som den här frågan handlar om.

Frågan handlar om att säkerställa att de som är gravt synskadade eller blinda kan ha en ledarhund. Det är vad det handlar om. Så länge verksamheten – var den sedan ligger – fungerar kommer jag att vara nöjd, och det kommer vi också att följa upp. Det framgår av handlingarna.

Nu fick vi möjlighet att vara med tidigare i processen och titta på det förslag som skulle läggas i utskottet. När vi såg att det barkade hitåt ansåg vi att det var ett bättre alternativ att vara med och påverka där än att prompt stå fast vid ett nej.

Anf. 102 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 från Centerpartiet, som innebär att propositionen avslås i sin helhet.

Jag har en gång i tiden, herr talman, fått lära mig att man inte ska laga det som inte är trasigt. Det kanske låter som en självklarhet. Men det är det inte, och dagens debatt om ledarhundar är verkligen ett bevis på detta.

Trots att verksamheten kring ledarhundar i dag sköts på ett utmärkt sätt av Synskadades Riksförbund vill en majoritet i riksdagen nu frånta dem ansvaret för att i stället flytta över den till en statlig myndighet. Varför, kan man undra.

I grunden skulle jag vilja säga att det här handlar om den klassiska konflikten mellan staten och civilsamhället, det vill säga vem man har mest tilltro till. Det är ingen hemlighet att vi i Centerpartiet har en grundmurad tilltro till civilsamhället och alla de föreningar, organisationer, studieförbund, samfund med flera som varje dag bidrar till att bära upp samhället.

Dock är vi inte naiva. Det förekommer naturligtvis problem även inom den ideella sektorn, och därför behövs kontrollsystem och tydliga kriterier för att man ska uppbära bidrag eller få uppdrag av samhället. Att å statens vägnar utföra myndighetsutövning är naturligtvis ett uppdrag som kräver särskild kunskap, kompetens och varsamhet. Men just därför är regeringens förslag så förvånande i det här fallet.

Herr talman! Den ideella föreningen Synskadades Riksförbund, som i dag har ansvar för ledarhundsverksamheten, har lång och väldokumenterad erfarenhet inom området. Självklart finns det de som varit missnöjda med beslut som fattats av SRF och som trott att besluten skulle ha blivit annorlunda om det var en statlig myndighet som hade ansvaret. Självklart finns det de som velat misstänkliggöra Synskadades Riksförbund utifrån att de är en medlemsorganisation och som trott att en statlig myndighet bättre hade företrätt dem. Några bevis för detta finns dock inte.

Däremot kan jag garantera att långt ifrån alla är nöjda med de beslut som fattas av våra statliga myndigheter. Vi är ju alla i den här salen väl bekanta med de bedömningar som görs av Försäkringskassan om den personliga assistansen, och vi kan rätt krasst konstatera det faktum att ett beslut fattat av en statlig myndighet inte nödvändigtvis innebär att alla blir nöjda.

Men är inte en statlig myndighet trots allt en bättre garant för opartiskhet och saklighet? Jo, åtminstone på papperet. Om det hade varit så att vi skulle skapa en helt ny verksamhet med ledarhundar hade det kanske varit naturligt att lägga den i myndighetsregi – naturligt, men inte självklart. Nu handlar det dock inte om att skapa en ny verksamhet utan om att flytta en befintlig verksamhet från civilsamhället till staten. Är då Synskadades Riksförbund ensamt om att ägna sig åt myndighetsutövning å statens väg-

nar? Nej, så är det inte. Riksidrottsförbundet är ett annat exempel där detta sker, och inte heller där sker det utan kritik. RF är en organisation som många gånger kritiserats för sitt sätt att fördela medel till föreningslivet. Likväl hör jag inte röster från regeringspartierna om att även denna verksamhet ska flyttas över i statlig regi. Men kanske ligger det i tangentens riktning.

En skillnad är dock att det inte finns någon självklar statlig myndighet som skulle ta över Riksidrottsförbundets verksamheter, men det finns ju vad gäller ledarhundar. Regeringens ambition är att samla ansvaret hos Myndigheten för delaktighet. Det är en myndighet som har ett viktigt uppdrag att främja, guida och stödja samhällets aktörer i arbetet för ett mer jämlikt och inkluderande samhälle. Att ta över det praktiska ansvaret för tilldelning av ledarhundar blir en helt ny och något apart verksamhetsgren hos myndigheten. Sedan 2018 har denna flytt förberetts, och man misstänker att beslutet till större del handlar om att fylla en myndighet med verksamhetsinnehåll än att se till vad som faktiskt är bäst för själva verksamheten.

Från Centerpartiets sida vill vi motverka en utveckling där expertorganisationer i civilsamhället fråntas inflytande och ansvar. Tvärtom behöver civilsamhällets inflytande stärkas, inte minst inom området funktionsstöd. Därför motsätter vi oss regeringens förslag till ny lag om dispositionsrätt till ledarhundar och menar att ansvaret för verksamheten även framgent bör ligga kvar på Synskadades Riksförbund. Samtidigt finns behov av att se över delar av den nuvarande lagstiftningen. Flera saker lyfts även fram i promemorian som ligger till grund för propositionen. Exempelvis menar vi att kravet på att en sökande ska ha en stabil social situation behöver tas bort, vilket också föreslås. Däremot saknas förslag om att lyfta bort en åldersgräns på 18 år, som i dag är ett krav men utan hållbar motivering. En utredning ska göras. Men en sänkning av åldersgränsen behövs.

Vidare behöver också utredas om kravet på avsaknad av ledsyn bör förändras eller breddas i syfte att möjliggöra även för personer med dövblindhet att få dispositionsrätt till ledarhundar.

Herr talman! Vi i Centerpartiet menar att regeringen bör göra en ny utredning av nuvarande lagstiftning om ledarhundsverksamheten i syfte att förtydliga och förbättra lagstiftningen men utan förslag om att ansvaret ska flyttas från den ideella föreningen Synskadades Riksförbund till en statlig förvaltningsmyndighet. Det finns helt enkelt ingen anledning, herr talman, att laga det som inte är trasigt.

Anf. 103 KARIN SUNDIN (S) replik:

Herr talman! Ledamoten Bergenblock och jag är helt överens om civilsamhällets viktiga roll för att utveckla Sverige, att människor ska samverka, utbilda sig och bilda sig, se till att vi lever och verkar på ett gott sätt för alla människor i Sverige. Men jag tycker att ledamoten Bergenblock väl lättvindigt viftar bort risken för intressekonflikter när en ideell och medlemsburen organisation ska fatta beslut om tilldelning av ledarhundar som är en så viktig verksamhet. De ska fatta beslut för sina egna medlemmar och för dem som inte är medlemmar.

Jag undrar vad ledamoten tänker om risken för att detta kan innebära att man i förlängningen misstror myndighetsutövningen. Det finns ju en avgörande skillnad mellan en ideell organisation med uppdraget att se till sina egna medlemmars intressen och den verksamhet som bedrivs av till exempel Försäkringskassan, som ledamoten lyfte fram i sina exempel, som ju har till uppdrag att se till alla medborgares intressen.

Finns det inte en viktig och avgörande skillnad?

Anf. 104 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Det är inte så att jag viftar bort risken för intressekonflikter, men jag tittar på fakta. Hur många intressekonflikter har man lyft fram? Hur många exempel finns i utredningen eller i granskningar av Synskadades Riksförbunds verksamhet, där det har visat sig att man har gjort felaktiga bedömningar, där folk inte har fått en ledarhund tilldelad, eller där någon har fått en ledarhund indragen på grund av att det är Synskadades Riksförbund som har hållit i det hela? Det är inte så att det hålls fram en mängd sådana exempel, utan det talas mest i utredningen om teoretiska risker för intressekonflikter, inte att det har varit så i verkligheten.

Herr talman! När Karin Sundin tidigare höll sitt anförande talade hon om att de principiella skälen var viktiga, det vill säga principerna framför praktiken. I det här fallet har vi väl ändå rätt mycket praktik att titta på. Synskadades Riksförbund har haft verksamheten sedan 2006 utan att det har varit någon större kritik mot hur man har utfört den. Då finns det ändå ett rätt långt track record att gå tillbaka på.

Nej, jag viftar inte bort risken för intressekonflikter, men jag konstaterar att det inte har framkommit att det finns några större intressekonflikter när dessa bedömningar görs.

Anf. 105 KARIN SUNDIN (S) replik:

Herr talman! Det här är den klassiska frågan; princip och praktik. Man kan också tänka sig den teoretiska möjligheten att omfattningen av kritiken i praktiken blir begränsad när man är beroende av välviljan hos en organisation för att få del av en förmån. Det finns en risk för att man inte vågar uttala kritik när man står i beroendeställning. Det gäller i lika hög grad ideella organisationer som statliga myndigheter, och detta behöver organiseras.

Principerna bör vara riktlinjer för hur vi bedriver vår verksamhet i Sverige. Jag delar uppfattningen att civilsamhällets roll bör stärkas, och jag tycker att det är bra att det i det förslag som ligger på bordet betonas att det i Myndigheten för delaktighet finns ett funktionshinderråd och att man har för avsikt att införa ett specifikt brukarråd för dessa frågor. Det är ett gott exempel på hur man kan förena principerna med praktiken.

Anf. 106 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik:

Herr talman! Oberoende av vem som har myndighetsutövandet i sin hand är det klart att utövandet ska styras av riktlinjer som kontrolleras och följs upp. Det är en självklarhet att det ska finnas kontrollmekanismer, oavsett om vi pratar om myndighetsutövning hos Försäkringskassan, Myndigheten för delaktighet eller en ideell organisation. Det ser jag som en absolut självklarhet.

I det här fallet handlar det om en verksamhet som har pågått sedan 2006 där det inte finns någon stor kritik. Det har gjorts uppföljningar under vägens gång, och de har inte heller visat på någon stor kritik mot hur det har fungerat.

Men nu ska det göras en överflyttning för att den har förberetts sedan lång tid tillbaka, och Myndigheten för delaktighet har lovats sedan 2018 att det här ska flyttas över helt och hållet till dess regi. Det leder mig tillbaka till att jag får känslan att det här handlar mer om att fylla Myndigheten för delaktighet med innehåll än om att faktiskt se till verksamhetens bästa.

Vi hörde tidigare den sverigedemokratiska ledamoten lyfta fram att det här skapar oro och debatt. Det gör det – utan att det nödvändigtvis blir bättre för den som är synskadad eller har en synnedsättning och som är i behov av en ledarhund.

Hade det varit stora reformer av ledarhundsverksamheten hade det varit en sak, men det är det inte. Det är en organisatorisk förändring det handlar om här, och det är väldigt svårt att se motivet till att den behöver genomföras när det inte finns en stark kritik mot Synskadades Riksförbund.

Anf. 107 MALIN HÖGLUND (M):

Herr talman! I dag debatterar vi socialutskottets betänkande 2 gällande ledarhundar. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Ledarhundar är en viktig resurs för personer med synnedsättning. Ledarhundar kan komma att ge ökad livskvalitet och en stark känsla av frihet och självständighet. Känslorna byggs upp tillsammans med hunden, och beroendet av närstående och ledsagare minskar. Hunden tränas noggrant för att kunna navigera och guida sin förare, och den utgör en ovärderlig följeslagare i vardagen.

Herr talman! Fördelarna med att få ha en ledarhund är många. Den kan hjälpa sin förare att undvika hinder, navigera i trafiken och hitta rätt i olika miljöer. Även psykosociala faktorer har stor betydelse för många med ledarhund. Ökad kontakt med omvärlden ger stärkta kontakter och ökad delaktighet i samhället. En ledarhund ger även en känsla av trygghet och förtroende för personen med synnedsättning.

Det är viktigt att betona att ledarhundar inte bara är en teknisk lösning för att hjälpa personer med synnedsättning utan också utvecklar ett starkt band till sina förare. Det är en relation som bygger på förtroende och ömsesidig respekt.

Förutom att vara praktiska hjälpmedel är ledarhundar också fantastiska följeslagare och kompisar. Att ha en ledarhund vid sin sida kan bidra till att minska känslor av isolering och hjälpa till att öka självförtroendet hos personer med synnedsättning.

Herr talman! Regeringens nya förslag innebär att det införs en ny lag för verksamheten med ledarhundar och att myndighetsutövningen förs över från den ideella föreningen Synskadades Riksförbund till den förvaltningsmyndighet som regeringen bestämmer.

I propositionen om överföring av verksamhet till en förvaltningsmyndighet bedömer regeringen att det bör vara statens ansvar att tillhandahålla ledarhundar till personer med synnedsättning.

Synskadades Riksförbund, som är en ideell förening, har getts befogenheter att utöva myndighetsutövning om vilka som ska ha tillgång till ledarhundar över medlemmar men även över dem som inte är medlemmar. Det är därför viktigt att myndighetsutövningen förs över till en förvaltningsmyndighet. Det kommer att göra det enklare för regeringen att följa upp och styra verksamheten, och det blir ett mer rättvist system.

Herr talman! Regeringen anser att en person med synnedsättning ska få tillgång till ledarhund om personen är över 18 år, är bosatt i Sverige, har en synnedsättning som innebär avsaknad av ledsyn, har behov av och kan använda ledarhund som förflyttningshjälpmedel och kan ge hunden god omsorg och goda levnadsvillkor. Ledarhunden ska genomgå fortlöpande utbildning tillsammans med den som har tilldelats hunden. Den som har tilldelats hunden har också ansvaret för veterinärkostnader.

Under remisstiden har det inkommit att Unga med Synnedsättning motsätter sig 18-årsgränsen. Men den finns i dag då det ställs höga krav på den som får dispositionsrätt till en ledarhund och bör därför vara kvar. Regeringen avser dock att ge Myndigheten för delaktighet i uppdrag att analysera 18-årsgränsen och se över fördelar med och eventuella konsekvenser av en sänkt åldersgräns.

Herr talman! Friheten som hunden ger sin förare är ovärderlig. Det är viktigt att fortsätta arbeta för att förbättra tillgängligheten och inkluderingen för personer med synnedsättning i samhället. Det handlar om att se till att det finns tillräckligt med utbildade ledarhundar tillgängliga, att offentliga platser och transportmedel är anpassade för personer med synnedsättning och att det finns medvetenhet om och respekt för ledarhundar.

Med det nya lagförslaget kommer ett rättvist system att garanteras som gör det enklare för regeringen att följa upp och styra myndigheten.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jesper Skalberg Karlsson (M).

Anf. 108 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Att som synskadad få tillgång till en ledarhund kan vara helt livsförändrande. Med en ledarhund får man frihet och självständighet och möjlighet att själv fatta beslut om när och hur en viss aktivitet ska utföras. Det är sådant som vi som inte är synskadade tar för givet. Det är självklart för Miljöpartiet att tillgången till ledarhundar ska säkras och stärkas.

Miljöpartiet instämmer i uppfattningen att det bör vara statens ansvar att tillhandahålla ledarhundar till personer med synnedsättning. Ett samlat ansvar för all ledarhundsverksamhet tror vi på sikt förenklar för dem som tilldelats en ledarhund, och det är en fördel att samma myndighet som prövar ansökningar och tilldelar ledarhundar också ansvarar för information, inköp av ledarhundsutrustning, utbildningar och veterinärvård.

Men det finns naturligtvis alltid utmaningar vid en flytt av en verksamhet från en aktör till en annan. När verksamheten med ledarhundar ska flyttas till Myndigheten för delaktighet, som det sannolikt blir, är det därför oerhört viktigt att det sker på ett sådant sätt att den kunskap och erfarenhet som Synskadades Riksförbund hittills har utvecklat tas till vara fullt ut. Det får inte finnas någon risk för en försämrad verksamhet.

Vi vill också lyfta upp i sammanhanget att regeringen bör stärka hela området stöd till synskadade. Det handlar också om till exempel tillgången till färdtjänst och ledsagning.

När det gäller verksamheten för ledarhundar vill vi starkt betona vikten av att Myndigheten för delaktighet säkerställer att ett fungerande brukarråd inrättas och hittar sätt att kontinuerligt fånga upp kunskap och eventuell problematik från såväl enskilda som berörda organisationer. I utformningen av brukarrådet bör synpunkter från organisationer och berörda tas om hand för att få en konstruktion som är välfungerande. Även ungas representation i brukarrådet måste säkerställas.

Riksorganisationen Unga med Synnedsättning trycker på att ett eget brukarråd skulle behövas. Oavsett konstruktion är det viktigt att säkerställa möjligheten för alla berörda att komma till tals.

En tydlig och fördjupad utvärdering av den överflyttade verksamheten tycker vi också bör göras efter en tid, förslagsvis inom två år efter övertagandet. En lämplig myndighet för detta skulle kunna vara Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. Regeringen bör såklart säkerställa att utvärderingen görs.

Herr talman! Miljöpartiet skulle gärna se att en analys görs av hur antalet personer som har ledarhundar i Sverige eventuellt skiljer sig åt från situationen i andra länder. Om det finns andra länder där fler synskadade har ledarhundar och där man som land har prioriterat frågorna högre bör Sverige med fördel kunna lära av detta. Detsamma gäller väntetiderna – finns det möjlighet att korta dessa utan att göra avkall på kvaliteten? En analys av dessa aspekter bör Myndigheten för delaktighet få i uppdrag att göra.

På den person som tilldelas en ledarhund ställs naturligtvis en del krav, till exempel att personen måste kunna ta väl hand om hunden. Det är självklart, men Miljöpartiet skulle vilja se förändringar på två områden: den fasta 18-årsgränsen och kravet på avsaknad av ledsyn.

Åldersgränsen för att kunna få ha ledarhund är i dag 18 år. Det finns förstås unga även under 18 år som skulle vara tillräckligt mogna och ansvarstagande för att kunna ha hand om en ledarhund på det sätt som krävs. Att ha tillgång till ledarhund skulle i hög grad underlätta vardagen och bidra till större självständighet även för dessa.

Regeringen skriver att man avser att ge Myndigheten för delaktighet i uppdrag att analysera nuvarande åldersgräns samt se över för- och nackdelar och eventuella konsekvenser med en sänkt sådan. Det är bra.

Vi tycker att det i uppdraget skulle kunna ingå att man redan nu kan göra undantag från åldersgränsen för en yngre person om det finns goda skäl till det, alternativt att man inför ett system som bygger enbart på lämplighetsprövning. Det senare är ett förslag från Riksorganisationen Unga med Synnedsättning.

Förbundet Sveriges Dövblinda och Socialstyrelsen anser att även personer med dövblindhet ska kunna tilldelas dispositionsrätt till ledarhund även om personerna har synrester. Miljöpartiet delar den uppfattningen och anser att eventuella utmaningar borde kunna övervinnas genom särskild träning av hundarna.

Miljöpartiet står bakom flytten av verksamheten. Vi har ändå lämnat in reservationer som fångar lite av det jag här har försökt att ta upp i mitt anförande. Jag står bakom båda våra reservationer men yrkar bifall endast till reservation 3.

Anf. 109 DAN HOVSKÄR (KD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Vi i Tidöpartierna föreslår nu ett ändrat ansvar för myndighetsutövningen för ledarhundsverksamheten i Sverige. Förslaget innebär att myndighetsutövningen förs över från den ideella föreningen Synskadades Riksförbund till en förvaltningsmyndighet.

Genom att samla ansvaret för ledarhundsverksamheten hos en myndighet förenklar vi för dem som tilldelas ledarhund. Överföringen förenklar också styrningen, kontrollen och uppföljningen av statens medel. Det är en stor fördel att samma myndighet som prövar ansökningarna och tilldelar ledarhund också ansvarar för informationen.

Vi kristdemokrater står för en människosyn som utgår från människors okränkbara värde och att alla människor är olika. Utifrån sina egna villkor ska alla ha rätt till full delaktighet i samhället och jämlika livsvillkor. Det ger livskvalitet, självbestämmande och delaktighet i samhället. Med detta nya förslag tror vi att det blir enklare och tydligare för dem som är i behov av ledarhund.

I dag ansvarar föreningen Synskadades Riksförbund för ledarhundsverksamheten. Anledningen till att den fick det ansvaret 2006 var att det då inte fanns någon myndighet med rätt kompetens för området. Ledarhundsverksamheten har därför varit ett undantag från huvudregeln att myndighetsutövning utförs av en myndighet.

År 2014 bildades Myndigheten för delaktighet. Den har sedan dess varit ansvarig för upphandlingen av ledarhundar samt förberett sig för att kunna ta över ledarhundsverksamheten sedan 2018. Myndigheten för delaktighet är en myndighet som har rätt kompetens för att ha ett samlat ansvar för ledarhundsverksamheten.

Herr talman! Vi går nu fram med förslaget som innebär att all annan verksamhet som rör ledarhundar, till exempel ansvaret för att anordna utbildningar, information om verksamheten och att ge stöd till den som har ledarhund förs över till Myndigheten för delaktighet.

Förändringar skapar oro när något nytt ska komma. Regeringen anser att den myndighet som ansvarar för ledarhundsverksamheten kommer att kunna ha ett helhetsperspektiv och ha den expertis och kunskap som verksamheten kräver.

När det gäller verksamhetens transparens anser vi att den kommer att öka med en myndighet som ansvarar för verksamheten. Myndigheten kommer att kunna säkerställa kompetensen genom såväl verksamhetsövergång av befintlig personal som upphandling av vissa tjänster. Det är en viktig punkt tycker vi kristdemokrater.

Personer med synnedsättning ska tillhandahållas ledarhundar genom dispositionsrätt. Enligt förslaget ska en ansökan om dispositionsrätt till ledarhundar beviljas av beslutsmyndigheten tills vidare. Sökanden ska vara minst 18 år, vara bosatt i Sverige och ha en synnedsättning som innebär avsaknad av ledsyn. Sökanden ska ha behov av och kunna använda ledar-

hund som förflyttningshjälpmedel och ge hunden god omsorg och goda levnadsvillkor.

Herr talman! Vidare innebär förslaget att den som har beviljats dispositionsrätt till ledarhund ska tilldelas en ledarhund inom skälig tid. Förslaget innebär även krav på att den som har tilldelats en ledarhund ska genomgå fortlöpande utbildning tillsammans med hunden samt ansvara för att hunden får den veterinärvård som behövs enligt djurskyddslagen och genomgår regelbundna hälsokontroller hos veterinär under den tid som hunden disponeras.

Herr talman! Kristdemokraterna anser att det är viktigt att personer med synnedsättning ska tillhandahållas ledarhundar på ett bra sätt och att det ska bli enklare och samtidigt att uppföljningen ska bli tydligare. En ledarhund kan vara helt livsavgörande.

Anf. 110 MALIN DANIELSSON (L):

Herr talman! Jag noterar till min stora glädje att vi har en ledarhund och såklart ledarhundsföraren på allmänhetens läktare här i kväll som lyssnar på debatten. Jag har i andra sammanhang motionerat en del om hur svårt det kan vara att komma in i olika offentliga lokaler med ledarhund och att det är en form av diskriminering. Så är det självklart inte i riksdagen, till min stora glädje.

En ledarhund är ett enormt stöd för den som inte ser. Den ger personer med synnedsättning en frihet som är svår att uppnå på något annat sätt. Du kan ta en spontan promenad utan att behöva boka ledsagning. Den är dina ögon när du ska navigera i kollektivtrafiken på väg till jobbet eller om du vill ta en tur på stan. Skulle busshållplatsen tillfälligt ha flyttats fram eller ett annat hinder finnas längs vägen kan den leda dig rätt. Det är såklart en otrolig trygghet för den som inte kan navigera i en svår trafiksituation på annat sätt.

Att matcha ledarhund och ledarhundsförare är en väldigt viktig uppgift. Det kräver spetskompetens och god kännedom om såväl personen som ledarhunden. Ledarhundar behöver dessutom tränas för uppgiften, precis som ledarhundsföraren behöver utbildning.

Ledarhundsverksamheten har en lång historia. Synskadades Riksförbund kom in i bilden 1994 då staten drog sig ur verksamheten och har sedan dess drivit den vidare i olika former inom SRF:s verksamhet.

Dagens ledarhundsverksamhet besitter en omfattande och unik kompetens för uppgiften som man har byggt upp under väldigt många år. Dock har flytten av ledarhundsverksamheten till Myndigheten för delaktighet varit en pågående process under en längre tid. Det aviserades redan 2018 i budgeten av den dåvarande regeringen.

Herr talman! Det finns vissa skäl för att föra över verksamheten till Myndigheten för delaktighet. Men det är väldigt viktigt att verksamheten även fortsatt håller samma höga kvalitet och att den kompetens som finns i dag tas till vara för att vi fortsatt ska ha en fungerande matchning av ledarhundar och ledarhundsförare.

Det är också viktigt att verksamhetsövergången utvärderas ur ett brukarperspektiv. Målet måste vara fortsatt hög kvalitet för verksamheten och ökad transparens i myndighetsutövningen. Dessa mål behöver uppnås och utvärderas. Därför är det välkommet att Myndigheten för vård- och om-

sorgsanalys får detta uppdrag att göra en sådan utvärdering. Vi kommer noga att följa det som kommer fram i den.

En viktig fråga för oss liberaler när ärendet har arbetats fram har också varit att det skapas möjligheter till inflytande för såväl ledarhundsförare som intresseorganisationen, och det åligger nu också Myndigheten för delaktighet att upprätta denna typ av brukarråd.

Slutligen, herr talman: Av ärendet framgår att 30 personer i dag står i kö för att få en ledarhund. Antalet nya ledarhundar per år är 40. Samtidigt tas 39 ledarhundar varje år ur tjänst. Därför hoppas vi nu, när Myndigheten för delaktighet får ansvaret, att myndigheten också inom ramen för sitt uppdrag arbetar för att ge fler möjlighet till den frihet som en ledarhund innebär, även om det inte är detta som ärendet i dag handlar om.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 111 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik:

Herr talman! Även Malin Danielsson berättar att detta är en process som har pågått ända sedan 2018. Det där har framkommit från flera olika ledamöter. Man säger att det är en process som har pågått under en längre tid att ledarhundsverksamheten ska flyttas över från Synskadades Riksförbund till Myndigheten för delaktighet – precis som om processen var någonting som var självgående och som inte går att stoppa!

Herr talman! Det är faktiskt så att det är den här kammaren och riksdagen som beslutar om vi vill ha den där processen eller inte. Vi hörde tidigare ett inlägg om att processen är så långt gången att det nu är för sent att stoppa den och att vi måste fullfölja den. Men det är ju inte alls så! Nästa vecka sitter kammaren här i Sveriges riksdag och fattar beslut om huruvida vi vill fullfölja eller stoppa processen.

För Centerpartiets del har det varit tydligt: Vi vill stoppa den. Vi ser inget behov av överflytten, och hela den debatt vi har haft här i dag stärker mig i den åsikten. Det finns inga starka, bra och goda argument för att flytta över ledarhundsverksamheten från Synskadades Riksförbund till en statlig förvaltningsmyndighet.

Som jag har sagt tidigare, herr talman: Om det hade funnits en enorm kritik mot SRF:s sätt att sköta det hela skulle jag ha förstått debatten. Men det finns inte någon kritik.

Min fråga till Liberalerna är därför: Vad är det starka skälet från Liberalernas sida till att flytta över en väl fungerande verksamhet till en statlig myndighet utan att veta om det fortsatt kommer att vara en väl fungerande verksamhet?

Anf. 112 MALIN DANIELSSON (L) replik:

Herr talman! Tack, Christofer Bergenblock, för frågan! Precis som jag har redogjort för finns det vissa skäl för detta. Det handlar om transparens, och det handlar om rättssäkerhet. Det är också något som har lyfts upp i remissrundan.

Men för mig är det viktiga i ärendet att vi fortsätter att ha en god kvalitet i ledarhundsverksamheten oavsett var den ligger. Därför har det varit viktigt för oss att genom processen driva på för utvärdering men också för brukarråd så att det finns en god insyn för ledarhundsförare och intresseorganisationer. Men det är också viktigt att det blir en extern utvärdering

och att vi ser att verksamheten fortsätter att hålla den höga och goda kvaliteten som den har i dag.

Transparens är alltid svårt. När en myndighet gör någonting vill man ha insyn utifrån, och när en organisation, som i det här fallet SRF, gör någonting vill man ha insyn från myndighetshållet. Här verkar både den tidigare och den nuvarande regeringen göra bedömningen att man inte har hittat rätt balans och att man därför vill pröva en annan modell.

Låt oss införa det här, utvärdera det och se om det är vägen framåt. En annan viktig del för oss i ärendet är att det blir en verksamhetsövergång så att kompetensen inte går förlorad längs vägen.

Anf. 113 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik:

Herr talman! Jag instämmer till fullo i att det viktigaste är att vi har en fortsatt verksamhet med god kvalitet. Det är det absolut mest väsentliga att den som har behov av en ledarhund ska få behovet bedömt och tillgodosett.

Det hade varit önskvärt med en proposition som också på något vis hade utvidgat möjligheterna, till exempel genom att sänka eller ta bort 18-årsgränsen och bredda detta så att även den som är dövblind får möjlighet att ansöka om ledarhund.

Men det är inte detta det handlar om. Debatten handlar inte om att bredda, utöka eller förbättra kvaliteten. Den handlar om att i bästa fall inte försämra kvaliteten. Vi har hört flera gånger i debatten, och senast nu av ledamoten här, att det är viktigt att verksamhetsöverflyttningen inte innebär att det blir en försämring för den som är synskadad. Det är väl alldeles självklart att det är viktigt att det inte blir en försämring! Men om det över huvud taget finns en risk för en försämring jämfört med i dag – varför ska vi då genomföra förändringen?

Återigen: Om det hade funnits en väldigt stor kritik mot den i dag befintliga verksamheten skulle jag ha förstått debatten. Men det finns inte någon sådan, och därför är det väldigt svårt att förstå motivet till att man till varje pris ska flytta över ledarhundsverksamheten från en ideell organisation som sköter den bra till en statlig förvaltningsmyndighet.

För mig handlar det här i grunden om synen på civilsamhället kontra staten. Jag kan som centerpartist bara konstatera att jag har en stark tilltro till civilsamhället men att denna starka tilltro inte finns i alla andra delar av den här kammaren.

Anf. 114 MALIN DANIELSSON (L) replik:

Herr talman! Tack, Christofer Bergenblock, för den utläggningen! Jag uppfattade ingen riktig fråga i det hela, men jag kan återigen upprepa att det för mig är viktigt att vi får en bra ledarhundsverksamhet på plats, att den fortsätter att hålla den höga kvaliteten, att vi utvärderar den och att vi ser till att brukare har både insyn och möjlighet att påverka längs hela vägen. När utvärderingen sedan väl ligger på vårt bord får vi ta del av den och diskutera.

Jag kan också notera att jag hoppas att vi framöver får möjlighet att diskutera de här frågorna, och då kanske i ett mer framtidsinriktat fokus, när det gäller hur vi kan utveckla ledarhundsverksamheten och andra delar som behövs för personer med funktionsnedsättningar. Vi har väldigt mycket att ta itu med kring såväl hjälpmedel som diskriminering och stöd

på olika sätt för att få en fungerande vardag där vi faktiskt river hinder för personer. Låt oss återkomma i fler debatter på detta tema!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 november.)

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

EU-dokument

COM(2023) 593 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1092/2010, (EU) nr 1093/2010, (EU) nr 1094/2010, (EU) nr 1095/2010 och (EU) 2021/523 vad gäller vissa rapporteringskrav på områdena finansiella tjänster och investeringsstöd

COM(2023) 647 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upphävande av förordning (EU) nr 524/2013 och om ändring av förordningarna (EU) 2017/2394 och (EU) 2018/1724 vad gäller stängning av den europeiska plattformen för tvistlösning online

COM(2023) 661 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2031 vad gäller fleråriga inventeringsprogram, anmälningar om förekomst av reglerade icke-karantänskadegörare, tillfälliga undantag från importförbud och från särskilda importkrav samt fastställande av förfaranden för att bevilja dessa, tillfälliga importkrav för högriskväxter, högriskväxtprodukter och andra högriskföremål, fastställande av förfaranden för förtecknande av högriskväxter, innehålllet i sundhetscertifikat, användning av växtpass samt vad gäller vissa rapporteringskrav för avgränsade områden och inventeringar av skadegörare

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 7 november

2023/24:140 Extremism inom Försvarsmakten

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:141 Åtgärder mot stigande ungdomsarbetslöshet

av *Jonathan Svensson* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:142 Inflation och förändrat prissättningsbeteende i näringslivet

av *Mikael Damberg* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:143 Planering av ny järnväg mellan Göteborg och Borås

av *Anders Ådahl* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 7 november

2023/24:217 Opolitiska högsolor

av *Robert Stenkvist* (SD)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:218 Arbetslinjen och personer med funktionsnedsättning

av *Åsa Eriksson* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:219 Svenska elpriser

av *Birger Lahti* (V)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:220 Utredning om hantering av framtida prischocker

av *Mikael Damberg* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:221 Investeringar i Kalmar län

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:222 FN-omröstning om eldupphör

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 8 november

2023/24:164 Betaltider

av *Aida Birinxhiku* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:165 Norrköpings flygplats som beredskapsflygplats

av *Clara Aranda* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:179 Regeringens satsningar på ökat vägunderhåll

av *Carina Ödebrink* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:166 Tågtrafiken Stockholm–Göteborg

av *Linda W Snecker* (V)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:177 Sekretess mellan myndigheter och arbetet mot arbetslivs-kriminaliteten

av *Jim Svensk Larm* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:184 Framkomlighet och trafiksäkerhet från Ystad hamn

av *Stina Larsson* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:187 Kapaciteten på Västra stambanan

av *Fredrik Olovsson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:188 Vägbelysning på Europaväg 16 mellan Gävle och Valbo

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:191 Om Stångådals- och Tjustbanans anslutning till Ostlän-
ken

av *Ulrika Heie* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:202 Pengar till investeringar till Kalmar län

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 18.18.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 4 anf. 25 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 4 anf. 77 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 9 anf. 108 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 4 Vissa skärpta villkor för anhöriginvandring och begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av humanitära skäl	2
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU5	2
Anf. 1 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	2
Anf. 2 TONY HADDOU (V) replik.....	4
Anf. 3 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	5
Anf. 4 TONY HADDOU (V) replik.....	5
Anf. 5 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	6
Anf. 6 JONNY CATO (C) replik	7
Anf. 7 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	7
Anf. 8 JONNY CATO (C) replik	7
Anf. 9 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	8
Anf. 10 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	8
Anf. 11 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	9
Anf. 12 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	9
Anf. 13 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	10
Anf. 14 TONY HADDOU (V)	10
Anf. 15 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	14
Anf. 16 TONY HADDOU (V) replik.....	14
Anf. 17 TREDJE VICE TALMANNEN	15
Anf. 18 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	15
Anf. 19 TONY HADDOU (V) replik.....	15
Anf. 20 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	16
Anf. 21 TONY HADDOU (V) replik.....	16
Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	17
Anf. 23 TONY HADDOU (V) replik.....	17
Anf. 24 ANDERS YGEMAN (S).....	18
Anf. 25 JONNY CATO (C) replik	18
Anf. 26 ANDERS YGEMAN (S) replik	18
Anf. 27 JONNY CATO (C) replik	19
Anf. 28 ANDERS YGEMAN (S) replik	19
Anf. 29 TONY HADDOU (V) replik.....	19
Anf. 30 ANDERS YGEMAN (S) replik	20
Anf. 31 TONY HADDOU (V) replik.....	20
Anf. 32 ANDERS YGEMAN (S) replik	21
Anf. 33 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	21
Anf. 34 ANDERS YGEMAN (S) replik	21
Anf. 35 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	22
Anf. 36 ANDERS YGEMAN (S) replik	22
Anf. 37 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	22
Anf. 38 ANDERS YGEMAN (S) replik	23
Anf. 39 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	23
Anf. 40 ANDERS YGEMAN (S) replik	23

Anf. 41	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	23
Anf. 42	ANDERS YGEMAN (S) replik	24
Anf. 43	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	24
Anf. 44	ANDERS YGEMAN (S) replik	24
Anf. 45	JONNY CATO (C)	25
Anf. 46	LUDVIG ASPLING (SD).....	27
Anf. 47	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	30
Anf. 48	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	30
Anf. 49	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	31
Anf. 50	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	31
Anf. 51	ANDRE VICE TALMANNEN	32
Anf. 52	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	32
Anf. 53	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	34
Anf. 54	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	35
Anf. 55	LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	35
Anf. 56	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	36
Anf. 57	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD)	36
Anf. 58	TONY HADDOU (V) replik	38
Anf. 59	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	38
Anf. 60	TONY HADDOU (V) replik	39
Anf. 61	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	40
Anf. 62	JONNY CATO (C) replik	40
Anf. 63	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	41
Anf. 64	JONNY CATO (C) replik	41
Anf. 65	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	42
Anf. 66	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	42
Anf. 67	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	42
Anf. 68	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	43
Anf. 69	INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik	43
Anf. 70	MAURICIO ROJAS (L)	44
Anf. 71	JONNY CATO (C) replik	46
Anf. 72	MAURICIO ROJAS (L) replik	47
Anf. 73	JONNY CATO (C) replik	47
Anf. 74	MAURICIO ROJAS (L) replik	48
Anf. 75	TONY HADDOU (V) replik	48
Anf. 76	MAURICIO ROJAS (L) replik	49
Anf. 77	TONY HADDOU (V) replik	49
Anf. 78	MAURICIO ROJAS (L) replik	50
Anf. 79	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	50
Anf. 80	MAURICIO ROJAS (L) replik	51
Anf. 81	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	51
Anf. 82	MAURICIO ROJAS (L) replik	52
	(Beslut fattades under § 5.)	52
§ 5	Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens	
	sammanträde.....	52
	SfU5 Vissa skärpta villkor för anhöriginvandring och	
	begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av	
	humanitära skäl	52
§ 6	Ändrade belopp i euro i försäkringsrörelselagen	53
	Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU14	53

(Beslut skulle fattas den 15 november.)	53	Prot. 2023/24:26
§ 7 Ekonomiska sanktioner mot terrorism	53	8 november
Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU2	53	
Anf. 83 ANNA WALLENTHEIM (S)	53	
Anf. 84 ADAM MARTTINEN (SD)	55	
Anf. 85 ANNA WALLENTHEIM (S) replik	56	
Anf. 86 ADAM MARTTINEN (SD) replik	56	
Anf. 87 ANNA WALLENTHEIM (S) replik	57	
Anf. 88 ADAM MARTTINEN (SD) replik	57	
Anf. 89 MIKAEL DAMSGAARD (M)	58	
Anf. 90 GUDRUN NORDBORG (V)	59	
(Beslut skulle fattas den 15 november.)	59	
§ 8 Vissa frågor om justitieråd och om advokater	59	
Justitieutskottets betänkande 2023/24:JuU3	59	
(Beslut skulle fattas den 15 november.)	59	
§ 9 Ledarhundar	60	
Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU2	60	
Anf. 91 KARIN SUNDIN (S)	60	
Anf. 92 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik	61	
Anf. 93 KARIN SUNDIN (S) replik	62	
Anf. 94 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik	62	
Anf. 95 KARIN SUNDIN (S) replik	63	
Anf. 96 NADJA AWAD (V)	63	
Anf. 97 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD)	65	
Anf. 98 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik	66	
Anf. 99 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD) replik	67	
Anf. 100 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik	67	
Anf. 101 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD) replik	67	
Anf. 102 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C)	68	
Anf. 103 KARIN SUNDIN (S) replik	69	
Anf. 104 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik	70	
Anf. 105 KARIN SUNDIN (S) replik	70	
Anf. 106 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik	70	
Anf. 107 MALIN HÖGLUND (M)	71	
Anf. 108 ULRIKA WESTERLUND (MP)	72	
Anf. 109 DAN HOVSKÄR (KD)	74	
Anf. 110 MALIN DANIELSSON (L)	75	
Anf. 111 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik	76	
Anf. 112 MALIN DANIELSSON (L) replik	76	
Anf. 113 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C) replik	77	
Anf. 114 MALIN DANIELSSON (L) replik	77	
(Beslut skulle fattas den 15 november.)	78	
§ 10 Bordläggning	78	
§ 11 Anmälan om interpellationer	78	
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar	79	
§ 13 Anmälan om skriftliga svar på frågor	79	
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 18.18	80	